

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ในโอกาสนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่ง ศิริสัตย์ลักษณ์ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ รองศาสตราจารย์ ดร.คูสิต เวชกิจ และอาจารย์ ดร.โกมล แพรกทอง ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ นับแต่เริ่มทำการวิจัยจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณสมเด็จ จำปี คุณภัทรนันท์ คลื่นแก้ว ที่กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คุณสุรพล ศรียางกูย คุณไสว ฤทธินิวล คุณธีระศักดิ์ ทิพย์ประสงค์ และเจ้าหน้าที่หน่วยป้องกันรักษาป่าที่ อด.20 (สุวรรณคูหา) ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณวัชรินทร์ ชมภูราษฎร์ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการพิมพ์เป็นอย่างดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่คณาจารย์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คุณวราพร แก้วอุดม และเด็กชายธนวิฑู แก้วอุดม ที่เป็นขวัญ กำลังใจที่สำคัญ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกคน ที่ได้ให้ความรู้และคำแนะนำจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เกรียงไกร แก้วอุดม

พฤษภาคม 2545

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ
ในจังหวัดหนองบัวลำภู

ผู้วิจัย นายเกรียงไกร แก้วอุดม ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่ง ศิริสัญลักษณ์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์

(3) รองศาสตราจารย์ ดร.ศุสิต เวชกิจ ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วม
โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้คือ เกษตรกร
ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจระหว่างปี 2537-2539 จำนวน 290 คน ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน
จำนวน 84 คน เกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ จำนวน 132 คน และเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบาง
ส่วน จำนวน 74 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
for Windows สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน และ
การวิเคราะห์จำแนกประเภท

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.8 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษา ทำนาเป็น
อาชีพหลัก ทำไร่และเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง มีรายได้เฉลี่ยต่อปีเฉลี่ย 41,121.03 บาท มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 34.45 ไร่
และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.30 คน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า มีคุณลักษณะทั่วไปและความคิดเห็น
ต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันแตกต่างกัน ที่สำคัญ ได้แก่ รายได้เฉลี่ย/ปี ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ถือ
ครอง จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจใน
การปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการ
ดำเนินงานตามโครงการ ปัญหาสถานะแวดล้อม และโรคแมลง การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ การได้รับความ
รู้ด้านการจัดการสวนป่า

การวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่า มีปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันออกจาก
เกษตรกรอีก 2 กลุ่ม จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปัญหาสถานะ
แวดล้อมและโรคแมลง ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ และมี 6
ปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่า
บางส่วน ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ
แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ รายได้เฉลี่ยต่อปี และจำนวนแรงงานในครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิก
การเข้าร่วมโครงการ เป็นผู้ที่มีการศึกษาไม่สูง มีพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการไม่มาก ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านสถานะ
แวดล้อมและโรคแมลง ตลอดจนเป็นผู้ที่ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ

คำสำคัญ การออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จังหวัดหนองบัวลำภู

9

Thesis title : FACTORS RELATING TO THE DROP-OUTS OF FARMERS FROM THE ECONOMIC FOREST EXTENSION PROJECT IN NONGBUA LUMPHU PROVINCE

Researcher: Mr.Kriangkrai Kaew-udom; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension); **Thesis advisors:** (1) Dr. Ruth Sirisunyaluck, Associate Professor; (2) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor; (3) Dr.Dusit Wechakit, Associate Professor; **Academic year:** 2001

Abstract

The objective of this research was to study the factors relating to the drop-out of farmers from the economic forestry extension project in Nongbua Lumphu province. The sample group used in the study consisted of 290 farmers who participated in the project during 1994-1996. The farmers could be divided into three groups: 84 farmers who were drop-outs from the project; 132 farmers who planted and tended the forest over the full designated growing area; and 74 farmers who quit growing forest on some parts of the area. Data was collected through questionnaires and analyzed using the SPSS for Windows Program. The statistical procedures employed in data analysis were: frequency; percentage; standard deviation; analysis of variance; and discriminant analysis.

It was found that the majority of farmers were male, had an average age of 52.8 years, and completed compulsory education. Their primary occupation was rice farming, whilst secondary occupations were field crop farming and the rearing of animals. The average yearly income was 41,121.03 baht and the average landholding was 34.45 rai. The average number of workers per household was 3.30 persons.

On comparing the three groups of farmers, important differences were found with respect to their general characteristics and opinions on the factors relating to dropping out on the following points: average yearly income; educational level; size of landholding; number of workers in the household; amount of land involved in the project; objectives in joining the project; motive in growing the forest; financial support for the project; acquiescence to those groups encouraging farmers to quit the project; supporting factors for carrying out the project; environmental and insect-borne disease problems; failure to carry out the project according to the rules; and the receiving of knowledge relating to forest management.

The group of farmers who dropped out from the project could be distinguished from the other two groups with respect to the following five factors: acquiescence to those groups encouraging farmers to quit the project; environmental and insect-borne disease problems; educational level; amount of land involved in the project; and level of understanding of the project. In addition, the group of farmers who planted and tended the forest over the full designated area could be distinguished from the group who quit growing forest on some parts of the area with respect to the following six factors: objectives in joining the project; supporting factors for carrying out the project; motive in growing the forest; financial support for the project; average yearly income; and number of workers in the household.

The study found that the group of farmers who dropped out from the project tended to acquiesce to those groups encouraging farmers to quit the project; have a low educational level and a relatively small area of land involved in the project. The majority experienced problems related to the environment and insect-borne disease and they also lacked understanding of the project.

Keywords: The drop-outs of farmers participating in the project, Economic Forest Extension Project, Nongbua Lumphu Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
3. กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
4. สมมุติฐานการวิจัย.....	7
5. ขอบเขตการวิจัย.....	7
6. ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
8. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ.....	10
2. การยกเลิกการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ.....	14
3. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมปลูกป่าภาคเอกชน.....	16
4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานการส่งเสริมปลูกป่าภาคเอกชน.....	19
5. การปลูกและบำรุงรักษาสวนป่า.....	22
6. คุณค่าของการปลูกต้นไม้.....	27
7. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ หรือปฏิเสธแนวคิดใหม่.....	28
8. ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ.....	33
9. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล.....	42
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	47
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. การวัดตัวแปร.....	54
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
1. คุณลักษณะของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ.....	58
1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร.....	58
1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	61
1.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านคุณลักษณะทั่วไป ของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ.....	64
2. ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร.....	65
2.1 การวิเคราะห์ปัจจัย.....	65
2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการ ส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ.....	70
2.3 การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ.....	102
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	117
1. สรุปผลการวิจัย.....	117
2. อภิปรายผล.....	120
3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	123
บรรณานุกรม.....	127
ภาคผนวก.....	132
ก แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน ของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ ในจังหวัดหนองบัวลำภู.....	133
ประวัติผู้วิจัย.....	145

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1	พื้นที่เข้าร่วมโครงการ พื้นที่คงเหลือและพื้นที่การยกเลิกของเกษตรกร ปลูกป่าตามโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ (ไร่) แยกรายภาค.....	3
ตารางที่ 3.1	จำนวนสัดส่วนของเกษตรกรลาออกกลางคัน เกษตรกรปลูกและดูแล สวนป่าครบเต็มพื้นที่และเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน.....	48
ตารางที่ 3.2	จำนวนตัวอย่างเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2537.....	49
ตารางที่ 3.3	จำนวนตัวอย่างเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2538.....	50
ตารางที่ 3.4	จำนวนตัวอย่างเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2539.....	50
ตารางที่ 4.1	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ.....	60
ตารางที่ 4.2	คุณลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	63
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกร และสถิติทดสอบ F	65
ตารางที่ 4.4	ค่า Factors Loading ในแต่ละประเด็นหลักของแบบสอบถาม ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ.....	66
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตาม ระดับความคิดเห็นต่อ ปัจจัยสนับสนุนการผลิต.....	72
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็น ต่อปัจจัยภาระการทำงาน.....	73
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็น ต่อปัจจัยความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ.....	75
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็น ต่อปัจจัยการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ.....	77
ตารางที่ 4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็น ต่อปัจจัยการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ.....	78
ตารางที่ 4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็น ต่อปัจจัยการได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า.....	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยการเตรียมพื้นที่และการหาไม้คุณภาพมาปลูก.....	82
ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็น ต่อปัจจัยระยะเวลาในการปลูก.....	83
ตารางที่ 4.13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยวิธีการปลูกและดูแลสวนป่า.....	85
ตารางที่ 4.14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ.....	86
ตารางที่ 4.15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในการปลูกป่า.....	88
ตารางที่ 4.16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยเงินสนับสนุนโครงการ.....	89
ตารางที่ 4.17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า.....	91
ตารางที่ 4.18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความ คิดเห็นต่อปัจจัยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วม โครงการ.....	92
ตารางที่ 4.19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ.....	94
ตารางที่ 4.20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่.....	96
ตารางที่ 4.21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตาม โครงการ.....	98
ตารางที่ 4.22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็น ต่อปัจจัยปัญหาสภาวะแวดล้อมและ โรคแมลง.....	100
ตารางที่ 4.23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยปัญหาพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมและไฟป่า.....	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ ความคิดเห็นต่อปัจจัยปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ.....	102
ตารางที่ 4.25	การทดสอบความเท่ากันของค่าเฉลี่ย ของตัวแปรอิสระที่ใช้ วิเคราะห์ระหว่างกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกร ที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ขกเลิก พื้นที่ปลูกป่าบางส่วน.....	106
ตารางที่ 4.26	ผลการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มเกษตรกร 3 กลุ่มโดยวิธีวิเคราะห์แบบมี ขั้นตอน (stepwise discriminant analysis).....	108
ตารางที่ 4.27	ค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับสมการจำแนกกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการ ส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ออกเป็น 3 กลุ่ม.....	109
ตารางที่ 4.28	ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ขกเลิกพื้นที่ ปลูกป่าบางส่วน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คาโนนิกอล ที่อยู่ในรูปของ คะแนนมาตรฐาน (standardized canonical discriminant function coefficient).111	111
ตารางที่ 4.29	ค่า discriminant loading ตัวแปรสำคัญในการจำแนกกลุ่มเกษตรกร ออกเป็น 3 กลุ่ม.....	113
ตารางที่ 4.30	ผลการจำแนกกลุ่มประเภท.....	114

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู.....	6
ภาพที่ 2.1 ลำดับภาพความต้องการของมนุษย์ของ Maslow	35
ภาพที่ 2.2 แบบจำลองการประกอบอาชีพปลูกสร้างสวนป่าตามทฤษฎีกระทำด้วยเหตุผล.....	43

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรป่าไม้มีคุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยและมีความสำคัญต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จากอดีตประเทศไทยเคยเป็นแหล่งทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ดังจะเห็นได้จากสถิติเนื้อที่ป่าไม้ซึ่งรวบรวมโดยกรมป่าไม้ แสดงให้เห็นว่าในปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยมีเนื้อที่ป่าถึงร้อยละ 53.33 ของเนื้อที่ประเทศ ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเนื้อที่ป่าถึงร้อยละ 41.99 ของเนื้อที่ภาค การกำหนดแผนและทิศทางการพัฒนาป่าไม้ในขณะนั้น คำนึงถึงผลประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเจริญของประเทศเป็นหลัก ทำให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้และที่ดินป่าไม้ได้ถูกใช้เป็นปัจจัยหลักเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างสิ้นเปลืองขาดการจัดการที่มีประสิทธิภาพและขาดการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นระบบ (กรมป่าไม้ 2542 ก: 1) เป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมอย่างมาก พื้นที่ป่าไม้ลดลงในอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถิติเนื้อที่ป่าไม้เมื่อปี พ.ศ. 2542 มีพื้นที่ ป่า ไม้เหลืออยู่เพียงร้อยละ 25.28 ของเนื้อที่ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเนื้อที่ป่าไม้เหลืออยู่เพียงร้อยละ 12.63 ของเนื้อที่ภาค เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ แล้วนับว่ามีพื้นที่ป่าเหลือน้อยที่สุด (กรมป่าไม้ 2542 ข: 2)

การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความขัดแย้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ที่ดินป่าไม้และการขาดแคลนไม้ในอนาคต จะเป็นผลที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับปัญหาเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมและความมั่นคงของประเทศชาติ

เมื่อสถานการณ์ป่าไม้กำลังอยู่ในภาวะวิกฤติ จำเป็นที่จะต้องกำหนดแนวทางจัดการและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ให้มีหลักการที่ชัดเจน รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายป่าไม้แห่งชาติขึ้น โดยกำหนดให้มีพื้นที่ป่าอย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ โดยแบ่งพื้นที่เป็นสงวนแห่งชาติ จำนวน 147.34 ล้านไร่ ออกเป็น 3 เขต คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ จำนวน 88.23 ล้านไร่ เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ จำนวน 51.89 ล้านไร่ และเขตพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเกษตร จำนวน 7.22 ล้านไร่ (กรมป่าไม้ 2542 ก: 8) และได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือให้หน่วยงานของรัฐเข้มงวดในการป้องกัน

รักษาป่าที่เหลืออยู่อย่างจริงจังโดยใช้มาตรการปราบปรามและใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการป้องกันรักษาป่า ตลอดจนถึงการปิดป่าสัมปทานทำไม้เพื่อให้ป่าธรรมชาติมีโอกาสฟื้นฟูดตัวเองตามธรรมชาติ เร่งฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และส่งเสริมการปลูกป่า โดยให้หน่วยงานของกรมป่าไม้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และองค์กรของเอกชน ปลูกสร้างสวนป่าทั่วทุกภาคของประเทศ

จากนโยบายป่าไม้แห่งชาติและแนวทางในการดำเนินงานข้างต้น กรมป่าไม้จึงได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมปลูกป่าภาคเอกชนขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2528 เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำการประกอบอาชีพด้านการปลูกสร้างสวนป่าแก่ภาคเอกชน และได้จัดตั้งสวนปลูกป่าภาคเอกชนภายใต้กรอบสำนักส่งเสริมการปลูกป่าในปี พ.ศ. 2535 การจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าวกรมป่าไม้มีนโยบายที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกสร้างสวนป่า โดยเฉพาะในที่ดินกรรมสิทธิ์ เพื่อเป็นป่าเศรษฐกิจ เพื่อเร่งรัดให้มีการปลูกต้นไม้ให้มีพื้นที่ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในนโยบายป่าไม้แห่งชาติ โดยจัดให้มีกองทุนส่งเสริมการปลูกป่าขึ้น ในชื่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า หรือในภายหลังเรียกว่า " โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ "

โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ เป็นโครงการที่ดำเนินงานตามนโยบายการป่าไม้แห่งชาติ เพื่อเร่งให้มีการปลูกไม้ใช้สอยในประเทศ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาประกอบอาชีพปลูกต้นไม้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ของเกษตรกรที่มีเอกสารสิทธิ์และสิทธิครอบครอง โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนเงินทุนและปัจจัยอื่นในการปลูกและดูแลรักษา มีกระบวนการส่งเสริมที่สำคัญคือเกษตรกรที่มีที่ดินกรรมสิทธิ์ครอบครองตั้งแต่ 2 ไร่ขึ้นไป แต่รวมกันแล้วไม่เกิน 100 ไร่ ยื่นความจำนงขอเข้าร่วมโครงการได้ที่อำเภอท้องที่ที่ดินตั้งอยู่ และเมื่อเกษตรกรดำเนินงานครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของโครงการแล้ว รัฐจะจ่ายเงินสนับสนุนแก่เกษตรกรแบบให้เปล่าในอัตราไร่ละ 3,000 บาท โดยแบ่งจ่าย 5 ปี ปีละ 800 บาท 700 บาท 600 บาท 500 บาท และ 400 บาท ตามลำดับ ทั้งนี้การดำเนินงานตามโครงการ กรมป่าไม้ได้กำหนดเป้าหมายการส่งเสริมเกษตรกรเป็นรายจังหวัด โดยมอบหมายให้สำนักงานป่าไม้จังหวัดท้องที่เป็นศูนย์อำนวยการส่งเสริมในระดับจังหวัด และได้เริ่มโครงการในปีงบประมาณ 2537

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในระหว่างปี 2537-2543 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการในปีแรก จำนวน 168,400 ราย คิดเป็นเนื้อที่ 2,437,215 ไร่ เมื่อส่งเสริมครบกำหนดระยะเวลาของโครงการ 5 ปี เหลือเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 79,502 ราย เนื้อที่ปลูกป่าตามโครงการ 1,053,259 ไร่ เป็นเกษตรกรที่ยกเลิกโครงการก่อนครบกำหนด 5 ปี จำนวน 88,898 ราย เนื้อที่ที่ยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ 1,383,937 ไร่ (กรมป่าไม้ 2544 ค: 7) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าแม้โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจจะเป็นโครงการที่ดีและรัฐได้ทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากให้ความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนให้การปลูกสวนป่าสามารถประกอบเป็นอาชีพที่มั่นคงอันจะส่งผลให้

ระดับฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น แต่หากเกษตรกรเมื่อได้เข้าร่วมโครงการและได้ดำเนินการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้พร้อมกับขอรับเงินสนับสนุนโครงการในระยะเวลาหนึ่งแล้ว ได้รับความประสงค์ขอยกเลิกการเข้าร่วมโครงการก่อนครบกำหนดระยะเวลาที่ส่งเสริม 5 ปี ถือได้ว่าเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง หากเปรียบเทียบจำนวนเกษตรกรที่ขอยกเลิกการเข้าร่วมโครงการเป็นรายภาคแล้วพบว่า เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเกษตรกรขอยกเลิกการเข้าร่วมโครงการถึงร้อยละ 72 ของจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปีแรก ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงกว่าภาคอื่น ๆ ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 พื้นที่เข้าร่วมโครงการ พื้นที่คงเหลือ และพื้นที่การยกเลิกของเกษตรกรปลูกป่าตามโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ (ไร่) แยกรายภาค

ปี	พื้นที่เข้าร่วมโครงการ พื้นที่คงเหลือ และพื้นที่การยกเลิกของเกษตรกรปลูกป่าตามโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ(ไร่)															
	ภาคเหนือ				ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				ภาคกลาง				ภาคใต้			
	เข้าร่วมโครงการ	คงเหลือ	ยกเลิก	ร้อยละ	เข้าร่วมโครงการ	คงเหลือ	ยกเลิก	ร้อยละ	เข้าร่วมโครงการ	คงเหลือ	ยกเลิก	ร้อยละ	เข้าร่วมโครงการ	คงเหลือ	ยกเลิก	ร้อยละ
2537	220,270	172,770	47,500	22	360,406	140,606	219,800	61	92,926	58,915	34,011	37	45,171	21,508	23,666	52
2538	169,469	127,048	42,421	25	682,893	145,489	538,404	79	72,806	41,160	31,646	43	22,008	10,181	11,828	54
2539	45,074	34,234	10,840	24	336,185	66,861	269,324	80	26,648	13,108	13,540	51	3,379	1,830	1,620	48
2540	52,777	42,037	10,740	20	163,733	53,792	109,941	67	20,463	11,242	9,221	45	3,709	3,033	862	23
2541	13,352	12,230	1,122	8	22,657	15,941	6,716	30	5,013	4,620	393	8	393	354	39	10
2542	17,294	17,033	261	2	9,695	8,708	987	10	4,925	4,588	337	7	356	160	196	55
2543	19,851	19,851	0	0	19,693	19,693	0	0	5,411	5,411	0	0	659	660	0	0
รวม	538,086	425,204	112,882	21	1,595,262	451,090	1,144,172	72	228,192	139,044	89,148	39	75,675	37,922	37,753	50

ที่มา: กรมป่าไม้, สำนักส่งเสริมการปลูกป่า *สรุปผลงาน ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ได้ดำเนินการแก้ไขเกี่ยวกับการปลูกสร้างสวนป่าเอกชน* กรุงเทพมหานคร สำนักส่งเสริมการป่าไม้ กรมป่าไม้ 2544

จากข้อมูลดังกล่าว น่าจะสะท้อนได้ว่าเกษตรกรส่วนหนึ่งที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจอาจจะไม่ต้องการประกอบอาชีพด้านการปลูกสวนป่า หรือบางสวนอาจจะต้องการประกอบอาชีพปลูกสวนป่าแต่มีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยสนองตอบต่อความต้องการของเกษตรกร

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ซึ่งในที่นี้เรียกว่า "การออกกลางคันของเกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ" และผู้วิจัยเลือกพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีเกษตรกรลาออกกลางคันระหว่างการเข้าร่วมโครงการมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปีแรก ผู้วิจัยต้องการทราบว่า ในขณะที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการนั้นมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุและเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับการลาออกกลางคันของเกษตรกร ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจรวมทั้งการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาการป่าไม้ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคมและเศรษฐกิจ ของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

2.2 เพื่อศึกษาความแตกต่างด้านลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนความคิดเห็นต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันระหว่างกลุ่มเกษตรกร 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจต้องลาออกกลางคันระหว่างการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีระยะเวลาส่งเสริม 5 ปี ซึ่งตามระเบียบกรมป่าไม้วางด้วยการเบิกจ่ายเงินโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ พ.ศ.2542 ได้กำหนดหลักเกณฑ์สั่งเพิกถอนที่ดินออกจากทะเบียนที่ดินเพื่อการปลูกสร้างสวนป่า ได้แก่ การ

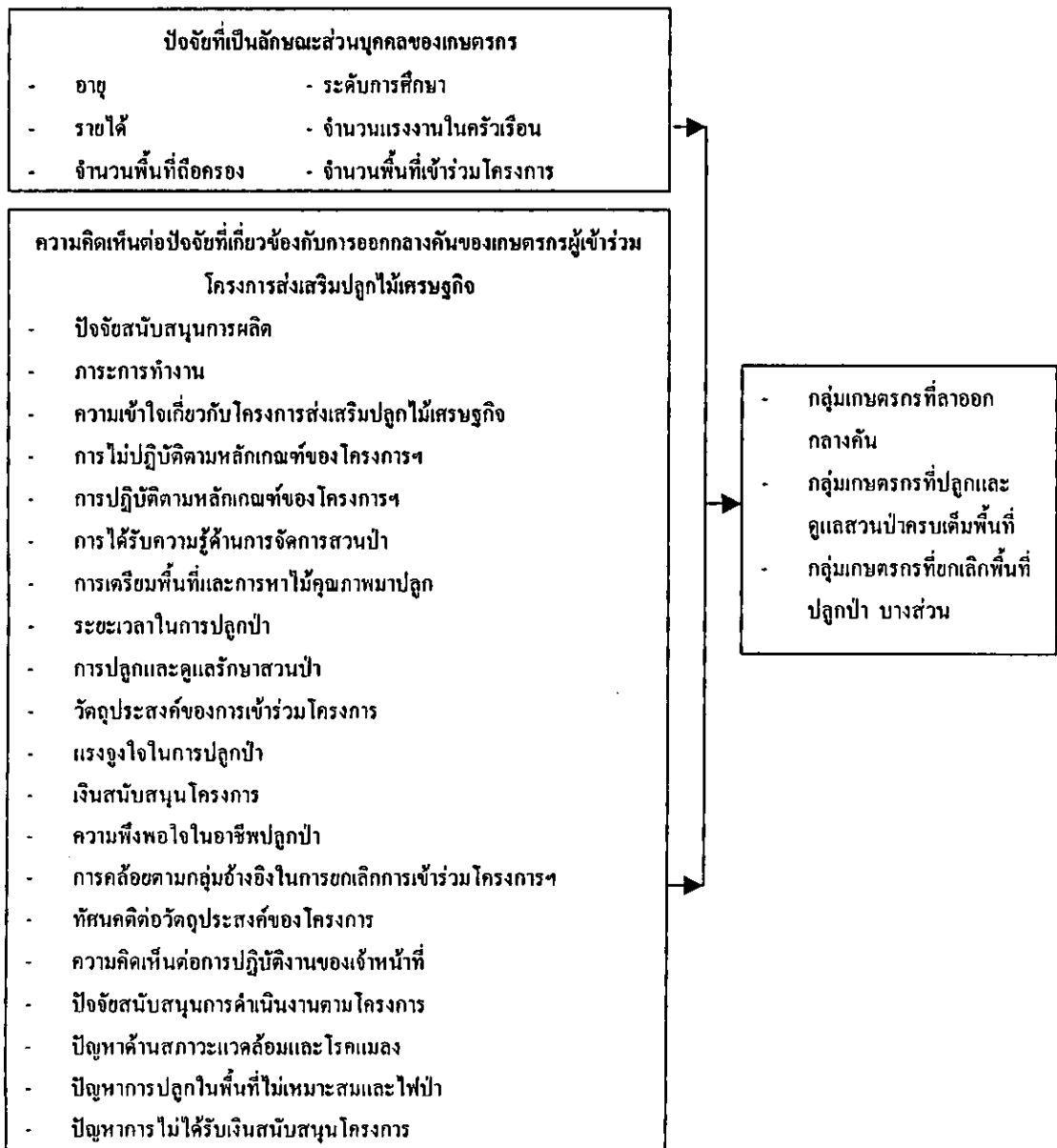
ที่เกษตรกรไม่สามารถดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าในปีแรกให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ การปลูกไม่ครบตามเนื้อที่ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ การที่เกษตรกรไม่สามารถดำเนินการปลูกซ่อมหรือบำรุงสวนป่าให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งหมดหรือบางส่วนของพื้นที่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ต้นไม้ที่เกษตรกรปลูกเกิดโรคและแมลงระบาด จนน่าจะเป็นอันตรายหรือเกิดการแพร่กระจายต่อพื้นที่ใกล้เคียง (กรมป่าไม้ 2542 ง: 6) ดังนั้นการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จึงเป็นการศึกษาพฤติกรรมของเกษตรกรผู้ปลูกป่าที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การส่งเสริมการปลูกป่า จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกร ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร และความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ทั้งนี้เกษตรกรจะมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติในรูปแบบใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของเกษตรกรซึ่งมีความเชื่อความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ และมีแนวโน้มว่าเกษตรกรจะมีพฤติกรรมในการสนับสนุนหรือคัดค้านต่อสิ่งนั้น ๆ (ไพรัช เคนวิเศษ 2538: 51) ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ก็เพื่อจะได้ทราบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นสาเหตุนั้น ๆ อย่างไร ถ้ามีความคิดเห็นในทางบวกก็อาจพยากรณ์ได้ว่าเกษตรกรมีแนวโน้มที่จะร่วมปลูกและบำรุงป่าต่อไป หากความคิดเห็นในประเด็นใดออกมาในทางลบก็จะทำให้รู้ถึงสาเหตุของการออกกลางคันของเกษตรกร ซึ่งจะเป็นแนวทางในการช่วยเหลือแก้ไขปรับปรุงให้โครงการสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ผู้วิจัยจึงนำมาประมวลเป็นองค์ความรู้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ในจังหวัดหนองบัวลำภู ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรที่เป็นลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ถือครอง และจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วม โครงการ และตัวแปรที่เป็นความคิดเห็นต่อปัจจัยที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุนการผลิต ภาระการทำงาน ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า การเตรียมพื้นที่และการหาไม้คุณภาพมาปลูก ระยะเวลาในการปลูกป่า วิธีการปลูกและดูแลรักษาสวนป่า วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจในการปลูกสวนป่า เงินสนับสนุนโครงการ ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ทศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปักจัญสนับสนุนการดำเนินงานตาม โครงการ ปัญหา ด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง ปัญหาการปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมและไฟฟ้า ปัญหาการไม่ได้ รับเงินสนับสนุนโครงการ

3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วยตัวแปรที่เป็นผลของการไม่ปฏิบัติและการปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ของโครงการ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรปลูกและดูแลสวนป่า ครอบเต็มพื้นที่ กลุ่มเกษตรกรยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

ดังนั้น จึงสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยตามแผนภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ในจังหวัดหนองบัวลำภู

4. สมมติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

มีปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบ เต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู ประชากรที่ใช้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการในปีงบประมาณ 2537-2539 ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เกษตรกรที่ขอยกเลิกการเข้าร่วม โครงการตั้งแต่ก่อนครบระยะเวลาของการส่งเสริม 5 ปี เรียกประชากรในกลุ่มนี้ว่า กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรปลูกและบำรุงป่าครบเต็มเนื้อที่ตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วม โครงการ 5 ปี ซึ่งเรียกประชากรในกลุ่มนี้ว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มที่ 3 ได้แก่ เกษตรกรที่ขอยกเลิกการเข้าร่วม โครงการบางส่วนก่อนครบกำหนดระยะเวลาของโครงการ 5 ปี เรียกประชากรในกลุ่มนี้ว่า กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

6. ข้อตกลงเบื้องต้น

6.1 เกษตรกรในท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภูได้ตอบแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรด้วยความสมัครใจ

6.2 โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจของจังหวัดหนองบัวลำภูได้ดำเนินการส่งเสริมไปสู่เกษตรกรเป้าหมายในกลุ่มที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ทุกอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านอย่างทั่วถึง

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

7.1 การลาออกกลางคัน หมายถึง การที่เกษตรกรขอยกเลิกการเข้าร่วมโครงการตามโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ โดยขอยกเลิกพื้นที่ที่ได้ขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อการปลูกสร้างสวนป่าไว้ทั้งหมด ก่อนครบกำหนดระยะเวลาส่งเสริมของโครงการ 5 ปี

7.2 การปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ หมายถึง การที่เกษตรกรที่ดำเนินงานปลูกป่าและดูแลสวนป่าที่ได้ขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อการปลูกสร้างสวนป่าไว้ ครบเต็มเนื้อที่ตามกำหนดระยะเวลาของโครงการ 5 ปี

7.3 การยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน หมายถึง การที่เกษตรกรขอยกเลิกพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการปลูกป่าบางส่วนก่อนที่จะครบกำหนดระยะเวลาส่งเสริมของโครงการ 5 ปี

7.4 ปัจจัยสนับสนุนการผลิต หมายถึง การครอบครองปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ได้แก่ เงินทุน ที่ดิน แรงงาน

7.5 ภาระการทำงาน หมายถึง การปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่เกษตรกรประกอบอาชีพ ซึ่งลักษณะอาชีพมีทั้งภาคเกษตร และนอกภาคเกษตร

7.6 ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ หมายถึง ระดับความเข้าใจข้อมูลข่าวสารของโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป วัตถุประสงค์ของโครงการ หลักเกณฑ์การส่งเสริม หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินสนับสนุนโครงการ ในระหว่างที่เกษตรกรร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

7.7 การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ หมายถึง ระดับการปฏิบัติของเกษตรกร ในระหว่างที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ว่าปฏิบัติได้ถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามหลักเกณฑ์การส่งเสริมของโครงการหรือไม่

7.8 การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า หมายถึง ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรที่เป็นความรู้ด้านการปลูกและดูแลสวนป่า ความรู้ด้านการใช้ประโยชน์ไม้จากสวนป่า ความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพในสวนป่า ความรู้ด้านธุรกิจของไม้จากสวนป่า และความรู้ด้านนโยบายและกฎหมาย

7.9 การปลูกและดูแลสวนป่า หมายถึง ระดับการปฏิบัติในการปลูกและดูแลรักษาสวนป่าของเกษตรกรว่าปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่

7.10 แรงจูงใจในการปลูกป่า หมายถึง ความต้องการของเกษตรกรที่จะแสดงพฤติกรรมในการปลูกต้นไม้ มุ่งกระทำให้สำเร็จถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เช่น ความพอใจที่จะปลูกต้นไม้

7.11 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ หมายถึง แนวโน้มในการปฏิบัติที่จะเป็นไปตามคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะของผู้ที่เกษตรกรเห็นว่ามีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อตน

7.12 ทศนคติต่อโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ หมายถึง ความคิดเห็นและความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบของเกษตรกรเกี่ยวกับผลตอบแทน ลักษณะการทำงานและการยอมรับต่อโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

7.13 ทศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หมายถึง ความคิดเห็นและความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบของบุคคลเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ในระดับพื้นที่

8. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ได้ข้อค้นพบที่เป็นความรู้เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการยกเลิกโครงการก่อนครบกำหนด 5 ปี

8.2 ได้ข้อค้นพบที่เป็นความรู้เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในปีต่อไป

8.3 ได้ข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปลูกสร้างสวนป่าภาคเอกชนมาประกอบการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ
2. การขกเลิกการเข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมปลูกป่าภาคเอกชน
4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานการส่งเสริมปลูกป่าภาคเอกชน
5. การปลูกและบำรุงรักษาสวนป่า
6. คุณค่าของการปลูกต้นไม้
7. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับหรือปฏิเสธแนวคิดใหม่
8. ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
9. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเป็นโครงการที่รัฐสนับสนุนเงินแก่เกษตรกรผู้ปลูกป่าไม้เศรษฐกิจที่เข้าร่วมโครงการในอัตราไร่ละ 3,000 บาท กรมป่าไม้ได้เริ่มโครงการตั้งแต่ปี 2537 โดยมีรายละเอียดของโครงการ ดังนี้ (กรมป่าไม้ 2542ฉ: 5)

1.1 หลักการและเหตุผล

ในอดีตประเทศไทยเคยมีป่าไม้อย่างอุดมสมบูรณ์ ซึ่งสามารถผลิตไม้ใช้สอยได้เพียงพอต่อความต้องการใช้สอยภายในประเทศ และยังสามารถส่งเป็นสินค้าออกที่สำคัญ นำรายได้เข้าประเทศแต่ละปีไม่ใช่น้อย แต่ต่อมาเมื่อประเทศมีการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมมากขึ้น ประกอบกับการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากร โดยเฉพาะในภาคเกษตร ทำให้มีความต้องการ

พื้นที่ทำเกษตรกรรมมากขึ้น การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้จึงขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว จนป่าธรรมชาติที่เหลืออยู่ไม่สามารถผลิตไม้เพียงพอต่อการใช้สอยภายในประเทศ ในช่วงปี 2504-2536 นั้น พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีอัตราเฉลี่ยลดลงปีละ 2.73 ล้านไร่ โดยในปี 2536 มีพื้นที่ป่าไม้เหลือ 83.5 ล้านไร่ หรือร้อยละ 26 ของพื้นที่ประเทศและมีแนวโน้มจะลดลงไปอีก

จากการศึกษาของคณะจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาป่าไม้แห่งชาติ พบว่า ความต้องการใช้ไม้ท่อนในปี 2535 เป็น 9.52 ล้านลูกบาศก์เมตร และจะเพิ่มขึ้นเป็น 27 ล้านลูกบาศก์เมตร ในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 116 ในขณะที่กำลังการผลิตไม้ภายในประเทศในปี 2535 มีเพียง 3.7 ล้านลูกบาศก์เมตร และลดลงทุกปีจะก่อให้เกิดการขาดแคลนไม้อย่างรุนแรง รัฐบาลได้หาทางแก้ไขเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวในระยะยาวจำเป็นต้องเร่งให้มีการปลูกไม้เพื่อใช้สอยภายในประเทศให้มากขึ้น โดยการส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพปลูกต้นไม้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์และสิทธิครอบครอง โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนเงินทุนและปัจจัยอื่นตามความจำเป็นช่วยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ เพื่อผลิตไม้ให้เพียงพอต่อความต้องการในอนาคต สร้างอาชีพที่มั่นคงแก่เกษตรกร และลดปัญหาการบุกรุกทำลายป่า

1.2 นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี โดย พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2539 ข้อ 8 นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อ 8.8 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนองค์กรเอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

1.2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ส่วนที่ 5 บทที่ 3 การสร้างฐานการผลิตให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก กำหนดให้สนับสนุนเอกชนและชุมชน ในการปลูกสวนป่าเพื่อสนองความต้องการใช้ไม้ภายในประเทศ

1.2.3 คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2539 เห็นชอบนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2540-2559 ด้านทรัพยากรป่าไม้กำหนดให้เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 50 ของประเทศ โดยเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ 20 เพื่อให้สามารถสนองความต้องการทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและรักษาสภาพของสภาพแวดล้อม โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงาน " ส่งเสริมการใช้มาตรการจูงใจด้านเศรษฐกิจเพื่อการปลูกป่าในพื้นที่กรรมสิทธิ์ และสนับสนุนบทบาทของภาคเอกชน องค์กรเอกชน ชุมชนและประชาชน ให้มีส่วนในการพัฒนาป่าชุมชนและป่าไม้ในเมืองรวมทั้งปลูกสร้างสวนป่าไม้โตเร็ว "

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.3.1 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ ในพื้นที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครอง

1.3.2 เพื่อสนองความต้องการใช้ไม้เศรษฐกิจในประเทศในระยะยาวให้เพียงพอ

1.3.3 เพื่อสร้างงานและอาชีพที่มั่นคงแก่ราษฎรให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

1.3.4 เพื่อลดการบุกรุกทำลายป่า

1.4 สถานที่ดำเนินการ

ที่ดินกรรมสิทธิ์ของประชาชนหรือพื้นที่ของทางราชการ อนุญาตให้ใช้ประโยชน์ตามกฎหมายทั่วประเทศ

1.5 ระยะเวลาดำเนินการ 12 ปี (2537-2548)

1.6 เป้าหมายของโครงการ

1.6.1 เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ดินกรรมสิทธิ์ของเกษตรกร 8 ล้านไร่

1.6.2 เพื่อให้มีแหล่งผลิตวัตถุดิบไม้สำหรับอนาคต 240 ล้านลูกบาศก์เมตร

1.7 วิธีดำเนินการ

1.7.1 ส่งเสริมให้ภาคเอกชนและเกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจที่ตลาดมีความต้องการสูง รอบอายุการตัดฟันไม่ยาวนาน เช่น สัก ประดู่ สะเดาเทียม

1.7.2 ดำเนินการในที่ดินกรรมสิทธิ์ ได้แก่ ที่ดินมีโฉนด ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่ดินในเขตนิคมสร้างตนเอง หรือนิคมสหกรณ์

1.7.3 ในการดำเนินการ รัฐจะให้การช่วยเหลือเป็นเงินลงทุนเพื่อการปลูกป่าแบบให้เปล่า ไร่ละ 3,000 บาท โดยแบ่งจ่ายเป็น 5 ปี คือ ไร่ละ 800 บาท 700 บาท 600 บาท 500 บาท และ 400 บาท ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรที่ปลูกไม้ตั้งแต่ 2-100 ไร่

1.7.4 รัฐเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยี การปลูกสวนป่า ศึกษาการตลาด ไม้ การแปรรูปไม้ผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการพัฒนาพันธุ์ ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรและผู้ลงทุน อุตสาหกรรมไม้

1.7.5 ส่งเสริมให้มีองค์กรเกษตรกรในรูปแบบสหกรณ์ผู้ปลูกสวนป่าภาคเอกชน

1.8 กิจกรรมที่จะดำเนินการ

1.8.1 กำหนดเป้าหมายการส่งเสริมรายจังหวัด

1.8.2 ประกาศให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

1.8.3 ประชาสัมพันธ์ประชุมชี้แจงเกษตรกร

1.8.4 ตรวจสอบความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกร

1.8.5 ให้ความเห็นชอบเกษตรกร

1.8.6 ออกเอกสารรับเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

1.8.7 ให้คำแนะนำการปลูกและบำรุงป่าแก่เกษตรกร

1.8.8 ตรวจสอบผลการปลูกและบำรุงป่าของเกษตรกร

1.8.9 เบิกจ่ายเงินให้เกษตรกร

1.8.10 ติดตามประเมินผล

1.9 หลักเกณฑ์ในการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

1.9.1 ต้องเป็นที่ดินประเภทใดประเภทหนึ่ง ต่อไปนี้

1.9.2 ที่ดินที่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินหรืออยู่ในระหว่างดำเนินการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน

1.9.3 ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีหลักฐานใบตอบรับการสอบสวนสิทธิหลักฐานหนังสือรับรองที่ดิน (ส.ป.ก. 4-28) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) (ส.ป.ก. 4-01ก) หรือหลักฐานการเช่าหรือเช่าซื้อ หรือหนังสือรับรองของทางราชการว่าที่ดินดังกล่าวอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

1.9.4 ที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์หรือนิคมสร้างตนเอง ที่มีการครอบครองและเข้าทำกิน โดยมีหนังสือรับรองของทางราชการ

1.9.5 ที่ดินที่มีหนังสือรับรองของทางราชการทหาร ว่าที่ดินดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ที่กระทรวงกลาโหมจัดที่ทำกินให้

1.9.6 ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติที่มีหลักฐาน หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัย หรือปลูกป่า หรือไม้ยืนต้นในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.) หรือหนังสือรับรองจากกรมป่าไม้ ว่าที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินซึ่งกรมป่าไม้จัดที่ทำกินให้ราษฎรตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

1) ต้องประสงค์จะปลูกป่าตั้งแต่ 2 ไร่ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 100 ไร่

2) ต้องปลูกป่าโดยใช้ชนิดพันธุ์ไม้ตามบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้ที่

อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด

3) ต้องปลูกต้นไม้จำนวนไร่ละ ไม่น้อยกว่า 200 ต้น

1.10 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสนับสนุนโครงการ

โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จะจ่ายเงินสนับสนุนการดำเนินงานปลูกป่าให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไร่ละ 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน) โดยแบ่งจ่าย 5 ปี

ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ปีที่ 1 จ่ายไร่ละ 800 บาท เมื่อได้ดำเนินการปลูกต้นไม้เสร็จเรียบร้อยแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน

ปีที่ 2 จ่ายไร่ละ 700 บาท เมื่อได้ดำเนินการค้ายว้ชพีช ปลูกซ่อม พรวนดินเป็นที่เรียบร้อย

ปีที่ 3 จ่ายไร่ละ 600 บาท เมื่อได้ดำเนินการค้ายว้ชพีช พรวนดินและทำแนวกันไฟแล้วเสร็จ

ปีที่ 4 จ่ายไร่ละ 500 บาท เมื่อได้ดำเนินการค้ายว้ชพีช และทำแนวกันไฟแล้วเสร็จ

ปีที่ 5 จ่ายไร่ละ 400 บาท เมื่อได้ดำเนินการค้ายว้ชพีช พรวนดินและทำแนวกันไฟแล้วเสร็จ

จากแนวคิดเรื่องโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่รัฐบาลได้ดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขการขาดแคลนไม้ใช้สอยในอนาคต โดยรัฐได้กำหนดมาตรการจูงใจในด้านสนับสนุนเงินทุนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการปลูกสร้างสวนป่าให้เป็นอาชีพที่มั่นคงแก่เกษตรกร ซึ่งเป็นการช่วยเหลือแบบให้เปล่า การกำหนดแนวทางการเบิกจ่ายเงินไม่ครอบคลุมชัดเจนทำให้มีการแสวงหาผลประโยชน์ โดยอาศัยช่องว่างของระเบียบและหลักเกณฑ์ของโครงการ การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการจึงเกี่ยวข้องกับการยกเลิกโครงการของเกษตรกรโดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ และการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ เป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร

2. การยกเลิกการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ตามระเบียบกรมป่าไม้วาดด้วยการเบิกจ่ายเงิน โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจไว้ในหมวด 5 การยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ดังนี้ (กรมป่าไม้ 2542 ง: 6)

2.1 เมื่อปรากฏว่าผู้เข้าร่วมโครงการรายใดไม่สามารถดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าในปีแรกให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ได้ และยังไม่มีการเบิกจ่ายเงินโครงการแต่อย่างใด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายดำเนินการเพิกถอนที่ดิน ดังกล่าวออกจากทะเบียน แล้วแจ้งให้กรมป่าไม้และสำนักงานป่าไม้เขตท้องที่ทราบ

ในกรณีผู้เข้าร่วมโครงการได้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าในปีแรกไม่ครบเต็มเนื้อที่ ตามที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สั่งให้แก้ไขเนื้อที่ ในเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องตรงกับที่ปลูกจริงด้วย

2.2 ในกรณีผู้เข้าร่วมโครงการรายใดได้รับเงินสนับสนุนโครงการไปแล้ว ต่อมา ไม่สามารถดำเนินการปลูกซ่อมหรือบำรุงสวนป่าให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในบางส่วน หรือทั้งหมดของพื้นที่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการจังหวัด มอบหมายสั่งระงับการเบิกจ่ายเงินโครงการไว้ก่อน พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ข้อเท็จจริงตามแนวทางที่กรมป่าไม้กำหนด

ในกรณีผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า การไม่ปลูกซ่อมหรือบำรุงสวนป่าตาม วรรคหนึ่ง มีเหตุผลอันสมควรหรือเพราะเหตุสุดวิสัย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพิกถอนที่ดินดังกล่าว ออกจากทะเบียนต่อไป แต่หากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว พบว่า เป็นการทำให้ทาง ราชการเสียหายโดยไม่มีเหตุผล ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สั่งให้ ผู้เข้าร่วมโครงการใช้เงินที่ได้รับไปทั้งหมดในส่วนที่เพิกถอนพร้อมดอกเบี้ยคืนแก่ทางราชการ แล้ว แจ้งให้กรมป่าไม้และสำนักงานป่าไม้เขตท้องที่ทราบด้วย

2.3 ในกรณีที่ต้นไม้ที่ผู้เข้าร่วมโครงการปลูกเกิดโรคและแมลงจนน่าจะเป็นอันตราย หรือเกิดการแพร่ระบาดต่อพื้นที่ใกล้เคียง อธิบดีกรมป่าไม้มีอำนาจสั่งยกเลิกการเบิกจ่ายเงิน โครงการในส่วนที่เกิดโรคและแมลงดังกล่าว และให้ผู้เข้าร่วมโครงการทำลายต้นไม้ดังกล่าวได้ โดยผู้เข้าร่วมโครงการไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ จากทางราชการ แล้วให้ผู้ว่าราชการ จังหวัด เพิกถอนที่ดินดังกล่าวออกจากทะเบียนต่อไป

เมื่อพิจารณาตามระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินโครงการส่งเสริมปลูกไม้ เศรษฐกิจ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 5 การยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ จะเห็นได้ว่าการที่เกษตรกรถูก สั่งเพิกถอนที่ดินออกจากทะเบียนเพื่อการปลูกสร้างสวนป่า มีสาเหตุเกี่ยวข้องกับการไม่สามารถ ปลูกป่าในปีแรกให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ การปลูกในปีแรกไม่ครบเต็มเนื้อที่ การไม่ ปลูกซ่อมหรือบำรุงป่าให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และการที่ดินไม้ที่เกษตรกรปลูกเกิดโรค แมลงระบาดจนน่าจะเป็นอันตรายต่อพื้นที่ใกล้เคียง ดังนั้น การออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การยกเลิกการเข้าร่วมโครงการจึงมีสาเหตุที่ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปลูกป่าในปีแรก การปลูกไม่ครบเต็มเนื้อที่ การถูก โรคแมลงทำลาย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน

การส่งเสริม (extension) หมายถึง ภาวะที่ผู้ประกอบการได้รับบริการความรู้ เทคโนโลยีและอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน โดยระบบการศึกษาเพื่อเสริมประสิทธิภาพในการผลิต และการจัดการให้ได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคม อันมีผลทำให้ชีวิตของครอบครัวผู้ประกอบการสามารถช่วยตัวเองและท้องถิ่นได้มากขึ้น (ทำนอง สิงคาลวนิช 2525: 145)

การปลูกป่า หมายถึง การนำไม้ป่า (forest tree) มาปลูกในพื้นที่ที่กำหนดอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน (มณทิ โพรทัช 2528: 7)

การส่งเสริมการปลูกป่า หมายถึง ภาวะที่เกษตรกรผู้ปลูกป่าได้รับการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กันในการจัดการสวนป่าให้ได้รับการตอบแทนทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพจนมีความสามารถในการช่วยเหลือ และพึ่งพาตนเองได้

อำนาจ คอวนิช (2527 อ้างใน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2544: 17-20) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับป่าเอกชนไว้ว่า

1. ให้รัฐจำแนกป่าออกเป็น 2 ประเภท คือ ป่าอนุรักษ์และป่าเศรษฐกิจโดยมอบพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้เอกชนดำเนินการภายใต้เงื่อนไข และการควบคุมของรัฐบาลโดยก่อให้เกิด "ความสำนึกในการเป็นเจ้าของ "
2. รัฐต้องส่งเสริมให้การปลูกป่าในภาคเอกชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยกำหนดเงื่อนไขให้ความสะดวก และมีสิ่งจูงใจให้เกิดป่าเอกชนขึ้น และรัฐต้องมีหลักประกันว่าต้นไม้ที่เอกชนปลูกและผู้รับสัมปทานปลูกนั้นจะต้องเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ปลูกแต่ละราย
3. รัฐควรส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมไม้ในท้องถิ่นขึ้นเพื่อรับวัตถุดิบจากป่าเอกชนและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
4. รัฐควรสนับสนุนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไม้ และผู้ปลูกสร้างสวนป่าของเอกชนด้วยเงินทุน และเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและใช้คืนในระยะยาว รวมถึงมาตรการด้านภาษีการส่งออกด้วย
5. ควรส่งเสริมระบบวนเกษตรเพื่อผ่อนคลายความกดดันเรื่องที่ดินการเกษตรและการเพิ่มเนื้อที่ป่าไม้

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2526 อนุญาตและสนับสนุนให้เอกชนดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าในรูปแบบต่าง ๆ ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและในที่ดินกรรมสิทธิ์ และพื้นที่ต้นน้ำลำธาร โดยให้ปลูกทั้งไม้ยืนต้นที่มีค่าทางเศรษฐกิจและ ไม้ป่า รวมทั้งมีมติอนุญาตให้ส่งไม้ที่ทำออกจากสวนป่าที่ปลูกขึ้นทุกชนิดออกจำหน่ายยังต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีมติ

เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2527 กำหนดให้ปี 2528-2531 เป็น "ปีต้นไม้แห่งชาติ" เพื่อรณรงค์ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าและให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และเยาวชนของชาติได้ร่วมกันปลูกต้นไม้ทั้งป่าและ ไม้ผลทั่วประเทศ

ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบนโยบายการป่าไม้แห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2528 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชนนั้น ได้กำหนดแนวทางสนับสนุนให้มีการส่งออกไม้ไปจำหน่ายยังต่างประเทศและกำหนดสิ่งจูงใจในการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชนด้วย

ดังนั้น การส่งเสริมการเกษตรและป่าไม้ในการพัฒนาชนบทนั้น จำเป็นต้องอาศัยความตั้งใจจริงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความรับผิดชอบ และเชื้อสัจจะต่อหน้าที่ตลอดจนการมีทัศนคติที่ดีต่อชาวบ้านและไม่ควรรีบร้อนที่จะให้ผลบังเกิดขึ้นโดยเร็ว เพราะเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องเรียนรู้ถึงความต้องการของชาวบ้าน และให้เกิดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านมากที่สุด โดยการสร้างผลประโยชน์ในแง่ของเศรษฐกิจเป็นสิ่งจูงใจ เช่น โครงการในหลวงกองทุนต่าง ๆ และจะต้องให้ชาวบ้านทราบถึงเป้าหมายอันแท้จริงว่า เขาจะรับอะไรจากการปฏิบัติตามคำแนะนำ ซึ่งหากสามารถดำเนินงานได้ในลักษณะนี้ จะเป็นแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนา และยังทำให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนาต่อไปอีกด้วย

การปลูกป่าขนาดเล็กที่ประกันผลสำเร็จ สังคมหรือวนเกษตรเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการก่อน โดยการประเมินสภาพของท้องถิ่นชนบทเพื่อที่จะจำแนกความต้องการ จึงตามด้วยการรณรงค์เพื่อประชาสัมพันธ์และให้การศึกษาประชาชนผู้ซึ่งคาดว่าจะเป็นผู้ปลูกต้นไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดเริ่มแรกของความสนใจไม่ได้มาจากพวกเขา (Evan J, 1992: 376)

ชุมชนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นและนักวิชาการในท้องถิ่น ทั้งจากมหาวิทยาลัย องค์การพัฒนาเอกชน ข้าราชการของรัฐและภาคธุรกิจให้เข้าร่วมกับการพัฒนาด้วย เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและประสานไปในทิศทางเดียวกัน จึงจะเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าที่สุด การวิจัยก็เหมือนกัน ควรจะไปด้วยกันกับการพัฒนา และการมีส่วนร่วมเรียกว่าการวิจัยพัฒนาร่วมกัน

การศึกษาเป็นปัจจัยหรือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์และสังคมที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืน การศึกษาจะทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ สภาพของชุมชนและสังคมเป็นสำคัญ (ชนภณ สมหวัง 2542: 21)

กลยุทธ์และวิธีการส่งเสริมการเกษตรในอดีตที่ผ่านมาว่า มีรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากบนลงล่างเน้นการทำแปลงสาธิตตามวิธีการที่นักวิจัยกำหนด การฝึกอบรมและ

เขียนเขียน ที่ยอมรับรูปแบบมาจากธนาคารโลก เพื่อปรับปรุงการส่งเสริมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เน้นการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีจากบนลงล่างเช่นเดียวกัน จึงมีจุดอ่อน คือ ไม่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรในพื้นที่ได้ และเสนอแนะแนวทางที่จะปรับปรุงงานส่งเสริมแบบให้เกษตรกรมีส่วนร่วม ในการค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหา ร่วมในการตัดสินใจ วางแผนดำเนินการ รับผลประโยชน์และประเมินผล ร่วมลงทุน (cost-sharing approach) เน้นการพัฒนากลุ่มและสถาบันเกษตรกรซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เริ่มจากนักวิจัย แล้วถ่ายทอดสู่เกษตรกรเป็นให้เกษตรกรมีส่วนแก้ไขปัญหามาของตัวเองให้มากที่สุด โดยมองพื้นที่เป็นหลัก (area base approach) ใช้รูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เริ่มจากเกษตรกรและสิ้นสุดที่เกษตรกร (farmer-back-to-farmer model) โดยความร่วมมือแบบพหุภาคีจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักวิจัย นักส่งเสริม เน้นเทคโนโลยีที่เหมาะสมเกษตรกรทำได้เองและลงทุนต่ำ และเสนอภารกิจที่งาน

การส่งเสริมการเกษตรควรดำเนินการ คือ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน การพัฒนาเกษตรกรด้วยกระบวนการกลุ่ม การวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีลงทุนต่ำเหมาะกับพื้นที่ การพัฒนาอาชีพต่อเนื่อง การส่งเสริมการตลาดชุมชน การสนับสนุนกิจกรรมเสริมด้านการเกษตรเชิงท่องเที่ยวและอนุรักษ์ธรรมชาติ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล และปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การประสานงานพัฒนาที่ดิน และแหล่งน้ำขนาดเล็กแก่เกษตรกรและการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการเกษตร (one-stop service) (ทิพวรรณ ลิ้มงูร 2541: 57-61)

การส่งเสริมการเกษตร โดยใช้แบบจำลองเกษตรกรกลับสู่เกษตรกร (the farmer-back-to farmer model) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ คือ การร่วมวินิจฉัยปัญหาระหว่างเกษตรกรกับนักวิทยาศาสตร์ การร่วมกันวิจัยเพื่อค้นหาปัญหาแบบพหุภาคี ปรับใช้และทดสอบผลวิจัยในพื้นที่เกษตรหรือสถานีวิจัย ประเมินผลโดยเกษตรกรและนำไปปรับใช้โดยเกษตรกร (Fisher และ Gilmour, 1990 อ้างใน สมเด็จพระเจ้า 2544: 20)

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชนจะเห็นว่า ในการพัฒนาป่าไม้ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องอาศัยความตั้งใจจริงของเจ้าหน้าที่ ความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และมีทัศนคติที่ดีต่อชาวบ้าน ตลอดจนมีรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง ซึ่งรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกรในอดีตเป็นการถ่ายทอดจากบนลงล่าง ซึ่งโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ มีรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากบนลงล่างเหมือนกัน จึงทำให้มีจุดอ่อน คือ ไม่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของเกษตรกรได้ ซึ่ง

ผู้วิจัยคาดว่าปัญหาการถ่ายทอดเทคโนโลยีจึงน่าจะเกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร ดังนั้น จึงกำหนดตัวแปรการ ได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า ซึ่งเป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านป่าไม้ เป็นตัวแปรหนึ่ง ที่คาดว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรมาเป็นกรอบ แนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานการส่งเสริมปลูกป่าภาคเอกชน

การดำเนินงานการส่งเสริมปลูกป่าภาคเอกชน ที่ผ่านมาเป็นระยะแรกของการส่งเสริม ทั้งนี้เนื่องจากในอดีตเป็นการนำไม้จากป่าธรรมชาติมาใช้ประโยชน์และการปลูกสวนป่าก็ ดำเนินการโดยภาครัฐเป็นส่วนมาก ดังนั้น ระยะแรกของการดำเนินงานทำให้ประสบปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ได้ และรัฐโดยกรมป่าไม้ได้พยายามแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ซึ่งบางส่วนได้สำเร็จลุ่่วง ไปบ้างแล้ว แต่ยังมีปัญหาที่ต้องนำมาพิจารณา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการปลูกสวนป่า ที่เหมาะสม ทำให้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าเพิ่ม การปลูกสวนป่าสามารถเป็นอาชีพที่หารายได้ให้กับ ผู้ปลูกป่าได้ประสบผลสำเร็จ

การดำเนินงานการส่งเสริมปลูกป่าภาคเอกชนที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรค สรุปได้ ดังนี้ (กรมป่าไม้ 2544 ค: 24-29)

4.1 นโยบายการส่งเสริมปลูกป่า

นโยบายการส่งเสริมการปลูกป่ายังขาดความชัดเจน เช่น ไม่มีการกำหนดเขตการ ส่งเสริมการปลูกป่า การสนับสนุนเงินทุนเพียง 5 ปี ขาดมาตรการสนับสนุน และส่งเสริมอย่างครบ วงจร เป็นต้น

4.2 กฎหมายและระเบียบ

4.2.1 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องไม้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมปลูกป่าแบบ ธุรกิจ มีขั้นตอนและระเบียบ กฎหมายในแต่ละขั้นตอนมากเกินไป แม้ กรมป่าไม้ได้ดำเนินการ ปรับปรุง เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำไม้จากสวนป่า และการแปรรูปไม้แล้วก็ตาม

4.2.2 พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 สามารถดำเนินการได้เฉพาะไม้หวงห้าม ตามกฎหมายป่าไม้เท่านั้น

4.2.3 ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการทำไม้ท่อน ไม้แปรรูป หรือสิ่งประดิษฐ์ที่ ได้มาจากการทำสวนป่าเคลื่อนที่ พ.ศ.2535 (ตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535) การจัดทำบัญชี แสดงรายการ ไม้ด้านหลังหนังสือแสดงบัญชีรายการ ไม้ที่ได้มาจากการทำสวนป่า (สป.15) ทุกฉบับ

4.2.4 ปัญหาการมีเลื้อยขนต้วไว้ใช้ในการทำกิจการสวนป่า ปัจจุบันถูกควบคุมโดยกฎหมายศุลกากร ในการขึ้นทะเบียน และการนำเข้าไม้สะดวกและยุ่งยากต่อการนำเข้ามาใช้ในประเทศ

4.2.5 ความไม่สะดวกในการแปรรูปไม้ และการขออนุญาตตั้งโรงงาน

4.3 ด้านวิชาการป่าไม้

ขาดการศึกษาวิจัยข้อมูลทางวิชาการของพันธุ์ไม้แต่ละชนิดที่ตอบสนองความต้องการปลูกป่าของเอกชน ได้แก่ โรค แมลง เทคนิคในการปลูกดูแลรักษาสวนป่า ด้านการตลาด การใช้ประโยชน์ไม้ การพัฒนาเทคโนโลยีไม้ เครื่องมือการแปรรูปไม้ การประดิษฐ์กรรมไม้สำหรับอุตสาหกรรมขนาดย่อม

4.4 ด้านการส่งเสริม

4.4.1 ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและความพร้อมของเอกชนที่จะปลูกป่า

4.4.2 รูปแบบ และแนวทางการส่งเสริมที่ชัดเจน

4.5 การติดตามประเมินผล

การติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การปลูกสวนป่า การปฏิบัติงานตามแผนงาน

4.6 ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่

4.6.1 การรวมกลุ่มผู้ปลูกป่าและการจัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกสวนป่า

ปัจจุบันมีการจัดตั้งสหกรณ์สวนป่าภาคเอกชน จำนวน 34 สหกรณ์ ในพื้นที่ 31 จังหวัด และกลุ่มผู้ปลูกป่า จำนวน 1 กลุ่ม สรุปปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกสวนป่า ดังนี้

- 1) สหกรณ์ไม่เข้มแข็งมีปัญหาการบริหาร การจัดการ และการดำเนินธุรกิจ
- 2) การรวมตัวอยู่ในระดับจังหวัด เกษตรกรอยู่ห่างไกลกัน ทำให้มีปัญหาในการติดต่อสื่อสาร
- 3) การรวมกลุ่มในลักษณะผลประโยชน์ของแกนนำหรือประธาน
- 4) ขาดความรู้ เทคโนโลยีต่าง ๆ

4.6.2 โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

- 1) การยกเลิกการเข้าร่วมโครงการก่อนครบกำหนด 5 ปี โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการยกเลิกมากที่สุด โดยมีสาเหตุจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสม ขาดแรงงานบำรุงดูแลรักษา การเปลี่ยนการถือครองที่ดิน ต้องการเงินสนับสนุน ไม่ตั้งใจปลูกอย่างแท้จริง และมีการทุจริตงบประมาณ
- 2) การเร่งรัดดำเนินการในระยะแรก โดยกำหนดเป้าหมายจำนวนมาก ทั้งที่ระเบียบหลักเกณฑ์ยังไม่ได้กำหนดแน่ชัด เกษตรกรไม่มีความมั่นใจในผลประโยชน์ที่จะได้รับทั้งด้านราคาและการตลาด จึงไม่มีการลงทุนอย่างแท้จริง
- 3) การดำเนินการเกี่ยวกับการนำไม้สวนป่าเศรษฐกิจที่ได้รับส่งเสริมให้ปลูกประสบปัญหาในระเบียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนของผู้ประกอบการที่จะนำไม้ขนาดเล็กมาใช้ประโยชน์
- 4) ไม้สวนป่าที่มีอายุ 5 ปี ขึ้นไป ขาดเงินสนับสนุน ผู้ปลูกมีปัญหาด้านเงินทุน
- 5) การสนับสนุนเงินทุน 3,000 บาท ต่อไร่ ที่ผ่านเป็นเพียงแรงจูงใจให้เกษตรกรสนใจการปลูกสวนป่าเพิ่มมากขึ้น การกำหนดแนวทางการเบิกจ่ายเงินไม่ครอบคลุมไม่ชัดเจน ทำให้มีการทุจริต
- 6) กลุ่มเป้าหมายที่ส่งเสริมเกษตรกรมีพื้นที่น้อย ไม่กำหนดความเหมาะสมในการปลูกพืชเกษตรกับต้นไม้ ซึ่งการปลูกสวนป่าต้องใช้เวลาานมากทำให้อาจไม่ได้เปลี่ยนพื้นที่ไปทำการเกษตรอย่างอื่นแทน
- 7) สนับสนุนเงินทุนปลูกบำรุง ดูแลรักษา เพียงอย่างเดียว ต้องการเพียงพื้นที่ป่า ไม่วิเคราะห์ปัญหาผลผลิต การจัดการ หรือเตรียมความพร้อมสำหรับการช่วยเหลือที่ครบวงจร ทำให้สูญเสียเงินการสนับสนุนในการส่งเสริมเป็นจำนวนมาก
- 8) การกำหนดนโยบายที่ผ่านมา เป็นการกำหนดนโยบายจากรัฐในการเพิ่มพื้นที่ป่า ไม่มีการกำหนดแผนการส่งเสริมที่ชัดเจน

จากแนวคิดเรื่องปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการปลูกสร้างสวนป่าเอกชน จะเห็นว่าเป็นปัญหาอุปสรรคเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเกษตรกรโดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปร ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งได้แก่ ปัญหาด้านสถานะแวดล้อม และโรคแมลง ปัญหาการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสมและไฟป่า ปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ เป็นตัวแปรสาเหตุเพื่อศึกษาการออกกลางคันของเกษตรกร

5. การปลูกและบำรุงรักษาสวนป่า

5.1 ความหมาย

สวนป่า มีชื่อตรงกับภาษาอังกฤษว่า “forest plantation” หรือ “industrial plantation” หรือ “man-made forest” ซึ่งหมายถึง ที่ดินอันประกอบด้วยหมู่ไม้ ซึ่งปลูกขึ้นอย่างมีระบบแบบแผนและวัตถุประสงค์แน่นอน แต่ถ้าเป็นการปลูกป่าทั่ว ๆ ไป จะตรงกับภาษาอังกฤษว่า forestation โดยสามารถแยกย่อยออกเป็น reforestation และ afforestation โดยคำว่า reforestation จะหมายถึงการปลูกสร้างสวนป่าขึ้นมาใหม่ในที่เดิมที่เคยเป็นป่าไม้มาก่อน ส่วน afforestation เป็นการปลูกสร้างสวนป่าไม้ขึ้นมาใหม่ในพื้นที่ซึ่งในระยะ 50 ปีที่ผ่านมาไม่ได้เป็นป่าไม้มาก่อน (กรมป่าไม้ 2544 จ: 39)

5.2 วัตถุประสงค์ของการปลูกสร้างสวนป่า

การปลูกสร้างสวนป่าเป็นการนำพรรณไม้ป่ามาปลูกลงในพื้นที่ที่กำหนดให้อย่างมีระบบแบบแผน และวัตถุประสงค์ที่แน่นอน โดยวัตถุประสงค์ของการปลูกสร้างสวนป่าพอจะแยกได้เป็น 3 ประการ ดังนี้ (กรมป่าไม้ 2544 จ: 39-40)

5.2.1 เพื่อต้องการผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เป็นการปลูกสวนป่าเพื่อหวังผลตอบแทนหลักในด้านตัวเงิน โดยผลตอบแทนดังกล่าว ได้แก่ ไม้ซุงขนาดใหญ่เพื่อใช้ทำไม้แปรรูปไม้เพื่อทำชิ้นไม้สับ ทำเยื่อกระดาษ นอกจากนี้แล้วยังมีผลผลิตรอง เช่น พวกยางไม้ เปลือกไม้ หรือหน่อไม้ เป็นต้น

5.2.2 เพื่อรักษาระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม เป็นการปลูกป่า ไม้ใช้จะหวังผลด้านเนื้อไม้เป็นหลักจะหวังผลด้านการป้องกันหรือสร้างสภาวะแวดล้อมให้ดี เช่น ปลูกในเขตต้นน้ำลำธาร ปลูกป่าเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน เป็นต้น

5.2.3 เพื่อการพัฒนาสังคมชนบท เป็นการปลูกสวนป่าเพื่อหวังผลให้มีการจ้างงานในชนบท และจะพิจารณาผลตอบแทนทั้งในด้านเนื้อไม้และการรักษาระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมด้วย

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของการปลูกป่าจะเห็นว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจต่างมีวัตถุประสงค์ในการปลูกเป็นของตนเอง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการปลูกป่านี้เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร ผู้วิจัยจึงใช้วัตถุประสงค์ของการปลูกป่าเป็นเครื่องชี้วัดแรงจูงใจในการปลูกป่าของเกษตรกร

5.3 การคัดเลือกพันธุ์ไม้ที่จะปลูกเป็นสวนป่า

การพิจารณาคัดเลือกพันธุ์ไม้ที่จะปลูกถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า เพราะเมื่อเลือกพันธุ์ไม้ปลูกลงไปแล้วจะต้องใช้เวลานานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต และถ้าเลือกชนิดไม้ที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ หรือได้ไม้ที่มีคุณลักษณะไม่ดี ไม่ตรงความต้องการใช้ประโยชน์ การตัดกิ่งกลางคันก็เป็นการสูญเสียเปล่า ดังนั้น ผู้ปลูกสวนป่าควรพิจารณาคัดเลือกพันธุ์ไม้ โดยมีแนวทางในการพิจารณาดังนี้ (กรมป่าไม้ 2543 จ: 40)

5.3.1 วัตถุประสงค์ของการปลูกสวนป่า ผู้ปลูกสวนป่าต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้เด่นชัดว่าจะปลูกสวนป่าเพื่อต้องการนำผลผลิตที่ได้ไปทำประโยชน์ในกิจการใดต่อ ต้องการไม้ในลักษณะ คุณภาพอย่างไร ตนเองต้องพิจารณาตลาดรองรับผลผลิตว่าเป็นบุคคลกลุ่มใด ถ้ากลุ่มตลาดดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปจะแก้ไขปัญหาด้านการตลาดอย่างไร เป็นต้น

5.3.2 ความสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม ทั้งนี้ เนื่องจากต้นไม้แต่ละชนิดต้องการปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน มีความสามารถในการเจริญเติบโตในแต่ละพื้นที่ได้แตกต่างกัน ซึ่งผลของการเจริญเติบโตนี้ จะสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตัดฟันไม้ไปใช้ได้และคุณภาพของเนื้อไม้ที่ได้รับ โดยปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ควรคำนึงถึง คือ ดินที่ตั้งของพื้นที่ ดิน น้ำฝน อุณหภูมิ ไฟ เป็นต้น

5.3.3 ลักษณะทางพันธุกรรมของไม้ ไม้ที่จะนำมาปลูกได้มีการเตรียมพันธุ์หรือพัฒนาพันธุ์จนเป็นพันธุ์ที่ดี ถ้ายังไม่มีการพัฒนาพันธุ์ก็ต้องพิจารณาว่าแหล่งต้นตอที่นำมาใช้ในการสืบพันธุ์นั้นเป็นต้นแม่ที่มีลักษณะดี มิเช่นนั้นแล้วจะต้องเสียใจในภายหลัง เมื่อนำมาปลูกแล้วไม่ได้ไม้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และทำให้โครงการล้มเหลวได้

5.4 การเตรียมพื้นที่

การเตรียมพื้นที่ ในการเตรียมพื้นที่เพื่อการปลูกป่านั้น ขั้นแรกผู้ต้องการปลูกสร้างสวนป่าต้องมีแผนผังแสดงอาณาบริเวณที่จะทำการปลูกป่า อาณาเขตบริเวณได้จากเอกสารสิทธิที่ดิน การสำรวจ รั้ววัด ทำแผนที่ ฯลฯ หลังจากนั้น ผู้ต้องการปลูกสร้างสวนป่าต้องกำหนดขอบเขตพื้นที่ปลูกป่ารายปี แล้วดำเนินการเตรียมพื้นที่ปลูกป่าต่อไป โดยในการเตรียมพื้นที่ปลูกป่าควรกระทำในฤดูแล้งหรือฤดูหนาวที่เป็นระยะเวลาแล้วก่อนลงมือปลูกประมาณ 3 เดือน ซึ่งปกติแล้วจะแนะนำเริ่มปลูกในเดือนพฤษภาคม ดังนั้น ควรเตรียมพื้นที่ให้เสร็จในเดือนมีนาคม เพื่อให้มีเวลาในการกำจัดวัชพืชที่ขึ้นมาก่อนลงมือปลูกจริง โดยมีขั้นตอนในการเตรียมพื้นที่ ดังนี้ (กรมป่าไม้ 2543 จ: 41)

5.4.1 แบ่งพื้นที่แปลงเป็นแปลงขนาดย่อยไม่เกินแปลงละ 200 ไร่ แล้วจัดทำเป็นทางตรวจการหรือถนนเพื่อเป็นแนวการป้องกันไฟ

5.4.2 ตัดไม้ขนาดใหญ่ที่ไม่มีค่ารวมทั้งไม้เถาเครือต่าง ๆ ลง เว้นไว้แต่ไม่มีค่า โดยพยายามกองเศษไม้ไว้เป็นจุด ๆ

5.4.3 ถางวัชพืชทั้งหมดออกกองไว้

5.4.4 ปล่องให้ไม้และวัชพืชตามข้อ 2 ข้อ 3 ไว้ เพื่อให้ตากแดดให้แห้งสนิท ซึ่งบางครั้งต้องทิ้งไว้เป็นเวลาถึง 1 เดือน

5.4.5 เมื่อเห็นว่าไม้ที่ตัดออกแห้งสนิทให้จุดไฟเผา

5.4.6 เก็บสุมเผาอีกรอบหนึ่ง ถ้ายังมีไม้ขนาดใหญ่อยู่ให้ใช้รถไถไปกองไว้ในบริเวณหนึ่งของแปลง

5.4.7 ทำการไถพรวนดินเพื่อกำจัดวัชพืชและง่ายต่อการปักหลัก
หมายแนวปลูก นอกจากนี้ยังพบว่าต้นไม้จะโตดี โดยควรไถพรวนทั้ง 2 แนวตั้งฉากกัน

5.4.8 ปักหลักกำหนดหมายแนวปลูกและชุดหลุมปลูก

5.5 การปลูกต้นไม้

การปลูกต้นไม้ที่มีปัจจัยต้องคำนึงถึง คือ จะปลูกต้นไม้เมื่อใดแล้วไม้ควรมีลักษณะอย่างไร และระยะห่างระหว่างต้นเท่าใด โดยมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้ (กรมป่าไม้ 2543 จ: 54)

5.5.1 **ระยะเวลาในการปลูก** ควรเริ่มต้นปลูกในต้นฤดูฝนโดยยึดหลักว่าดินมีความชื้นพอสมควร คือ มีฝนตกลงมาในเวลาใกล้เคียงกันไม่ต่ำกว่า 100 มิลลิเมตร

5.5.2 **ลักษณะกล้าไม้** กล้าไม้ต้องมีความแข็งแรงผ่านการทำให้แกร่ง (Hardening) และได้รับการรดน้ำพอควรก่อนนำไปปลูกลงหลุม

5.5.3 **ระยะปลูก** จะต้องสัมพันธ์กับชนิดไม้ วัตถุประสงค์ของการปลูกและทุนในการดำเนินการ โดยถ้าปลูกไม้ที่มีระยะห่างมากจะลงทุนต่ำและอาจได้ผลตอบแทนน้อยตามไปด้วย โดยทั่วไปปลูกไม้พุ่ม ระยะตัดฟันสั้น จะกำหนดระยะปลูก 1 x 2 เมตร แต่ถ้าปลูกไม้เพื่อทำเชื้อกระดาษ รอบตัดฟัน 5-15 ปี จะกำหนดระยะปลูก 2 x 3 เมตร และปลูกเพื่อต้องการเนื้อไม้ รอบตัดฟันยาว 20-30 ปี จะใช้ระยะปลูก 3 x 3 เมตร หรือ 4 x 4 เมตร ถ้าปลูกในระบบวนเกษตรจะใช้ระยะ 2 x 4 เมตร 2 x 8 เมตร

5.6 วิธีการปลูกสร้างสวนป่า

การปลูกต้นไม้มีหลักเกณฑ์ทั่วไปในการปลูกคือ

5.6.1 ชุดหลุมให้ได้ขนาดที่พอเหมาะกับขนาดของกล้า

5.6.2 วางต้นไม้ในหลุมให้คอรากอยู่เสมอกับระดับผิวดิน

5.6.3 ในหลุมปลูกโดยในพื้นที่แห้งแล้งให้หลุมอยู่ต่ำกว่าระดับผิวดินทั่วไปเล็กน้อย เพื่อให้น้ำฝนได้ไหลลงมาในหลุมได้ แต่ถ้าพื้นที่ชื้นและต้องให้หลุม

5.6.4 อยู่สูงกว่าระดับผิวดินทั่ว ๆ ไป

5.6.5 การปลูกต้นไม้บนที่ลาดชันมาก ควรทำให้หลุมปลูกเว้าเข้าไปในลาดเขา แล้วกองดินที่ขุดออกให้อยู่ด้านล่างของลาดเขา

5.6.6 การปลูกทุกครั้งต้องเหยียบดินรอบต้นไม้ให้แน่น เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างดินของต้นไม้กับดินใหม่

เมื่อปลูกแล้วถ้ามีการให้น้ำจะทำให้โอกาสต้นไม้รอดมีเปอร์เซ็นต์สูงมาก โดยควรให้น้ำในวันปลูกวันแรก หลังจากปลูก 3 วัน และหลังจากปลูก 7 วัน ถ้ามีเงินทุนมากก่อนปลูกอาจใช้สาร โพลีเมอร์ (polymer) ที่เข้มน้ำอิมิดแล้วรองกันหลุม ๆ ละ 5 – 10 กรัม โดยโพลีเมอร์ 1 กิโลกรัม จะอุ้มน้ำได้ 200 – 300 ลิตร ใช้กับพื้นที่ปลูกได้ 1 – 2 ไร่

5.7 การบำรุงรักษาสวนป่า (tending operation)

หลังจากดำเนินการปลูกต้นไม้เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนในการบำรุงรักษามีความสำคัญมาก ในการที่จะทำให้การปลูกสร้างสวนป่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ (กรมป่าไม้ และ JICA 2539: 111-113)

5.7.1 การกำจัดวัชพืช ผลเสียที่เกิดจากวัชพืชต่อต้นไม้ได้แก่แย่งอาหาร แย่งน้ำ แย่งปุ๋ย เป็นแหล่งสะสมโรคและแมลง เป็นต้น เป็นเหตุให้เกิดไฟไหม้สวนป่า ซึ่งมีวิธีการกำจัดวัชพืชอยู่ 3 วิธี คือ

1) การกำจัดวัชพืชโดยวิธีกล ทำได้โดยใช้คนงานถางวัชพืช คายหญ้า หรือใช้เครื่องจักรกลไถพรวนกำจัดวัชพืชให้หมดไป วิธีนี้ควรดำเนินการปีละ 2-3 ครั้ง

2) การกำจัดวัชพืชโดยวิธีชีวภาพ เป็นการกำจัดวัชพืชโดยใช้สิ่งมีชีวิตที่เป็นพืช สัตว์ หรือเชื้อโรคต่าง ๆ มาเป็นตัวควบคุมและกำจัดวัชพืช เช่น การปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันและกำจัดหญ้าคา หรือการเลี้ยงวัวในสวนป่า เพื่อให้วัวช่วยกินหญ้าคาให้หมดไป เป็นต้น

3) การกำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมี หมายถึงการใช้ยาและสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชในสวนป่า ซึ่งส่วนมากจะใช้วิธีนี้กับวัชพืชที่กำจัดโดยวิธีอื่นได้ยาก และเป็นวัชพืชที่ระบาดรุนแรง เช่น หญ้าคา

5.7.2 การปลูกซ่อม ในสวนป่าที่ปลูกขึ้นใหม่ ควรรีบดำเนินการปลูกซ่อมทันที เมื่อตรวจสอบพบว่ากล้าไม้ที่ปลูกตายไป ควรทำการปลูกซ่อมให้เสร็จในปีแรก ไม่ควรดำเนินการล่าช้าเกินกว่าหนึ่งปีหลังจากปลูก โดยทั้งนี้ พืชจะสรุปสาเหตุการตายของต้นไม้ที่ปลูกในสวนป่าได้ดังนี้

- 1) พันธุ์ไม้ไม่เหมาะกับสภาพพื้นที่
- 2) การเตรียมพื้นที่ไม่ดี
- 3) กล้าไม้ขาดคุณภาพ
- 4) การขนส่งกล้าไม้ขาดความระมัดระวัง
- 5) เทคนิคการปลูกไม่ดี
- 6) การระบาดของโรคและแมลง
- 7) ภัยธรรมชาติ
- 8) ขาดการดูแลรักษา

5.7.3 การปลูกพืชคลุมดิน เป็นการบำรุงรักษาสวนป่าอีกวิธีหนึ่ง พืชคลุมดินส่วนใหญ่จะใช้พืชตระกูลถั่วเป็นหลัก เพราะถั่วโดยทั่วไปที่ส่วนรากมักมีเชื้อแบคทีเรียบางชนิดอาศัยอยู่ร่วมกับเซลล์ของราก ซึ่งแบคทีเรียเหล่านี้ มีความสามารถตรึงไนโตรเจนจากอากาศมาอยู่ในส่วนของปม ซึ่งจะเปลี่ยนไนโตรเจนในอากาศให้เรามีประโยชน์ต่อพืช ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสวนป่าดังนี้

- 1) ช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้กับดิน
- 2) ช่วยทำให้โครงสร้างของดินดีขึ้น
- 3) ช่วยป้องกันการชะล้างของหน้าดิน
- 4) ช่วยป้องกันและกำจัดวัชพืช
- 5) ช่วยรักษาความชื้นให้กับดิน

5.7.4 การป้องกันและกำจัดโรคแมลง เนื่องจากป่าธรรมชาติได้ถูกบุกรุกทำลายอย่างกว้างขวางเพื่อทำไร่เลื่อนลอยและการเกษตรกรรมที่ถาวรสำหรับปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง และอ้อย ได้มีการปลูกป่าขึ้นทดแทนในบางพื้นที่ โดยใช้พันธุ์ไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจและไม่โตเร็ว ในลักษณะที่เป็นกลุ่มพันธุ์ไม้ชนิดเดียวล้วน ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าว เป็นการสร้างสภาพที่เหมาะสมให้เกิดการระบาดของแมลงศัตรูพืช ทำความเสียหายแก่ต้นไม้ในสวนป่าอย่างรุนแรงในเวลาต่อมา ซึ่งมีวิธีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่เกิดขึ้นดังนี้

1) การควบคุมทางเขตกรรม ได้แก่ การปลูกพันธุ์ไม้คละกันการคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความทนทานต่อศัตรูพืช ตลอดจนการตัดสาขาในระยะ โดยการตัดต้นไม้ที่ถูกโรคและแมลงทำลายออกไป

2) การควบคุมทางเคมี โรคแมลงและเชื้อรา เราอาจจะใช้สารเคมีที่เหมาะสมทำลายได้ ปกติสารเคมีเหล่านี้ นำมาใช้ในรูปของเหลว โดยการฉีดพ่นตามสวนป่า ซึ่งมีสารเคมีหลายชนิดในท้องตลาด ซึ่งจะใช้ได้กับลักษณะของโรคแมลงและเชื้อราแต่ละชนิด

3) การควบคุมทางชีวภาพ เป็นการใช้สิ่งมีชีวิตด้วยกันเองในการกำจัดศัตรูพืช ซึ่งเรียกว่า “ชีววินทรีย์” โดยชีววินทรีย์แต่ละชนิดควบคุมศัตรูพืชทางป่าไม้แตกต่างกันไป

4) การควบคุมโดยวิธีกล เป็นการลดปริมาณของแมลงศัตรูพืชโดยใช้เครื่องมือกล ซึ่งมีวิธีการต่าง ๆ เช่น ใช้มือจับและทำลาย ใช้กับดัก ใช้เครื่องป้องกันและกีดขวาง เป็นต้น

เมื่อพิจารณาแนวคิดเรื่องการปลูกและบำรุงสวนป่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการปลูกสร้างสวนป่าหลายประการ หากเกษตรกรไม่ได้รับรู้ถึงหลักการวิธีการที่ถูกต้อง จะทำให้การปฏิบัติในการปลูกและบำรุงป่าไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลให้การปลูกป่าประสบความสำเร็จล้มเหลว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าวิธีการปฏิบัติในการปลูกและบำรุงป่า ซึ่งได้แก่ การเตรียมพื้นที่และการนำกล้าไม้คุณภาพมาปลูก การปลูกและดูแลรักษาสวนป่า ระยะเวลาในการปลูกป่า เป็นต้น เป็นตัวแปรสาเหตุที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร

6. คุณค่าของการปลูกต้นไม้

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2543:41-48) ได้รวบรวมคุณค่าของต้นไม้ในด้านต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

6.1 คุณค่าของต้นไม้ต่อระบบนิเวศ ได้แก่ ต้นไม้จะช่วยคลายความร้อน ต้นไม้ช่วยกรองฝุ่นละออง ต้นไม้ช่วยลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์และเพิ่มออกซิเจนในอากาศ ช่วยดูดสารพิษประเภทโลหะหนัก

6.2 คุณค่าด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การช่วยให้ประหยัดน้ำและพลังงาน การเพิ่มมูลค่าดินและอสังหาริมทรัพย์ ช่วยเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว ช่วยเพิ่มมูลค่าของพืชสมุนไพร

6.3 คุณค่าทางสังคม เป็นคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งได้แก่ การปลูกต้นไม้ตามทิศทั้ง 8 ทิศ การปลูกไม้มงคล 9 ชนิด การบวชต้นไม้

6.4 คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ต้นไม้เป็นเอกลักษณ์ของป่ายุคก่อนประวัติศาสตร์หลงเหลือให้ชุมชนค้นคว้า

6.5 คุณค่าทางวรรณคดี ในวรรณคดีไทยได้ใช้ความงามตามธรรมชาติของต้นไม้ในการเปรียบเทียบพรรณนา

6.6 คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์ ได้แก่ ต้นไม้เป็นหัวใจของการจัดสวน ช่วยปรับและเสริมงานด้านสถาปัตยกรรม

เมื่อพิจารณาแนวคิดเรื่องคุณค่าของการปลูกต้นไม้ จะเห็นว่าต้นไม้ให้คุณค่านอกจากในด้านเศรษฐกิจที่เป็นตัวเงินแล้ว ยังให้คุณค่าด้านอื่น ๆ ทั้งด้านสังคมด้านประวัติศาสตร์และ

วรรณคดี ผู้วิจัยคิดว่ากรณีที่เกษตรกรปลูกป่า เนื่องจากเห็นคุณค่าของต้นไม้ น่าจะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกษตรกรร่วมโครงการจนครบระยะเวลา 5 ปี ดังนั้น คุณค่าของต้นไม้จึงน่าจะเกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร ซึ่งผู้วิจัยใช้คุณค่าของต้นไม้เป็นเครื่องชี้วัดแรงจูงใจในการปลูกสวนป่าของเกษตรกร

7. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับหรือปฏิเสธแนวคิดใหม่

7.1 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการยอมรับวิทยาการ

เมื่อพิจารณาจากกระบวนการการยอมรับ (adoption process) และการแพร่กระจายแนวคิดใหม่ (diffusion process) จะเห็นว่าการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ เป็นผลมาจากการที่เกษตรกรไม่ยอมรับแนวคิดใหม่ (innovation) ด้านการปลูกและบำรุงป่าที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการป่าไม้นำไปถ่ายทอดซึ่งประกอบด้วย หลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ความรู้ในเรื่องวิธีการปลูก การบำรุงรักษาต้นไม้ รูปแบบการปลูกป่าและความรู้เรื่องพันธุ์ไม้ที่ควรปลูก ซึ่ง สุนันท์ สีสังข์ (2544: 44) กล่าวว่า การถ่ายทอดวิทยาการเพื่อการส่งเสริมการเกษตรนั้น ถึงแม้จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการยอมรับวิทยาการก็ตาม แต่ปรากฏว่าในการถ่ายทอดวิทยาการก็พบอยู่เสมอว่า เมื่อบุคคลเป้าหมายได้รับวิทยาการแล้วก็ไม่จำเป็นต้องยอมรับเสมอไป ซึ่งมีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งนี้เนื่องมาจาก

7.1.1 การที่กระบวนการยอมรับได้ถูกกำหนดว่าจะต้องจบลงด้วยการยอมรับเสมอ ซึ่งความจริงแล้วผลที่ออกมาจะเป็นการปฏิเสธหรือไม่ยอมรับวิทยาการก็ได้ ดังนั้น ควรจะหาแนวคิดที่มีความหมายแทนคำว่ากระบวนการยอมรับ ทั้งนี้เพื่อให้มีความหมายซึ่งครอบคลุมได้กว้างขวางกว่า คือ ทั้งยอมรับหรือไม่ยอมรับวิทยาการ

7.1.2 การที่กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับวิทยาการถูกกำหนดว่ามีขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่กำหนด นอกจากนี้ยังกำหนดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นขั้นเป็นตอนตามลำดับนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะกำหนดได้ว่า การตัดสินใจของบุคคลจะเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนอย่างนั้น เพราะบางครั้งก็อาจจะมีการกระโดดข้ามขั้นก็ได้

7.1.3 มีน้อยครั้งที่การสิ้นสุดของกระบวนการจะจบลงด้วยการยอมรับ เพราะปัจเจกบุคคล ถึงแม้จะได้ยอมรับหรือปฏิบัติตามวิทยาการดังกล่าวแล้ว ก็ยังจะคอยสลับรับฟังหรือสืบเสาะหาวิทยาการเกี่ยวกับวิทยานั้น ซึ่งอาจจะเป็นการยับยั้งหรือสนับสนุนการตัดสินใจของเขา กล่าวคือ วิทยาการที่ได้รับมาใหม่นั้นอาจจะสนับสนุนให้ยึดถือในสิ่งที่ได้ตัดสินใจลงไปแล้ว หรือเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในสิ่งที่ได้ตัดสินใจก็ได้ เช่น บุคคลเป้าหมายเปลี่ยนแปลงจากการ

ทำนาปลูกไม้ยูคาลิปตัส เพราะมีราคาดี และไม่ต้องดูแลรักษามาก ต่อมาเมื่อเพื่อน ๆ มาคุยให้ ฟังหรือได้ฟังเกี่ยวกับวิทยาการจากสื่อมวลชนว่า เมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัสแล้ว อาจจะทำให้ปลูกพืช อื่นไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากยูคาลิปตัสเป็นพืชที่ดูดเอาความสมบูรณ์จากดินไป เมื่อบุคคลเป้าหมาย รับฟังบ่อย ๆ เข้า ก็อาจจะเปลี่ยนใจเลิกปลูกไม้ยูคาลิปตัสหันมาทำนาเหมือนเดิม ดังนั้นการตัดสินใจหยุดใช้วิทยาการที่ยอมรับไปแล้วจึงมี 2 ลักษณะ คือ หยุดใช้วิทยาการที่ใช้อยู่เดิม เพื่อยอมรับ วิทยาการใหม่ที่ดีกว่า และตัดสินใจเลิกใช้วิทยาการใหม่เพราะไม่พอใจต่อผลที่ได้รับ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถึงแม้เกษตรกรจะยอมรับแนวคิดใหม่แล้วก็ตาม เมื่อได้ปฏิบัติตาม ในระยะเวลาหนึ่งแล้วก็สามารถปฏิเสธแนวคิดใหม่นั้นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่มีความสำคัญต่อ อัตรการยอมรับวิทยาการ คือ ลักษณะของวิทยาการตามความรู้สึของผู้ยอมรับการถ่ายทอดและ เป็นปัญหาที่สำคัญของเกษตรกร 3 ประการ เกี่ยวกับความรู้หรือเทคโนโลยีที่จะนำไปถ่ายทอด ซึ่ง ประกอบกันเป็น KAP มีองค์ประกอบ ดังนี้

K – Knowledge หมายถึง ความรู้ที่บุคคลเป้าหมายมีอยู่ในตัวเองเกี่ยวกับวิทยาการที่ ต้องการนำไปถ่ายทอด ซึ่งบางครั้งบุคคลเป้าหมายอาจจะมีความรู้เกี่ยวกับวิทยานั้น ๆ ดิอยู่แล้ว หรือ อาจจะไม่มีความรู้ก็เป็นได้

A – Attitude หมายถึง เจตคติ หรือบางครั้งก็เรียกว่า ทศนคติ เป็นความคิดหรือความ เชื่อของบุคคลเป้าหมายที่มีต่อความรู้หรือวิทยาการที่นักส่งเสริมการเกษตรต้องการนำไปถ่ายทอด บางครั้งบุคคลเป้าหมายอาจจะมีความรู้ดีอยู่แล้วเกี่ยวกับความรู้หรือเทคโนโลยีนั้น ๆ แต่อาจมี ความเชื่อที่ไม่ดีกับสิ่งนั้น จึงไม่นำไปปฏิบัติก็ได้

P – Practice หมายถึง การนำวิทยาการไปปฏิบัติ ความรู้หรือเทคโนโลยีที่นักส่งเสริม การเกษตรนำไปถ่ายทอดนั้น บุคคลเป้าหมายอาจจะมีความรู้ดีอยู่แล้วและอาจจะมีเจตคติที่ดีก็ได้ แต่บุคคลเป้าหมายไม่นำเอาไปปฏิบัติได้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคล เป้าหมายไม่สามารถนำเอาความรู้หรือวิทยานั้น ๆ ไปปฏิบัติได้ หรือบางครั้งบุคคลเป้าหมาย อาจจะไม่มีความรู้หรือมีเจตคติที่ไม่ดี จึงไม่ได้นำไปปฏิบัติ

7.2 ปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในการแพร่กระจายแนวคิดใหม่

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2543: 75) ได้กล่าวถึงการยอมรับและการปฏิเสธ แนวความคิดใหม่ว่า กระบวนการยอมรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติตามนั้น เกิดขึ้นเป็นขั้นตอน ในตัวบุคคลตั้งแต่ขั้นแรก คือขั้นเริ่มรู้ ไปสู่ความสนใจ ไตร่ตรอง ทดลองทำและขั้นสุดท้าย คือ การยอมรับนำไปปฏิบัติ แม้ว่าขั้นตอนจะเกิดขึ้นเป็นลูกโซ่เช่นนั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว แต่ละขั้นอาจทิ้งช่วง และบุคคลอาจปฏิเสธแนวคิดใหม่ได้ทุกขั้นตอน หากแต่ละขั้นนั้นไม่ได้สร้างความประทับใจหรือความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวเขา หากจะจงใจให้เขายอมรับและปฏิบัติตามนั้น

มิได้ขึ้นอยู่กับเทคนิคและศิลปะในการจูงใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับ
 ตัวแนวความคิดหรือวิธีการใหม่ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่ออัตราการแพร่กระจาย
 แนวความคิดใหม่ คือ ช่วยทำให้การกระจายเป็นไปอย่างรวดเร็วหรือช้าและเป็นข้อจำกัดในการแพร่
 กระจายแนวความคิดใหม่ ซึ่งประกอบด้วย

7.2.1 ความเหมาะสมของแนวความคิดใหม่ต่อสภาวะทางเกษตรในท้องถิ่น
 (agricultural condition) เช่น ความเหมาะสมต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการปลูก
 พืชหรือเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิด แม้ว่าโดยหลักการแล้วจะมีการทดลองก่อนนำเผยแพร่ความคิดใด ๆ
 ก็ตาม แต่เกษตรกรคงยังไม่กล้า ขอมรับจนกว่าจะ ได้เห็นหรือลองปฏิบัติด้วยตนเองเสียก่อน

7.2.2 ผลประโยชน์หรือผลกำไร (profitability) ที่คาดว่าจะได้รับ เมื่อยอมรับ
 แนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติตาม เกษตรกรมักพิจารณาว่าวิธีการที่แนะนำไปนั้นลงทุนมากน้อย
 เท่าใดและผลสนองตอบ จะคุ้มทุนหรือไม่

7.2.3 ลักษณะและข้อจำกัดของปัจจัยการผลิตหรือการดำเนินงานตามแนวความ
 คิดใหม่ (inputs required) เช่น ต้นกล้า ปุ๋ย สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เครื่องมือเกษตร
 มักพิจารณาในแง่ ต่าง ๆ คือ

- 1) หาซื้อได้ง่ายในท้องถิ่นเมื่อต้องการและราคาพอสมควร
- 2) เป็นของดีมีคุณภาพและเชื่อถือได้
- 3) มีขนาดและปริมาณที่เหมาะสมแก่การนำไปใช้

7.2.4 แนวความคิดใหม่ขัดกับวัฒนธรรมและค่านิยม (cultural factor) หรือไม่

7.3 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการยอมรับแนวคิดใหม่

ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะแนวความคิดใหม่ที่กล่าวนั้นสามารถกระทบทั้งอัตราการ
 แพร่กระจาย (เร็วหรือช้า) และเป็นข้อจำกัดในการแพร่กระจายแนวความคิดใหม่ ส่วนปัจจัยต่อไป
 นี้จะกระทบอัตราการยอมรับโดยเฉพาะ แต่ก็มีข้อจำกัดในการแพร่กระจายแนวความคิดใหม่
 เช่นเดียวกัน คือ (บุญธรรม จิตอนันต์ 2543: 75)

7.3.1 *ต้นทุนและผลตอบแทน* (cost and economic returns) หากต้องลงทุนสูง
 การยอมรับ จะเป็นไปอย่างช้า ๆ แต่ถ้าต้นทุนต่ำก็จะมีรับการยอมรับเร็วกว่าในแง่ผลสนองตอบ
 เกษตรกรจะยอมรับวิธีการที่ให้ผลเร็วกว่าวิธีการที่ให้ผลช้า และจะยอมรับวิธีการที่ให้ผลสูงมาก
 กว่าวิธีการที่ให้ผลต่ำ

7.3.2 *ความสามารถในการสื่อความหมาย* (communicability) จากการวิจัยพบว่า
 แนวความคิดหรือวิธีการที่ง่ายต่อการสื่อความหมายหรือการทำความเข้าใจ จะมีการยอมรับเร็วกว่า

วิธีการยุ่งยากซับซ้อน นอกจากนี้ผลที่เกิดจากแนวความคิดใหม่หรือวิธีการใหม่ หากสามารถเห็นได้ง่าย สื่อความหมายให้บุคคลอื่นทราบได้ง่าย วิธีการนั้นจะเป็นที่ยอมรับได้เร็ว

7.3.3 ความสามารถแบ่งแยกเพื่อการทดลอง (divisibility) แนวความคิดหรือวิธีการที่สามารถแบ่งแยกให้นำไปทดลองดูได้มักได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็ว

7.3.4 ความสอดคล้อง (compatibility) คนเรามักจะยอมรับแนวความคิดใหม่หรือวิธีการที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่มีอยู่เดิมหรือมีประสบการณ์มาแล้ว

7.3.5 ลักษณะการแพร่กระจายของแนวความคิดใหม่เป็นไปอย่างไร บ่อยครั้งเพียงใด (diffusion frequency) ท้องถิ่นที่เปิด เคยมีการส่งเสริมเผยแพร่วิชาการและมีการยอมรับไปปฏิบัติบ้างแล้ว จะเกิดการยอมรับได้เร็วกว่าท้องถิ่นที่เป็นสังคมแบบล้าหลัง

7.3.6 ความสะดวกในโครงข่ายการคมนาคม (transportation network) เส้นทางคมนาคมมีส่วนสำคัญในการแพร่กระจายแนวความคิดใหม่และการยอมรับไปปฏิบัติ คือ ทำให้การพิจารณายอมรับของเกษตรกรเป็นไปได้เร็ว

7.3.7 ความสะดวกของสินเชื่อ (credit) ถ้าเกษตรกรหาสินเชื่อได้สะดวกในท้องถิ่นและอัตราดอกเบี้ยไม่สูงจะทำให้อัตราการยอมรับเป็นไปได้เร็ว

7.3.8 ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (agent efficiency) การแพร่กระจายแนวความคิดใหม่และการยอมรับไปปฏิบัติจะเป็นไปได้เร็ว ถ้าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีประสิทธิภาพและระบบงานส่งเสริมการเกษตรดี

7.4 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการยอมรับและไม่ยอมรับแนวคิดใหม่

หุฤษฎี ภัทรดิลก และ สติน พันธุ์พินิจ (2533: 702) กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการยอมรับและไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรไว้ ดังนี้

7.4.1 รายได้ เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะทำให้เกษตรกรยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการหรือเทคโนโลยีใหม่นั้น ถ้าทำให้รายได้สูงกว่าของเดิมที่ทำอยู่อย่างเห็นได้ชัดแล้ว เกษตรกรก็ย่อมจะยอมรับได้ง่าย ตรงกันข้ามถ้าหากว่าสื่อที่นำไปเปลี่ยนแปลงเกษตรกรนั้น รายได้เท่าเดิมหรือใกล้เคียงกับของเดิม เกษตรกรอาจจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงยากหรือช้า เพราะเกษตรกรไม่พบการเปลี่ยนแปลง

7.4.2 เพื่อนบ้าน ซึ่งปกติคนไทยมักจะมีค่านิยมในการเอาอย่างกันทำตามกัน หากมีเกษตรกรคนอื่นยอมรับและปฏิบัติไปบ้างแล้วได้ผลดี เกษตรกรคนอื่น ๆ ก็จะทำตามและเอาอย่างกันไปเรื่อย ในทำนองเดียวกัน บางครั้งเกษตรกรจะทำตามแบบอย่างเกษตรกรแบบเก่า ๆ เป็นเวลานานจนเคยชิน เมื่อไม่เห็นคนอื่นรับการเปลี่ยนแปลง เกษตรกรก็อาจจะไม่เปลี่ยนแปลง

7.4.3 **เจ้าหน้าที่ส่งเสริม** เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรโดยตรง บางครั้งอาจจะเรียกว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือแหล่งวิชาการ ซึ่งเป็นผู้นำแนวความคิด ความรู้และวิชาการใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้เกษตรกรยอมรับและเกิดการเปลี่ยนแปลง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่มีบุคลิกที่ดีมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาการเกษตร มีมนุษยสัมพันธ์ต่อเกษตรกรอย่างจริงใจ ย่อมจะทำให้เกิดการยอมรับ

7.4.4 **ตัวเกษตรกร** ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลเป้าหมายต้องการให้เกิดการยอมรับ ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานที่เคยมีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพ คือ

1) **พื้นฐานทางสังคม** อันรวมถึงระดับการศึกษา ฐานะ อายุ และเพศ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาสูง มีฐานะดี จะยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร คือ ข้าวพันธุ์ดี การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้เครื่องทุ่นแรง ได้เร็วกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาค่ำ และฐานะทางครอบครัวไม่ดี

2) **พื้นฐานทางเศรษฐกิจ** ปกติแล้วเกษตรกรในชนบทมักจะเป็นคนมีฐานะไม่ค่อยดีและยากจน ขาดปัจจัยการผลิต คือ ที่ดิน แรงงาน ทุน และเครื่องมือการเกษตร ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีที่เจ้าหน้าที่นำไปถ่ายทอดนั้น เกษตรกรทราบว่าเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์กว่าของเดิมมาก แต่เกษตรกรขาดปัจจัยการผลิตก็ไม่สามารถจะยอมรับได้

3) **พื้นฐานด้านความพร้อมและจิตใจ** ถ้าหากเกษตรกรไม่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีจนเกินไป มีแรงจูงใจ มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมาย มีทัศนคติต่อนักส่งเสริมและเทคโนโลยี เกษตรกรก็สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้

7.4.5 **วิทยาการและเทคโนโลยี** เป็นสิ่งที่เราจะนำไปเปลี่ยนแปลง ควรจะเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนเกษตรกรในแต่ละแห่ง การที่เกษตรกรจะยอมรับเทคโนโลยีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ดังนี้

1) **ผลตอบแทน** ถ้าหากเป็นเทคโนโลยีที่เป็นการเพิ่มผลผลิตกำไรมาก ต้นทุนต่ำ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าแล้ว จะเกิดการยอมรับ

2) **ความยากง่าย** ของเรื่องที่น่าไปถ่ายทอดหรือเปลี่ยนแปลง ถ้าไม่ยุ่งยากสลับ ซับซ้อน เกษตรกรเข้าใจง่าย สามารถหาได้ในท้องถิ่นหรือบริเวณใกล้เคียง ก็เกิดการยอมรับง่าย

3) **ทดลองแล้วได้ผลดีและประหยัดเวลา**

4) **ความสอดคล้องและเหมาะสมกับชุมชนเกษตรกร** ซึ่งหมายถึงสอดคล้องทั้งด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อถือ และรสนิยม

7.4.6 **สิ่งสนับสนุนอื่น ๆ** เป็นปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยซึ่งเป็นตัวสนับสนุน การประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกร ตั้งแต่การผลิต การขนส่ง และการจำหน่ายอันจะเป็น แรงจูงใจให้เกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีใหม่ได้ดีขึ้น คือ

- 1) การชลประทาน
- 2) การคมนาคม
- 3) ระบบธุรกิจเกษตร ตั้งแต่การผลิต การตลาด และการแปรรูป

จากแนวคิดเรื่องการยอมรับหรือปฏิเสธแนวคิดใหม่ จะเห็นว่า การที่เกษตรกรจะยอมรับหรือปฏิเสธแนวคิดใหม่ที่นักส่งเสริมนำไปถ่ายทอดนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับลักษณะ พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรแล้วยังขึ้นอยู่กับลักษณะของวิทยาการตามความรู้สึกของเกษตรกร (KAP) ซึ่งได้แก่ การรับรู้ เจตคติ และการนำวิทยาการไปปฏิบัติ และปัจจัยอื่นที่เป็นข้อจำกัดของการแพร่กระจายแนวคิดใหม่ ดังนั้น การศึกษาการออกกลางคันของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึงการที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การส่งเสริมปลูกป่า ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่นักส่งเสริมนำไปถ่ายทอด จึงเกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรและลักษณะของวิทยาการตามความรู้สึกของเกษตรกร และปัจจัยอื่นที่เป็นข้อจำกัดของการแพร่กระจายและยอมรับแนวคิดใหม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ปัจจัยสนับสนุนการผลิต ภาระการทำงาน และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และผลตอบแทนด้านเศรษฐกิจเป็นตัวแปรสาเหตุเพื่อใช้ในการศึกษาคั้งนี้

8. ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

8.1 ความหมายและความสำคัญของการจูงใจ

การจูงใจ เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ เต็มใจ มีทัศนคติที่ดี และได้แสดงพฤติกรรมออกมาเป็นการสนองตอบตามลักษณะของการจูงใจหรือปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจนั้น ๆ ซึ่งในเรื่องการจูงใจได้มีผู้ให้ความหมายและความสำคัญไว้มากมาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า "จูงใจ" ว่าเป็นกริยา หมายถึง ชักนำหรือเกลี้ยกล่อมเพื่อให้เห็นคล้อยตาม เช่น พูดยูงใจ

อุทัย หิรัญโต (2523 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เอ็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 25) ได้ให้ความหมายของการจูงใจไว้ว่า เป็นการกระทำให้คนมีพฤติกรรมแสดงความสามารถทั้งทางกายและทางใจทำงาน โดยก่อให้เกิดผลงานมากที่สุด

ลัทธิกาล ศรีวระมย์ (2539 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 25) ได้ให้ความหมายของการจูงใจไว้ว่า หมายถึง แรงผลักดันจากความต้องการและความคาดหวังต่าง ๆ ของมนุษย์ เพื่อให้แสดงออกตามที่ต้องการ

Likert (1970 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 25) ได้กล่าวถึงการจูงใจ (motivation) ในการบริหารสมัยใหม่ว่าการจูงใจที่จะใช้ได้ผลในการบริหารงานองค์กรก็ต่อเมื่อทำให้แต่ละบุคคลในหน่วยงานมีความรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับและได้รับการสนับสนุนในความสำคัญของตน ทำให้เกิดความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง และเชื่อว่าจะใช้ความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ส่วนพฤติกรรมที่แต่ละคนมีต่อหน่วยงานนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานในด้านภูมิหลัง ค่านิยมและความคาดหวังของแต่ละบุคคล

เสกสรร พรไพรินทร์ (2542 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 25) ได้สรุปความหมายของการจูงใจ (motivation) ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เป็นแรงผลักดันหรือกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยการจูงใจประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. แรงจูงใจ (motive) เป็นแรงผลักดันจากภายในตัวของบุคคลแต่ละคน เช่น ความหิว ความต้องการทางเพศ ความกระหาย เป็นต้น
2. สิ่งจูงใจ (incentive) เป็นสิ่งเร้าจากภายนอกที่มากกระตุ้นทำให้เกิดพฤติกรรมและจะเป็นตัวกำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลด้วย

จากความหมายนานาทัศนะดังกล่าว อาจสามารถสรุปความหมายของการจูงใจ (motivation) ได้ว่า หมายถึง กระบวนการที่จะเป็นแรงผลักดันหรือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจเต็มใจ หรือรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับ หรือคาดว่าจะได้รับการสนับสนุนในความสำคัญของตน จึงทำให้เกิดทัศนคติที่ดีมีความมั่นใจในศักยภาพของตนเองและเชื่อว่าจะใช้ภูมิปัญญาความรู้ความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และหากมีพื้นฐานในด้านภูมิหลัง ค่านิยมและความคาดหวังของแต่ละบุคคลแล้ว ย่อมจะทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติได้ ซึ่งการจูงใจมีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

- แรงจูงใจ (motive) เป็นแรงผลักดันจากภายในตัวของบุคคลแต่ละคน เช่น ความหิว ความต้องการทางเพศ ความกระหาย เป็นต้น
- สิ่งจูงใจ (incentive) เป็นสิ่งเร้าจากภายนอกที่มากกระตุ้นทำให้เกิดพฤติกรรมและจะเป็นตัวกำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลด้วย

8.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ

การจูงใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เองในตัวบุคคล หรือเกิดจากแรงผลักดันหรือกระตุ้นจากสิ่งจูงใจภายนอก โดยมีปัจจัยต่าง ๆ หลายประการเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดแรงผลักดันหรือกระตุ้นดังกล่าวและความต้องการของมนุษย์ถือว่าการจูงใจอย่างหนึ่ง ซึ่งได้มีผู้ให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการไว้มากมาย ดังนี้

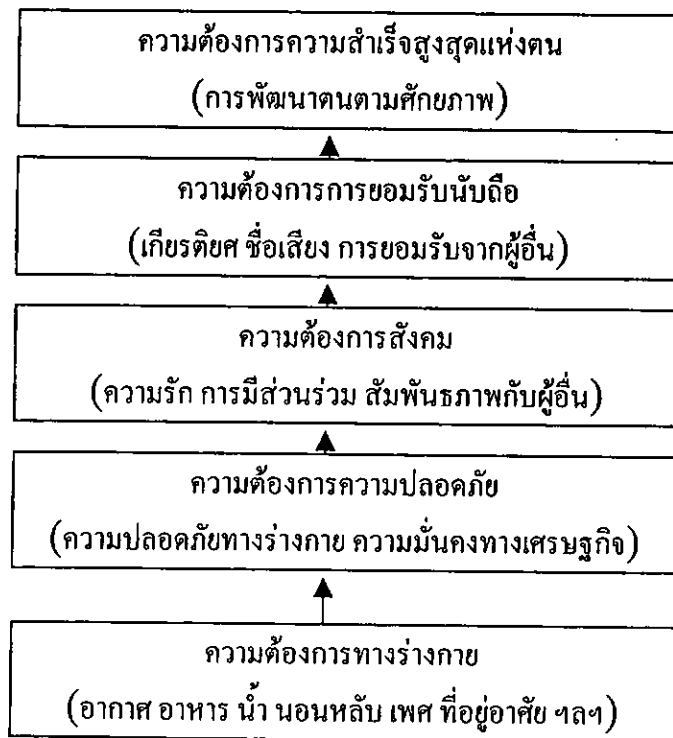
Abraham Maslow (1954 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เขียนแสงจันทร์และคณะ 2544: 26) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ เรียกว่า ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลาย โดยมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ ดังนี้

8.2.1 มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด โดยความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่

8.2.2 ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

8.2.3 ความต้องการของมนุษย์มีเป็นลำดับขั้นตอนตามลำดับความสำคัญ (A hierarchy of needs) กล่าวคือ เมื่อต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที (demand satisfaction)

Maslow ได้แบ่งลำดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ ตามแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ลำดับภาพความต้องการของมนุษย์ ของ Maslow

1) ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต ร่างกายจะต้องได้รับการตอบสนองภายในช่วงระยะเวลาและสม่ำเสมอ ถ้าร่างกายไม่ได้รับการตอบสนองแล้วชีวิตก็ดำรงอยู่ไม่ได้ ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อนและความต้องการทางเพศ ฯลฯ ในขั้นแรกนี้องค์การทุกแห่งมักจะตอบสนองความต้องการของแต่ละคนโดยการจ่ายค่าจ้างเพื่อคณงานหรือลูกจ้างจะได้นำเงินไปใช้จ่าย เพื่อแสวงหาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานของชีวิตเพื่อการดำรงชีพของแต่ละคน

2) ความต้องการความปลอดภัย (security needs) เมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการความปลอดภัยก็เข้ามามีบทบาทในพฤติกรรมมนุษย์มีความปรารถนาที่จะได้รับความคุ้มครองจากภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะมีต่อร่างกาย เช่น อุบัติเหตุ อาชญากรรม ฯลฯ เป็นต้น อาทิเช่น มนุษย์เราปรารถนาที่จะอยู่ในสังคมที่เป็นระเบียบและความสามารถคาดหมายได้ (predictable world) ความต้องการความปลอดภัย หมายรวมถึงความรู้อันดีของแต่ละบุคคลถึงข้อจำกัด หรือขอบเขตของพฤติกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในสังคมในองค์การความปลอดภัย หรือความมั่นคงในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจของลูกจ้างทุกคน ถ้าคนเราทำงานด้วยความรู้สึกหวั่นไหวอยู่ตลอดเวลา ถึงจะมีความมั่นคงของตำแหน่งที่ทำอยู่แล้ว งานที่ทำไปย่อมไม่เป็นผลดีแก่องค์การ หัวหน้างานจึงมีหน้าที่จัดให้คนงานรู้สึกถึงความมั่นคงในการทำงาน เช่น การปลดออกหรือไล่ออกควรมีการพิจารณาอย่างไร ระบบความชอบพอส่วนตัว (favoritism) การเลือกปฏิบัติ (discrimination) เป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนต่อทำที่ขวัญและกำลังใจของคนงานมากที่สุด

3) ความต้องการทางสังคม (social belonging needs) เมื่อความต้องการสองประการแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการที่อยู่ในระดับสูงกว่าก็จะเข้าครอบงำพฤติกรรมของบุคคลนั้น ความต้องการทางสังคม หมายถึง ความต้องการที่จะ เข้าร่วม และได้รับการยอมรับความเป็นมิตรภาพและความรักจากเพื่อนร่วมงาน ความต้องการในขั้นนี้ของบุคคลเป็นความต้องการที่จะให้บุคคล หรือเพื่อนร่วมงานยอมรับในความสำคัญของตน องค์การย่อมตอบสนองความต้องการของลูกจ้าง โดยการให้ลูกจ้างสามารถแสดงความคิดเห็นและความคิดเห็นที่ได้รับการยอมรับควรจะได้รับชมเชยและให้ลูกจ้างมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างความรู้สึกความเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (esteem or egoistic needs) ความต้องการอยากเด่นในสังคม รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ การนับถือตนเอง ความเป็นอิสระและเสรีภาพ และรวมถึงความต้องการที่จะมีฐานะเด่น

เป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์กรหรือการที่สามารถเข้าใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญแล้วแต่ทำให้ฐานะของตนเด่นขึ้น

4) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (esteem or egoistic needs) ความต้องการอยากเด่นในสังคม รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ การนับถือตนเอง ความเป็นอิสระและเสรีภาพและรวมถึงความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์กรหรือการที่สามารถเข้าใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญแล้วแต่ทำให้ฐานะของตนเด่นขึ้น

5) ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความคิด (self realization or self actualization) ความต้องการขั้นสูงสุดนี้เป็นความต้องการพิเศษ ซึ่งคนธรรมดาเป็นส่วนมากนึกอยากจะเป็น นึกอยากจะได้ แต่ไม่สามารถเสาะหาได้ การที่บุคคลใดบรรลุถึงความต้องการในขั้นนี้ ก็ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลพิเศษไป เช่น ความนึกคิดที่อยากจะเป็นนายกรัฐมนตรี หรือนักกีฬาที่มีความสามารถ ได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป แต่ละคนย่อมมีความรู้สึคนึกคิดแตกต่างกันไป

Feildman (1983 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 28) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการของ Alderfer (Alderfer's modified need hierarchy theory) ซึ่งได้ดัดทฤษฎีที่เรียกว่า E.R.G. (Existence-Relatedness-Growth Theory) โดยแบ่งความต้องการของบุคคลเป็น 3 ประการ คือ

- 1) ความต้องการมีชีวิตอยู่ (existence needs) เป็นความต้องการที่จะตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ และความต้องการความปลอดภัย
- 2) ความต้องการที่สัมพันธ์กับคนอื่น (relatedness needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย
- 3) ความต้องการเจริญก้าวหน้า (growth needs) เป็นความต้องการสูงสุด รวมถึงความต้องการได้รับการยกย่องและความสำเร็จในชีวิต

Chester I Barnard (1966 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 28) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับกฎของความพอใจ ในการที่มนุษย์ยอมสละแรงงานซึ่งเป็นการลดอิสระภาพ ความเป็นอยู่ของชีวิตมากกว่าการอยู่เฉย ๆ ในทฤษฎีที่มีชื่อเสียง คือ The Contribution Satisfaction Equilibrium ซึ่ง Barnard ได้ให้ความเห็นว่า เมื่อมนุษย์ได้สละแรงงานให้แก่องค์กรแล้ว เขาต้องการผลตอบแทนในลักษณะของความพอใจส่วนตัว การทำงานเพียงเพื่อหวังเงินเดือนและสิ่งตอบแทนที่เป็นวัตถุยังไม่เป็นความพอใจตามความหมายนี้ ความพอใจในที่นี้หมายถึง เครื่องเสริมกำลังใจ ความสมัครใจ ความสบายใจ ความรักที่จะทำงาน แต่ผลตอบแทนนี้อาจมีลักษณะ

แตกต่างกันแล้วแต่ในแต่ละบุคคล ดังนั้นกฎของความพอใจในการทำงานถือว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ซึ่ง Barnard ได้ขยายความว่าเป็นดุลยภาพขององค์การ (social equilibrium) อย่างหนึ่ง และถือว่าองค์การจะตั้งอยู่ได้ต้องได้ดุลกันระหว่างแรงที่ลงไป (contribution) และความพอใจที่ได้รับ (satisfaction) เท่ากับว่าความพอใจนี้เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึง และทำอย่างไร จึงจะมีและคงไว้ในองค์การให้ได้

Harold J. Leavitt (1964 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เอ็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 28) ได้เสนอแนวความคิดมนุษย์ไม่เหมือนกันและมนุษย์นั่นเองที่คล้ายคลึงกัน และสรุปสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม 3 ประการ คือ

1) คนเราต้องมีการเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ (causality) ข้อนี้เป็นไปตามหลักความจริงที่ว่าพฤติกรรมของมนุษย์จะต้องมีสาเหตุ พฤติกรรมเกี่ยวกับร่างกายจะเป็นผลมาจากความต้องการทางด้านร่างกายหรือเกี่ยวเนื่องมาจากความเชื่อถือต่าง ๆ สภาพแวดล้อมและกรรมพันธุ์ สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลทำให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์และเป็นอิทธิพลที่อาจจะเกิดจากภายนอกหรือภายในร่างกาย

2) การตั้งจุดมุ่งหมายของคน (directness) พฤติกรรมของมนุษย์ เกิดจากการที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายในการกระทำเอาไว้ และต้องการที่จะให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายนั้น

3) การจูงใจ (motivation) พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการที่มีสิ่งผลักดัน ได้แก่ แรงจูงใจ (motive) ความต้องการที่จำเป็น (needs) หรือแรงกระตุ้นต่าง ๆ เป็นต้น

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ จะเห็นว่าบุคคลมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ตั้งแต่ความต้องการด้านร่างกาย ซึ่งเป็นความต้องการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพของมนุษย์และจะพัฒนาไปสู่ความต้องการที่สูงและสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของตน ฉะนั้น เพื่อให้ความต้องการของตนเองได้รับการตอบสนอง จึงทำให้เกิดการจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา โดยอาจจะเป็นการปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติ ตามปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากแรงจูงใจหรือสิ่งจูงใจ ซึ่งสามารถนำมาอธิบายการออกกลางคันของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจได้ว่า เกษตรกรจะปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์ของโครงการ ย่อมเกิดจากแรงจูงใจหรือสิ่งจูงใจ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่มีอยู่แน่นอนแล้วในตัวเกษตรกร ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรแรงจูงใจในการปลูกป่าเป็นตัวแปรสาเหตุที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับ การออกกลางคันของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

8.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม (social support theory)

8.3.1 ความหมายของแรงสนับสนุนทางสังคม

Brown (1986 อ้างใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 29) ได้กล่าวถึงแรงสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นตัวแปรทางจิตสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์

Cobb (1976 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 29) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ทำให้บุคคลเชื่อว่า มีคนรักและสนใจ มีคนยกย่องและมองเห็นคุณค่าและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความผูกพันซึ่งกันและกัน

Kahn (1979 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 29) ได้ให้คำจำกัดความของการสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง การปฏิบัติสัมพันธ์อย่างมีจุดมุ่งหมายระหว่างบุคคล ซึ่งจะทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง คือ ความผูกพันในแง่ดีจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง การยืนยันรับรองหรือเห็นพ้องกับพฤติกรรมของอีกผู้หนึ่ง การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านเงินทอง สิ่งของหรืออื่น ๆ

Barrera (1982 อ้างใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 29) ได้กล่าวถึงการสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง ความใกล้ชิดจัดการช่วยเหลือโดยการให้สิ่งของ แรงงาน คำแนะนำ ข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลป้อนกลับและการมีส่วนร่วมทางสังคม

Pilisuk (1982 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 29) ได้ให้ความหมายของแรงสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างคน ไม่เฉพาะแต่ความช่วยเหลือทางด้านวัตถุและความมั่นคงทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการที่บุคคลรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่นด้วย

จากความหมายที่หลากหลายดังกล่าว อาจสรุปความหมายของแรงสนับสนุนทางสังคมได้ว่า หมายถึง สิ่งที่บุคคลได้รับโดยตรงจากบุคคลในสังคม โดยอาจจะเป็นข้อมูลข่าวสาร สิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลเป็นการจูงใจบุคคลให้มีขวัญและกำลังใจที่จะปฏิบัติในสิ่งที่สังคมให้การยอมรับ

8.3.2 หลักการของการให้แรงสนับสนุนทางสังคม

หลักการที่สำคัญของแรงสนับสนุนทางสังคม มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

- 1) จะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่าง "ผู้ให้" และ "ผู้รับแรงสนับสนุน"
- 2) ลักษณะของการติดต่อสื่อสารนั้นจะประกอบด้วย

- (1) ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ทำให้ "ผู้รับ" รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับในสังคม
 - (2) ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ทำให้ "ผู้รับ" เชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้
 - (3) ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ทำให้ "ผู้รับ" เชื่อว่าการสนใจ เอาใจใส่และแสดงความรัก ความหวังดีกับตนเองอย่างจริงใจ
- 3) ปัจจัยนำเข้าของแรงสนับสนุนทางสังคมอาจอยู่ในรูปของข้อมูล ข่าวสาร วัตถุ สิ่งของ หรือทางด้านจิตใจ
 - 4) จะต้องช่วยให้ผู้รับบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ

8.3.3 ประเภทของแรงสนับสนุนทางสังคม

Cobb (1976 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 29) แบ่งแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ชนิด คือ

- 1) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (emotional support) คือการให้ความรักและการดูแลเอาใจใส่ ซึ่งมักจะได้จากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและความผูกพันที่ลึกซึ้งต่อกัน

- 2) การให้การยอมรับและเห็นคุณค่า (esteem support)

- 3) การได้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (socially support)

Kahn (1979 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 29) แบ่งแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ชนิด คือ

- 1) ความผูกพันทางด้านอารมณ์และความคิด (affection) เป็นการแสดงถึงอารมณ์ในทางบวกของบุคคลหนึ่งที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกในลักษณะของความผูกพัน การยอมรับ การเคารพ หรือด้วยความรัก

- 2) การยืนยันและรับรองพฤติกรรมของกันและกัน (affirmation) เป็นการแสดงออกถึงการเห็นด้วย การยอมรับในความถูกต้องเหมาะสม ทั้งในการกระทำและในความคิดของบุคคล

- 3) การให้ความช่วยเหลือ (aid) เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลอื่น โดยการให้สิ่งของหรือช่วยเหลือโดยตรง การช่วยเหลือนั้นอาจเป็นวัสดุหรือเงินหรือข้อมูลข่าวสารและเวลา

Hilbert & Allen (1985 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 30) ได้แบ่งแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 6 ชนิด คือ

1) การได้รับความช่วยเหลือที่เป็นสิ่งของ เช่น เงินและเครื่องใช้ต่างๆ
 2) การได้รับความช่วยเหลือด้านการงาน
 3) การได้รับความใกล้ชิดสนิทสนม คือ การแสดงออกถึงพฤติกรรม โดยทั่วไปที่ไม่มีทิศทางที่แน่นอน อาจแสดงออกด้วยการรับฟังอย่างสนใจ แสดงความรู้สึกลึกซึ้ง เอาใจใส่ดูแลและแสดงความเข้าใจ

- 4) การได้รับคำแนะนำและข้อมูล
- 5) การได้รับข้อมูลป้อนกลับทั้งในแง่พฤติกรรม ความคิด หรือความรู้สึก
- 6) การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในลักษณะที่ผ่อนคลายและพักผ่อน

8.3.4 ระดับของการให้แรงสนับสนุนทางสังคม

Gottlieb (1985 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ เอ็นแสงจันทร์และคณะ 2544: 30) ได้แบ่งระดับของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) ระดับมหภาค หรือระดับกว้าง (macro level) เป็นการพิจารณาถึงการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมในสังคมโดยดูจากลักษณะต่าง ๆ เช่นความสัมพันธ์กับสถาบันในสังคม การเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ ด้วยความสมัครใจ การดำเนินชีวิตแบบไม่เป็นทางการในชุมชน
- 2) ระดับกลาง หรือระดับกลุ่ม (mezzo level) เป็นความสัมพันธ์ในระดับที่เฉพาะเจาะจงลงไปถึงกลุ่มบุคคลที่มีการติดต่อกัน เช่น กลุ่มเพื่อนที่ใกล้ชิด
- 3) ระดับจุลภาค หรือระดับเล็ก (micro level) เป็นระดับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดที่สุดเพราะเชื่อว่าสิ่งสำคัญของการสนับสนุนทางสังคมมาจากการให้การสนับสนุนทางอารมณ์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งผู้ที่ให้การสนับสนุนมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ทำได้ เช่น สามี ภรรยา หรือคนรัก

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม จะเห็นว่าแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับโดยตรงจากบุคคลในสังคมโดยอาจจะเป็นข้อมูลข่าวสาร สิ่งของหรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลเป็นการจูงใจให้บุคคลประกอบพฤติกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แรงสนับสนุนทางสังคมมีทั้งการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การให้การยอมรับและเห็นคุณค่าและการได้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าแรงสนับสนุนทางสังคม น่าจะเกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการและความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่าเป็นตัวแปรสาเหตุเพื่ออธิบายการออกกลางคันของเกษตรกร

9. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (a theory of reasoned action)

นอกจากทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคมและแนวความคิดเกี่ยวกับการแพร่กระจายและยอมรับแนวความคิดใหม่แล้ว ยังมีทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (a theory of reasoned action) ของ Ajzen & Fishbein (1970 อ้างใน อนิรุทธ์ สุวรรณรงค์ 2543: 17-19) ซึ่งสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมของเกษตรกรที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการส่งเสริมการปลูกป่าหรือไม่นั้น จะขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับผลของการประกอบพฤติกรรมและความเชื่อในปทัสถานทางสังคม ซึ่งใจความของทฤษฎีมีดังนี้

9.1 พฤติกรรมส่วนมากอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาบุคคล เจตนาเชิงพฤติกรรมหรือความตั้งใจประกอบพฤติกรรม (behavioral Intention) จึงเป็นหน่วยที่ใกล้ชิดกับการกระทำ

9.2 ความตั้งใจประกอบพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 2 ตัว คือ

9.2.1 **ปัจจัยส่วนบุคคล** เป็นการประเมินทางบวกและทางลบของบุคคลต่อการกระทำ เรียกว่า ทศนคติต่อพฤติกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อของผลการกระทำ (Behavioral Beliefs) และการประเมินผลการกระทำ

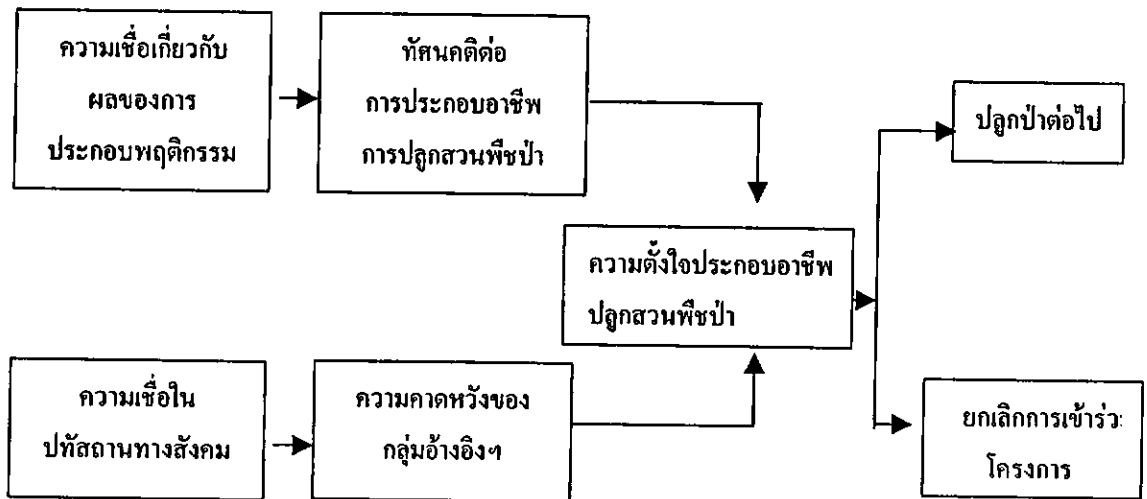
9.2.2 **ปัจจัยทางสังคม** เป็นการประมาณของบุคคลว่า ตนจะมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึง บุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น ปัจจัยทางสังคมขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับทศนะของกลุ่มอ้างอิงประสงค์จะให้ตนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นเพียงใด อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (motivation to comply)

9.3 ความสำคัญของทศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อพฤติกรรม

พฤติกรรมบางพฤติกรรม อาจถูกกำหนดโดยทศนคติต่อพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่าจากทศนคติต่อพฤติกรรม แต่บางพฤติกรรมอาจได้รับจากทั้งสองปัจจัยใกล้เคียงกัน ความสำคัญของปัจจัยทั้งสองอาจแตกต่างกัน จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีนี้เป็นการทำนายพฤติกรรม โดยผ่านความตั้งใจประกอบ กล่าวคือการทำที่บุคคลใดจะประกอบพฤติกรรมใดนั้นขึ้นอยู่กับความตั้งใจประกอบพฤติกรรมของเขาและตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อความตั้งใจประกอบพฤติกรรม คือ ทศนคติต่อการประกอบพฤติกรรมและปทัสถานทางสังคมหรือความเต็มใจทำตามความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงหรือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการประกอบพฤติกรรม โดยตัวแปรนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อที่ว่ากลุ่มอ้างอิงจะให้ทำหรือไม่ให้ทำพฤติกรรมนั้นเพียงใด และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

ทฤษฎีนี้สามารถนำมาอธิบาย เรื่องที่จะศึกษาดังปรากฏในแผนภาพที่ 1 ซึ่งอธิบายได้ ว่า การที่เกษตรกรจะปลูกและบำรุงป่าตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์หรือไม่นั้น จะขึ้นอยู่กับเกษตรกรมี ความตั้งใจประกอบอาชีพปลูกสร้างสวนป่ามากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ความตั้งใจของเกษตรกรที่จะ ปลูกและบำรุงป่าตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์ขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 2 ตัว คือ ทักษะคิดต่อการประกอบ อาชีพปลูกสวนพืชป่า ซึ่งขึ้นอยู่กับ การที่เกษตรกรเชื่อว่า การประกอบอาชีพปลูกสวนพืชป่าก่อให้เกิด ผลกระทบในทางที่ปรารถนา ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ของการปลูกสร้างสวนป่า หากมีมาก เกษตรกรก็จะมี ความตั้งใจที่จะปลูกและบำรุงป่าตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์การส่งเสริมมาก และการ คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการประกอบอาชีพปลูกสร้างสวนป่า ซึ่งได้แก่ คนอื่น ๆ ที่สำคัญต่อ เกษตรกรคิดว่า เกษตรกรควรหรือไม่ควรที่จะประกอบอาชีพการปลูกสวนพืชป่าต่อไป รวมทั้งยัง ขึ้นอยู่กับความยินดีหรือเต็มใจที่เกษตรกรจะปฏิบัติตามความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิง

ภาพที่ 2.2 แบบจำลองการประกอบอาชีพปลูกสร้างสวนป่าตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

จากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล จะเห็นว่า การที่เกษตรกรปลูกป่าต่อไป หรือยกเลิกการเข้าร่วมโครงการนั้น ขึ้นอยู่กับทัศนคติต่ออาชีพปลูกป่าและความเต็มใจที่เกษตรกรจะทำตามความหวังของกลุ่มอ้างอิง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดตัวแปรที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน คือ ทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ มาเป็นตัวสาเหตุที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ เป็นโครงการที่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2537 จึงมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่มากนัก ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

อเนก ชื่นบาลเย็น (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับโครงการปลูกป่าระบบวนเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้านใกล้เคียงศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและรายได้ครัวเรือน เป็นตัวแปรที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกพืช โดยใช้วิธีระบบวนเกษตร

ไพรัช เคนวิเศษ (2538: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม ระดับความคิดเห็น บุคลิกภาพ ขนาดที่ดินถือครอง ช่องทางข่าวสาร ความถูกต้องของข่าวสารและประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ

อุทัย พรมนารีและคณะ (2540: 63) ได้ศึกษาการบริหารโครงการ “โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าในเขตอุดรธานี” ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยทางด้านบริหารจำนวน 13 ปัจจัย คือ การกำหนดภารกิจโครงการ การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การบริหารบุคคล ตารางกำหนดเวลาโครงการและแผนงาน สภาวะเศรษฐกิจ-การเมือง การติดต่อสื่อสาร การควบคุมติดตามผล การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค งบประมาณและแรงจูงใจ การปรึกษาหารือกับลูกค้าสิ่งแวดล้อมและการจัดการด้านเทคนิค มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของจังหวัดอุดรธานี

อนุช เลขาวิวัฒน์ (2541: 100) ได้ประเมินผลโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2537 – 2541 พบว่าปัจจัยพื้นฐานของผู้เข้าร่วมโครงการไม่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อความสามารถในการปลูกต้นไม้ให้ประสบความสำเร็จ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ สภาพภูมิประเทศ ความเหมาะสมของชนิดไม้คุณภาพและความสมบูรณ์ของกล้าไม้ที่ปลูก ความตั้งใจจริงในการปลูกและบำรุงรักษาสวนป่า ความรู้ทางวิชาการป่าไม้ของเกษตรกร ความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ในการปฏิบัติหน้าที่

ประชา ตั้งจิตธรรม (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า รายได้และขนาดของพื้นที่ถือครองมีความสัมพันธ์กับจำนวนเนื้อที่ที่เข้าร่วมโครงการในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก

เปรมพิมล พิมพ์พันธ์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า การที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม 6 ปัจจัย คือ อายุของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ที่นำมาร่วมโครงการ รายได้ต่อปีและจำนวนแรงงานในครัวเรือน แต่น่าจะเกิดจากความสนใจเฉพาะบุคคล และความรู้ความเข้าใจในโครงการ รวมทั้งผลตอบแทนที่จะได้รับจากรัฐเป็นประการสำคัญ

ช่อทิพย์ อานันต์วัฒนกุล (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำสวนป่าในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของพื้นที่ถือครองมีความสัมพันธ์ต่อขนาดของพื้นที่ที่การทำสวนป่าของเอกชนอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ดังนั้น การส่งเสริมให้เอกชนปลูกสวนป่าจึงควรมุ่งเน้นกลุ่มผู้ที่มีที่ดินถือครองมาก ควรปรับปรุงระเบียบหลักเกณฑ์ในการเข้าร่วมโครงการให้สอดคล้องกับแนวทางการทำสวนป่าเชิงเศรษฐกิจ คือ ให้เป็นการทำสวนป่าแปลงใหญ่ กำหนดมาตรการควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้โปร่งใส โดยถือการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าร่วมโครงการให้มากที่สุด เพื่อให้เอกชนทำสวนป่ามากขึ้น

ปิยชาติ เกสรทอง (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่นำมาเป็นตัวแปร คือ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อปีและขนาดของพื้นที่ที่นำมาเข้าร่วมโครงการ ทุกกลุ่มมีผลต่อความสำเร็จของโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ได้ข้อสรุปว่า การเข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องของเกษตรกรขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอายุของเกษตรกรและพื้นที่ที่นำมาเข้าร่วมโครงการ

เบญจพร วิบูลย์พันธุ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจของเกษตรกรจากโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกสร้างสวนป่าไม้สัก : กรณีศึกษาอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า สิ่งจูงใจที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกสร้างสวนป่าไม้สัก คือ เงินที่รัฐบาลสนับสนุนให้แก่เกษตรกรและสำหรับมูลค่าปัจจุบันของรายได้สุทธิสูงสุดจากสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจแต่ละชนิด คือ รายได้จากการจำหน่ายไม้สัก

สวัธ รัชฎาวรรณพงษ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจของเกษตรกรในท้องที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจจากการวัดการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ การร่วมวางแผนโครงการ การร่วมแก้ไขปัญหาโครงการ การร่วม

กิจกรรมการปลูก/บำรุงป่าและการร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลโครงการ พบว่า อาชีพ รายได้ของครอบครัว/ปี รายได้จากการปลูกไม้เศรษฐกิจ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งใน หมู่บ้าน และการได้รับคำแนะนำทางวิชาการจากเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วม ในโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ คือ จำนวนแปลงที่ดินที่ถือครอง การได้รับการชักชวนจากญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านและการได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เทเวศร์ บรรณพงศ์กร (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางวนวัฒนวิทยาต่อสวนป่า ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจและรายได้

ปัญญา โคตรแสนลี (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม และการยอมรับโครงการปลูกไม้ยืนต้น ป้องกันการแพร่กระจายดินเค็มของราษฎร ในจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า อาชีพพรอง การบำรุงรักษาต้นไม้ การบริการจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้และระยะเวลาในการเข้าร่วมโครงการมีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ขนาดการใช้ประโยชน์ที่ดินและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับการยอมรับโครงการมีความสัมพันธ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในเชิงสหสัมพันธ์ (correlational research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู ในปีงบประมาณ 2537-2544 จำนวน 1,272 คน

1.2 ประชากรที่ใช้ศึกษา

ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ในปีงบประมาณ 2537-2539 จำนวน 1,060 คน เนื่องจากประชากรในกลุ่มนี้ได้ดำเนินการจนครบกำหนดระยะเวลาของโครงการแล้ว จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.2.1 เกษตรกรที่ลาออกกลางคัน จำนวน 306 คน

1.2.2 เกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ จำนวน 481 คน

1.2.3 เกษตรกรที่ขกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน จำนวน 273 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (จินดา ขลิบทอง 2544: 44) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 290 คน โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้

ในการวิจัยครั้งนี้

$$N = 1060 \text{ คน}$$

$$e = 0.05 \text{ (ผู้วิจัยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 5%)}$$

$$\text{แทนค่า } n = \frac{1,060}{1 + 1,060(0.05)^2}$$

$$n = 290.41$$

เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 ตัวอย่างแล้ว นำมาเปรียบเทียบหา สัดส่วนและแบ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (proportional stratified sampling) จากจำนวนประชากรที่ใช้ศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ในแต่ละปี ได้กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ออก กลางคัน จำนวน 84 ตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ จำนวน 132 ตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ขกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน จำนวน 74 ตัวอย่าง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนสัดส่วนของกลุ่มเกษตรกรออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรปลูกและบำรุงป่า ครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ขกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

กลุ่มเกษตรกร	ประชากรที่ศึกษา (คน)			กลุ่มตัวอย่าง (คน)			รวม
	ปีที่เข้าร่วมโครงการ			ปีที่เข้าร่วมโครงการ			
	37	38	39	37	38	39	
ลาออกกลางคัน	47	143	116	13	39	32	84
ปลูกและบำรุงป่าครบเต็มพื้นที่	211	192	78	58	53	21	132
ขกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน	12	181	80	3	49	22	74
รวม	270	516	274	74	141	75	290

ที่มา: สำนักงานป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภู “บัญชีสรุปการตรวจขกเลิกโครงการส่งเสริมปลูกไม้ เศรษฐกิจ (แปลงปี 2534 - 2542)” ท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู 2544 (อัครสำเนา)

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรในแต่ละปีแล้ว นำขนาดของกลุ่มตัวอย่างไปเปรียบเทียบกับสัดส่วนแบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน ตามจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละอำเภอ โดยแยกคำนวณเป็นรายปี จะได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละอำเภอ คือ

1. อำเภอนากลาง ได้ตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 49 ตัวอย่าง
2. อำเภอนาวัง ได้ตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 23 ตัวอย่าง
3. อำเภอโนนสัง ได้ตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 11 ตัวอย่าง
4. อำเภอเมือง ได้ตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 51 ตัวอย่าง
5. อำเภอศรีบุญเรือง ได้ตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 46 ตัวอย่าง
6. อำเภอสุวรรณคูหา ได้ตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 110 ตัวอย่าง

รายละเอียด ดังตารางที่ 3.2 – 3.4

ตารางที่ 3.2 จำนวนตัวอย่างเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2537

อำเภอ	การลาออกกลางคัน		การปลูกและบำรุงป่าเต็มพื้นที่		การยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน		รวม
	ประชากรที่ใช้ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากรที่ใช้ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากรที่ใช้ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	
นากลาง	6	2	34	9	-	-	11
นาวัง	2	1	29	8	-	-	9
โนนสัง	1	0	15	4	1	1	5
เมือง	11	3	51	14	4	1	18
ศรีบุญเรือง	15	4	60	17	2	-	21
สุวรรณคูหา	12	3	22	6	5	1	10
รวม	47	13	211	58	12	3	74

ที่มา: สำนักงานป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภู “บัญชีสรุปการตรวจยกเลิกโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ (แปลงปี 2534 - 2542)” ท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู 2544 (อัดสำเนา)

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้จำนวนตัวอย่างที่จะใช้ศึกษาในแต่ละอำเภอจากจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละปีแล้ว ทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) กล่าวคือ ทำการคัดเลือกรายชื่อเกษตรกรจากบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละปี เพื่อกำหนดลำดับที่เกษตรกรที่เป็นตัวอย่างในลำดับที่ 1 ต่อจากนั้นก็ทำการบวกด้วยขนาดของ อันตรภาคชั้น ก็จะได้รายชื่อเกษตรกรที่ใช้เป็นตัวอย่างในลำดับต่อไป ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ จนได้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามต้องการ ในการหาขนาดของอันตรภาคชั้น ดำเนินการดังนี้

การคำนวณหาอันตรภาคโดย

$$I = \frac{N}{n}$$

เมื่อ I = ระยะห่างอันตรภาค

N = จำนวนประชากรที่ใช้ศึกษาในแต่ละกลุ่ม
ของแต่ละอำเภอ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสุ่ม

ตัวอย่าง จากตารางที่ 6 อำเภอกลาง ต้องการหาระยะห่างอันตรภาคของเกษตรกรที่ลาออก
กลางคัน ในปี 2539 หาได้ดังนี้

$$I = \frac{N}{n}$$

$$\text{แทนค่า } I = \frac{24}{7}$$

$$= 3.42$$

จะได้ระยะห่างอันตรภาค = 3 (เศษปัดทิ้ง)

ดังนั้น เกษตรกรที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาของอำเภอกลาง กลุ่มที่ออกกลางคัน
และเข้าร่วมโครงการในปี 2539 คือ เกษตรกรหมายเลข 3, 6, 9, 12, 15, 18 และ 21 ตามลำดับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย คำถามปลายปิด และเติมข้อความ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ เป็นคำถามปลายปิดและเติมข้อความ โดยเติมเครื่องหมาย ✓ ใน () หน้าข้อความที่กำหนดและเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงของเกษตรกร แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ได้แก่

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับรายได้ จำนวนแรงงานในครอบครัว จำนวนพื้นที่ถือครอง จำนวนพื้นที่ที่ปลูกป่าตามโครงการ อาชีพหลัก อาชีพรอง และเครื่องมือที่ใช้ในการปลูกสวนป่า จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกร แบบสัมภาษณ์ในส่วนนี้เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบตามมาตราประมาณค่า (rating scale)

5 ระดับ คือ

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2 = ไม่เห็นด้วย

3 = ไม่แน่ใจ

4 = เห็นด้วย

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ประกอบด้วยข้อคำถาม 78 ข้อ ได้แก่

ข้อ 1-4 สภาพทางเศรษฐกิจ

ข้อ 5-7 ภาระการทำงาน

ข้อ 8-11 ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ

ข้อ 12-18 การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ

ข้อ 19-23 การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า

ข้อ 24-31 การปฏิบัติในการปลูกและดูแลสวนป่า

ข้อ 32-38 แรงจูงใจภายใน ในการปลูกป่า

ข้อ 39-45 แรงจูงใจภายนอกในการปลูกป่า

ข้อ 46-50 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการปลูกสวนป่า

ข้อ 51-57 ทักษะคิดต่อโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ

ข้อ 58-63 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ข้อ 64-70 ปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ

ข้อ 71-78 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคอื่น ๆ

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานส่งเสริมปลูกป่าภาคเอกชน ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการสร้าง

ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดขอบเขตโครงสร้างของเนื้อหาที่จะใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรและครอบครัว ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยอาศัยข้อมูลตอนที่ 1 และ 2

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมกับประชากรที่จะศึกษา แบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ตอน ได้รับการตรวจสอบและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ไปทดลองใช้กับเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ใช้ศึกษา ในท้องที่อำเภอภูคัง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 27 คน และนำแบบสอบถามตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยเกี่ยวกับการออกกลางคันของเกษตรกรมาวิเคราะห์หาความเชื่อถือได้ (reliability) นำมาวิเคราะห์โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.78

ขั้นตอนที่ 6 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และผลการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การวัดตัวแปร

3.1 การวัดตัวแปรอิสระ

3.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่

- 1) เพศของเกษตรกร มีระดับการวัดแบบนามมาตรา (nominal scales)
- 2) อายุของเกษตรกร มีระดับการวัดเป็นอัตราส่วนมาตรา (ratio scales) ซึ่งหมายถึง จำนวนอายุจริงของเกษตรกรในปัจจุบัน

3) ระดับการศึกษา มีระดับการวัดเป็นแบบอันดับมาตรา (ordinal scales)

3.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร มีรายละเอียดการวัดดังนี้

- 1) รายได้ มีระดับการวัดเป็นอัตราส่วนมาตรา (ratio scales) หมายถึง จำนวนรายได้รวมต่อปีของเกษตรกรในระหว่างที่ร่วมโครงการ
- 2) จำนวนแรงงานในครอบครัว มีระดับการวัดเป็นอัตราส่วนมาตรา (ratio scales) หมายถึง จำนวนสมาชิกในวัยทำงานอายุระหว่าง 13-65 ปี ของครอบครัวเกษตรกรในระหว่างที่เข้าร่วมโครงการ
- 3) จำนวนพื้นที่ที่ถือครอง มีระดับการวัดเป็นอัตราส่วนมาตรา (ratio scales) หมายถึง จำนวนพื้นที่ที่เกษตรกรครอบครองอยู่ทั้งหมด ในระหว่างที่เข้าร่วมโครงการ
- 4) จำนวนพื้นที่ปลูกป่าตามโครงการ มีระดับการวัดเป็นอัตราส่วนมาตรา (ratio scales) หมายถึง จำนวนพื้นที่ที่เกษตรกรนำเข้าร่วมและปลูกป่าตามโครงการ
- 5) อาชีพหลัก มีระดับการวัดแบบนามมาตรา (nominal scales) หมายถึง อาชีพที่ทำรายได้หลักให้แก่ครอบครัวเกษตรกร
- 6) อาชีพรอง มีระดับการวัดแบบนามมาตรา (nominal scales)
- 7) เครื่องมือในการเกษตร หมายถึง เครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ในการปลูกสร้างสวนป่า มีระดับการวัดแบบนามมาตรา (nominal scales)

3.1.3 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร

มีระดับการวัดเป็นช่วง (interval scales) พิจารณาจากระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร 13 ตัวแปร ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ ภาระการทำงาน ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า การปฏิบัติในการปลูกและดูแลสวนป่า

แรงจูงใจภายใน ในการปลูกป่า แรงจูงใจภายนอกในการปลูกป่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการปลูกสวนป่า ทักษะติดต่อโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ปัญหาที่เป็นอุปสรรคอื่น ๆ แล้วสร้างมาตรวัดความคิดเห็นของเกษตรกร ตามวิธีวัดทัศนคติของ ลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดให้มีข้อความด้านบวก จำนวน 47 ข้อ และข้อความด้านลบ จำนวน 31 ข้อ ซึ่งกำหนดระดับ (scale) ของการตอบสนองในแต่ละข้อความ ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ข้อความเชิงบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	5
เห็นด้วย	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	4
ไม่แน่ใจ	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	3
ไม่เห็นด้วย	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	1

ข้อความเชิงลบ (ลบ)

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	1
เห็นด้วย	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	2
ไม่แน่ใจ	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	3
ไม่เห็นด้วย	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	กำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น	5

3.2 การวัดตัวแปรตาม ตัวแปรตาม คือ การเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแต่ละกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีการวัดแบบนามมาตร (nominal scales)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและมีความเชื่อถือได้แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

4.1 ติดต่อประสานงานกับสำนักงานป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ในวันเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะแนะนำตัวเองและชี้แจง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบข้อซักถาม โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เกษตรกร พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์เกษตรกรแต่ละข้อให้ผู้ช่วยผู้วิจัยเข้าใจดูเป็นตัวอย่าง พร้อมทดลองให้ผู้ช่วยผู้วิจัยสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเอง จนแน่ใจว่าเข้าใจในข้อคำถามและ วัตถุประสงค์ในแต่ละข้อคำถามชัดเจนดีแล้ว จากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะแยกกันออกเก็บ รวบรวมข้อมูลจนได้ข้อมูลครบถ้วน

4.3 ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสัมภาษณ์อีกครั้ง โดยให้ได้คำตอบครบทุกข้อและทุกหน้า

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

5.1 อธิบายข้อมูลลักษณะทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

5.2 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออก กลางคันของเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์การผันแปร (ANOVA)

5.3 การวิเคราะห์ปัจจัย (factors analysis) เพื่อทราบความถูกต้องเหมาะสมของ การจัดหมวดหมู่ข้อคำถามที่เป็นองค์ประกอบของแต่ละปัจจัยหลัก

5.4 วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกรใช้สถิติ การวิเคราะห์จำแนกประเภท (discriminant analysis) การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์แบบ stepwise discriminant analysis ตามวิธีของ Wilks ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับกลุ่มที่ ต้องการศึกษา การวิเคราะห์จะชี้ให้เห็นว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ขึ้นอยู่กับ ตัวแปรอะไรบ้าง และสมการที่ได้จะให้ค่านำหนักของตัวแปรที่จะนำไปใช้ในการคาดประมาณ การเป็นสมาชิกของกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ในจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (correlational research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ระหว่างปีงบประมาณ 2537-2539 จำนวน 290 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ SPSS for windows ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีบรรยายประกอบตารางตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร

ตอนที่ 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 1.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านคุณลักษณะทั่วไปของ

เกษตรกร 3 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและ ดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ตอนที่ 2.1 การวิเคราะห์ปัจจัย (factors analysis)

ตอนที่ 2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคัน ของเกษตรกร 3 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและ ดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

ตอนที่ 2.3 การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกร

ตอนที่ 1 คุณลักษณะของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง และเครื่องมือการเกษตรที่ใช้ในการปลูกสร้างสวนป่า ได้นำเสนอตามตารางที่ 4.1

1.1.1 เพศ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 290 คน ซึ่งแบ่งได้เป็นเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน จำนวน 84 คน เกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ จำนวน 132 คน และเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน จำนวน 74 คน เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3

หากพิจารณาจำแนกเป็นรายกลุ่มพบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีลักษณะใกล้เคียงกันคือ มีเพศหญิงน้อยกว่าเพศชาย เล็กน้อย ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ มีเพศชายมากกว่าเพศหญิงเกือบ 2 เท่า

1.1.2 อายุ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอายุของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.88 มีอายุ ตั้งแต่ 56 ปี ขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 35.51 มีอายุระหว่าง 46-45 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 52.80 ปี อายุสูงสุด 88 ปี อายุต่ำสุด 26 ปี

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่าเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.5 สำหรับ กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ส่วนใหญ่มีอายุมาก กล่าวคือมีอายุตั้งแต่ 56 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 47.7 และ 39.2 ตามลำดับ

1.1.3 ระดับการศึกษา

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 79 มัธยมศึกษา ร้อยละ 7.2 ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 2.8 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของเกษตรกรแยกเป็นรายกลุ่ม พบว่า ทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 83.3 75.8 และ 79.7 ตามลำดับ

1.1.4 อาชีพหลัก

เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจส่วนใหญ่ มีอาชีพทำนา คิดเป็นร้อยละ 84.8 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มย่อยแล้วพบว่า ทั้ง 3 กลุ่มประกอบอาชีพ ทำนาเป็นอาชีพหลักเช่นกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 83.3 81.1 และ 93.2 ตามลำดับ

1.1.5 อาชีพรอง

เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจทำไร เป็นอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมาคือ เลี้ยงสัตว์และทำสวน คิดเป็นร้อยละ 48.3 และ 33.1 ตามลำดับ เมื่อพิจารณา จากจำนวนเกษตรกรที่ใช้เป็นตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม พบว่า เกษตรกรที่ ลาออกกลางคันส่วนใหญ่ทำไรเป็นอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 61.9 เกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่า ครอบเต็มพื้นที่ส่วนใหญ่ เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 44.7 สำหรับเกษตรกรที่ขยักเลิกพื้นที่ ปลูกป่าบางส่วนส่วนใหญ่ เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 50

1.1.6 เครื่องมือการเกษตรที่ใช้ในการปลูกสวนป่า

จากการศึกษาเครื่องมือการเกษตรที่เกษตรกรแต่ละกลุ่มใช้ในการ ปลูกและ ดูแลสวนป่า พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการส่วนใหญ่มีรถไถเดินตาม คิดเป็น ร้อยละ 76.6 รองลงมาคือ เครื่องตัดหญ้า คิดเป็นร้อยละ 28.3 ส่วนรถยนต์บรรทุกเล็กและเครื่องพ่น น้ำยาเคมีมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 26.6

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มแล้วพบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มี รถไถเดินตาม คิดเป็นร้อยละ 65.5 85.6 และ 73 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล
ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ลักษณะของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก		เกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ								
ชาย	49	58.3	86	65.2	40	54.1	175	60.3
หญิง	35	41.7	46	34.8	34	45.9	115	39.7
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100
2. อายุ								
ต่ำกว่า 25 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-
26—35 ปี	9	10.7	6	4.5	5	6.7	20	5.26
36—45 ปี	23	27.4	18	13.6	18	24.3	59	20.35
46—55 ปี	29	34.5	45	34.1	22	29.7	96	35.51
56 ปีขึ้นไป	23	27.4	63	47.7	29	39.2	115	38.88
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100
(\bar{X} = 52.80 S.D. = 11.46 Min = 26 Max = 88)								
3. ระดับการศึกษา								
ต่ำกว่าประถมศึกษา	4	4.8	4	3.0	12	16.2	20	6.9
ประถมศึกษา	70	83.3	100	75.8	59	79.7	229	79.0
มัธยมศึกษา	5	6.0	13	9.8	3	4.1	21	7.2
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3	3.6	9	6.8	-	-	12	4.1
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	2	2.4	6	4.6	-	-	8	2.8
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100
4. อาชีพหลัก								
ทำนา	70	83.3	107	81.1	69	93.2	246	84.8
ทำไร่	4	4.2	2	1.5	3	4.1	9	3.1
ทำสวน	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำประมง	-	-	-	-	-	-	-	-
เลี้ยงสัตว์	2	2.4	-	-	-	-	2	.7
อื่น ๆ	8	9.5	23	17.4	2	2.7	33	11.4
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก		เกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน		รวม	
	กลางคัน							
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพรอง								
ทำนา	4	4.2	39	29.5	7	9.5	50	17.2
ทำไร่	52	61.9	54	40.9	35	47.3	141	48.6
ทำสวน	-	-	33	25.0	15	20.3	48	33.10
ทำประมง	-	-	-	-	-	-	-	-
เลี้ยงสัตว์	45	53.6	59	44.7	37	50.0	141	48.3
อื่นๆ	27	32.1	39	29.5	21	28.4	87	30.0
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100
6. เครื่องมือการเกษตร								
รถไถเดินตาม	55	65.5	113	85.6	54	73.0	222	76.6
รถแทรกเตอร์ล้อยาง	-	-	-	-	2	2.7	2	.7
รถยนต์บรรทุกทุกเล็ก	22	26.2	46	34.8	9	12.2	77	26.6
เครื่องตัดหญ้า	16	19.0	47	35.6	19	25.7	82	28.3
เครื่องพ่นน้ำยาเคมี	18	21.4	39	29.5	20	27.0	77	26.6
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100

ตอนที่ 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อปี จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ถือครองและจำนวนพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ดังตารางที่ 4.2

1.2.1 รายได้เฉลี่ยต่อปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจด้านรายได้เฉลี่ย/ปี พบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 3 กลุ่ม มีรายได้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 10,001 – 30,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 56 40.9 และ 52.7 โดยมีรายได้รายเฉลี่ย รวม 41,121.25 บาท/ปี รายได้ต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 560,000 บาท ตามลำดับ

1.2.2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ทั้ง 3 กลุ่ม มีจำนวนและงานในครัวเรือนมาก (3 คนขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 34.5 61.4 และ 67.6 โดยมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.15 คน ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 15 คน

1.2.3 จำนวนพื้นที่ถือครอง พบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีจำนวนพื้นที่ถือครองน้อย (ต่ำกว่า 40 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 65.5 53.8 และ 74.3 ตามลำดับ โดยมีจำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 40.02 ไร่ ต่ำสุด 3 ไร่ และสูงสุด 312 ไร่

1.2.4 จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ พบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ทั้ง 3 กลุ่ม นำพื้นที่เข้าร่วมโครงการในช่วง 2—10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 73 47.7 และ 68.9 ตามลำดับ โดยเกษตรกรนำพื้นที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 13.14 ไร่ เข้าร่วมโครงการต่ำสุด 2 ไร่ และสูงสุด 120 ไร่

ตารางที่ 4.2 คุณลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับสถานะภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

ลักษณะของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูกและ ดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	1. รายได้เฉลี่ย/ปี							
- ต่ำกว่า 10,000 บาท	15	17.9	7	5.3	11	14.9	33	11.37
- 10,001 - 30,000 บาท	47	56	54	40.9	39	52.7	140	48.27
- 30,001 - 50,000 บาท	10	11.9	35	26.5	14	18.9	59	20.54
- 50,001 - 57,000 บาท	1	1.2	2	1.5	-	-	3	1.03
- 57,001 บาท ขึ้นไป	11	13.1	34	25.8	10	13.5	55	19.15
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100
$(\bar{X} = 41,121.03 \text{ S.D.} = 46,145.25 \text{ Min} = 5,000 \text{ Max} = 560,000)$								
2. จำนวนแรงงานใน ครัวเรือน								
- น้อย (0 - 2 คน)	38	45.2	51	38.6	24	32.4	113	38.96
- มาก (3 คน ขึ้นไป)	46	54.8	81	61.4	50	67.6	177	61.61
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100
$(\bar{X} = 3.15 \text{ S.D.} = 1.49 \text{ Min} = 1 \text{ Max} = 15)$								
3. จำนวนพื้นที่ที่ถือครอง								
- น้อย (ต่ำกว่า 40 ไร่)	55	65.5	71	53.8	55	74.3	181	62.41
- มาก (40 ไร่ ขึ้นไป)	29	34.5	61	46.2	19	25.7	109	37.59
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100
$(\bar{X} = 40.20 \text{ S.D.} = 31.35 \text{ Min} = 3 \text{ Max} = 312)$								
4. จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วม โครงการ								
- 2 - 10 ไร่	62	73	63	47.7	51	68.9	176	60.68
- 11 - 20 ไร่	17	20.2	45	34.1	15	20.3	77	26.56
- 21 - 30 ไร่	4	4.8	16	12.1	-	-	20	6.89
- 31 - 40 ไร่	1	1.2	2	1.5	5	6.8	8	2.75
- 40 ไร่ ขึ้นไป	-	-	7	5.3	2	2.7	9	3.11
รวม	84	100	132	100	74	100	290	100
$(\bar{X} = 13.14 \text{ S.D.} = 13.92 \text{ Min} = 1 \text{ Max} = 120)$								

ตอนที่ 1.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านคุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.3 พบว่า คุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกร ทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุ ($F = 6.09$ Sig = .003) ระดับการศึกษา ($F = 10.23$ Sig = .000) รายได้ ($F = 6.47$ Sig = .002) จำนวนพื้นที่ถือครอง ($F = 8.37$ Sig = .000) และจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ($F = 7.38$ Sig = .001)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ มีอายุ รายได้ จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ถือครอง และจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันกับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันกับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีอายุ รายได้ จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ถือครอง และจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ไม่แตกต่างกัน

ในส่วนของระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันมีระดับการศึกษาแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ในขณะที่เกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาจำนวนแรงงานครัวเรือน พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกร และค่าสถิติทดสอบ F

ลักษณะของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก		เกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน		สถิติทดสอบ F	Sig
	กลางคัน							
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1.อายุ	49.82 ^b	.74	55.18 ^a	11.36	51.93 ^b	11.68	6.09	.003
2.ระดับการศึกษา	2.15 ^b	.66	2.34 ^a	.83	2.16 ^a	.83	10.23	.000
3.รายได้	30,977.38 ^b	26,977.85	51,518.8 ^a	59,642.87	34,087.8 ^b	29,239.20	6.47	.002
4.จำนวนแรงงานในครัวเรือน	2.84 ^b	1.16	3.30 ^a	1.14	3.24 ^b	1.84	2.62	.074
5.จำนวนพื้นที่ถือครอง	34.45 ^b	21.16	48.00 ^a	39.38	32.09 ^b	22.86	8.37	.000
6. จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	9.40 ^b	6.85	16.40 ^a	16.08	11.60 ^b	13.08	7.384	.001

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร

โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 2.1 การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis)

ในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) สำหรับข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทดสอบว่าในแต่ละปัจจัย ได้จัดหมวดหมู่ข้อคำถาม ซึ่งเป็นองค์ประกอบของแต่ละปัจจัยหลักได้ถูกต้องหรือไม่ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (principal component) และทำการหมุนแกนปัจจัย (rotated) โดยวิธี Varimax ได้ค่าน้ำหนักปัจจัย (factor loading) มากกว่า 0.5 ถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นองค์ประกอบของปัจจัยที่เป็นประเด็นหลัก

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.4 พบว่าค่า factor loading ของข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่ามากกว่า .05 ทำให้มั่นใจว่าข้อคำถามแต่ละข้อเป็นองค์ประกอบของปัจจัยหลักที่คาดว่าเกี่ยวข้องกับการลาออกกลางคันของเกษตรกร

ตารางที่ 4.4 แสดงค่า Factor loading ในแต่ละประเด็นหลักของแบบสอบถามความคิดเห็น
ต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริม
ปลูกไม้เศรษฐกิจ

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร	Factor Loading
ปัจจัยสนับสนุนการผลิต		
1	ก่อนที่ท่านจะได้รับเงินสนับสนุนโครงการ ท่านมีเงินทุนเพียงพอที่จะใช้ในการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้	.524
2	ในการดูแลรักษาสวนป่าของท่านมักจะมีปัญหาในเรื่องค่าจ้างแรงงานที่มีราคาแพง	.749
3	รายได้ของครอบครัวท่านไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้จ่ายไปบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกตามโครงการ	.754
4	ท่านมีที่ดินทำกินน้อยเมื่อนำที่ดินบางส่วนมาปลูกต้นไม้ ทำให้ครอบครัวท่านขาดรายได้หลักในการดำรงชีพ	.658
(Eigenvalue = 1.836 % of variance explain = 45.9)		
ภาระการทำงาน		
5	ท่านมีงานหลักที่ต้องรับผิดชอบมากจนทำให้ไม่มีเวลาไปดูแลสวนป่า	.876
6	ท่านปลูกและดูแลสวนป่าตรงกับฤดูเพาะปลูกพืชเกษตรอย่างอื่นจึงไม่มีเวลามาดูแลต้นไม้ที่ปลูก	.872
7	ท่านต้องรับผิดชอบงานหลายอย่างในครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลามาดูแลต้นไม้ที่ปลูก	.934
(Eigenvalue = 2.399 % of variance explain = 79.97)		
ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ		
8	ผู้มีสิทธิยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการฯ ต้องเป็นเจ้าของที่ดินหรือผู้เช่า มีสัญชาติไทยและไม่เคยได้รับการสนับสนุนการปลูกจากโครงการอื่นมาก่อน	.719
9	ต้นไม้ที่ปลูกตามโครงการนี้เป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ	.802
10	โครงการนี้ส่งเสริมเฉพาะที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมาย คือ โฉนดที่ดิน นส.3 และที่ดินที่มีสิทธิครอบครอง เช่น สปก. นค. และสทก. เท่านั้น	.851
(Eigenvalue = 2.06 % of variance explain = 51.54)		
การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ		
12	ท่านปลูกต้นไม้นอกพื้นที่ที่ขอเข้าร่วมโครงการ	.497
13	โดยส่วนใหญ่แล้วท่านปลูกต้นไม้ไม่ครบไร่ละ 200 ต้น	.736
14	ท่านปลูกต้นไม้ไม่ครบเต็มเนื้อที่ขอเข้าร่วมโครงการฯ	.743

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร	Factor Loading
15	ท่านปลูกต้นไม้ไม่ตรงกับรูปแบบที่ทางราชการกำหนด เช่น ปลูกไม้เศรษฐกิจ สลับกับไม้ผลแถวเว้นแถวหรือต้นไม้ต้น ปลูกตามคันนา	.766
16	ชนิดไม้ที่ท่านปลูกไม่ตรงกับชนิดตามบัญชีที่ทางราชการกำหนด (Eigenvalue = 2.55 % of variance explain = 36.51)	.738
การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ		
17	ในกรณีที่ต้นไม้ตายหรือเสียหาย ท่านได้ปลูกซ่อมตามเกณฑ์ที่โครงการกำหนด	.721
18	ท่านได้จัดทำแนวกันไฟตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการ (Eigenvalue = 1.37 % of variance explain = 19.57)	.811
การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า		
19	ท่านเคยได้รับความรู้ด้านการปลูกและดูแลสวนป่า เช่น การคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้	.842
20	ท่านเคยได้รับความรู้ด้านการใช้ประโยชน์ไม้จากสวนป่า เช่น การเผาถ่าน การทำเฟอร์นิเจอร์ การทำของที่ระลึกจากไม้ การทำไม้ปาร์เก้ และอื่นๆ	.885
21	ท่านเคยได้รับความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพในสวนป่า เช่น การเลี้ยงผึ้งในสวนป่า การขุดล้อมต้นไม้ใหญ่ การเลี้ยงไก่บ้านในสวนป่า การเลี้ยงไข่มดแดง การปลูก พืชสมุนไพรเสริมในสวนป่า การจัดการสวนป่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว และอื่นๆ	.818
22	ท่านเคยได้รับความรู้ด้านธุรกิจของไม้จากสวนป่า เช่น การตลาดของ ไม้ ขนาดเล็กจากสวนป่า อุตสาหกรรม ไม้ขนาดเล็กจากสวนป่า สินเชื่อเพื่อการ ปลูกป่า สินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรม ไม้ขนาดเล็กจากสวนป่า และอื่นๆ	.881
23	ท่านเคยได้รับความรู้ด้านนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกป่าภาคเอกชน เช่น พระราชบัญญัติปลูกป่า พ.ศ.2535, ระเบียบกรมป่าไม้วางด้วยการเบิก จ่ายเงิน โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า พ.ศ.2537 (Eigenvalue = 3.75 % of variance explain = 71.52)	.795
การเตรียมพื้นที่และการหาไม้คุณภาพมาปลูก		
24	ท่านเตรียมพื้นที่ปลูกป่าไม่ตั้งใจทำให้ต้นไม้ไม่เจริญเติบโต	.787
25	ท่านนำกล้าไม้ไม่สมบูรณ์มาปลูก ต้นไม้ของท่านจึงไม่เจริญเติบโต (Eigenvalue = 1.31 % of variance explain = 16.39)	.692
ระยะเวลาในการปลูก		
26	ท่านปลูกต้นไม้ได้เหมาะสมกับช่วงระยะเวลาของการเจริญเติบโตของต้นไม้ (Eigenvalue = 1.004 % of variance explain = 12.54)	.838

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร	Factor Loading
การปลูกและดูแลสวนป่า		
27	ในการคัดเลือกพันธุ์ไม้ไปปลูกท่านได้ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่	.589
28	ท่านใส่ปุ๋ยให้กับต้นไม้ที่ปลูกในโครงการเป็นประจำทุกปี	.785
29	ท่านกำจัดวัชพืชรอบต้นไม้ที่ปลูกในโครงการเป็นประจำทุกปี	.811
30	ท่านได้ป้องกันและกำจัดโรคหรือแมลงศัตรูพืชในสวนป่าของท่าน	.801
31	ท่านมีความขยันเอาใจใส่ดูแลต้นไม้ที่ปลูกตามโครงการอยู่เสมอ	.771
(Eigenvalue = 3.08 % of variance explain = 38.56)		
วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ		
32	ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการเพราะจะได้มีไม้ไว้สร้างบ้านในอนาคต	.682
33	ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการไว้เพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานในอนาคต	-.581
(Eigenvalue = 1.078 % of variance explain = 15.40)		
แรงจูงใจในการปลูกป่า		
34	ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการไว้เพื่อให้ชุมชนมีป่าเพิ่มขึ้น	.530
35	ท่านมีความรู้ดีกว่าการปลูกสร้างสวนป่าเป็นงานที่ทำหายที่จะทำให้สำเร็จ	.557
36	แม้ว่าการปลูกสร้างสวนป่าของท่านมีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จ ค่อนข้างน้อย แต่ท่านก็เชื่อว่าถ้าพยายามก็จะประสบผลสำเร็จในที่สุด	.753
37	ท่านเข้าร่วมโครงการเพราะชอบที่จะปลูกต้นไม้และต้องการฟื้นฟูป่า เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพที่สมบูรณ์	.773
38	ท่านทุ่มเทแรงกายแรงใจในหารปลูกป่าเพราะอยากให้ท้องถิ่นมีสภาพแวดล้อม ที่ดีขึ้น	.773
(Eigenvalue = 2.40 % of variance explain = 40.11)		
เงินสนับสนุนโครงการ		
39	ท่านปลูกต้นไม้เพราะจะได้รับเงินสนับสนุนจากโครงการไร่ละ 3,000 บาท	-.435
(Eigenvalue = 1.42 % of variance explain = 20.32)		
ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า		
41	ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะปลูกป่าให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้พบเห็น	.882
42	ท่านมีความภาคภูมิใจมากเมื่อมีคนมาชื่นชมกับผลงานการปลูกป่าของท่าน	.829
44	เมื่อเห็นแปลงปลูกป่าของเพื่อนบ้านชนะการประกวดท่านก็อยากเป็นเช่นนั้น	.6.99
(Eigenvalue = 2.39 % of variance explain = 34.24)		

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร	Factor Loading
	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ	
46	บ่อยครั้งที่เพื่อนบ้านชักชวนให้ท่านเลิกปลูกป่าตามโครงการ	.822
48	บ่อยครั้งที่คนในครอบครัวท่านแนะนำให้ท่านล้มเลิกการปลูกป่าตามโครงการ	.909
49	บ่อยครั้งที่ญาติพี่น้องของท่านแนะนำให้ท่านยกเลิกการปลูกป่าตามโครงการ	.945
50	บ่อยครั้งที่เกษตรกรผู้นำแนะนำให้ท่านยกเลิกการปลูกป่าตามโครงการ	.929
	(Eigenvalue = 3.25, % of variance explain = 81.48)	
	ทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ	
51	โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจสามารถเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศได้	.791
53	โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจช่วยทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น	.341
54	โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจจะช่วยให้ครอบครัวท่านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในอนาคต	.805
	(Eigenvalue = 1.39 % of variance explain = 46.37)	
	ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	
58	เมื่อท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ไม่สามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้สะดวก	.809
59	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้มานำให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับโครงการอย่างสม่ำเสมอ	.835
60	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้เป็นธุระติดต่อประสานงานในการเบิกจ่ายเงินให้กับท่านเป็นอย่างดี	.616
61	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ให้ความรู้ด้านการปลูกป่าตรงกับความต้องการของท่าน	.826
62	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้มีส่วนช่วยท่านในการแก้ไขปัญหาการปลูกป่าเป็นอย่างดี	.816
63	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ส่วนใหญ่รับฟังความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะจากท่าน	.812
	(Eigenvalue = 3.73 % of variance explain = 62.28)	
	ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ	
64	พื้นที่ปลูกป่าของท่านมีสภาพดินอุดมสมบูรณ์	.843
65	ท่านจัดหากล้าไม้ได้ง่าย	.698
66	เครื่องมือการเกษตรที่ท่านมีอยู่ช่วยให้ท่านปลูกและดูแลสวนป่าได้ดียิ่งขึ้น	.810
67	ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการปลูกป่าอยู่เป็นประจำ	.666
68	สภาพที่ดินของท่านเอื้ออำนวยต่อการปลูกสร้างสวนป่า	.785
69	สมาชิกในครอบครัวท่านให้ความร่วมมือสนับสนุนในการดูแลสวนป่าเป็นอย่างดี	.651

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนของเกษตรกร	Factor Loading
70	การได้รับเงินสนับสนุนจากทางราชการตามกำหนดเวลาที่แน่นอนทำให้ท่านมีกำลังใจที่จะปลูกป่าต่อไป (Eigenvalue = 3.64 % of variance explain = 52.04)	.552
ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง		
71	ถึงแม้ท่านได้ทำการดูแลรักษาต้นไม้ตามคำแนะนำทุกขั้นตอนแล้วแต่ต้นไม้ไม่เจริญเติบโต	.763
75	ชนิดไม้ที่นำมาปลูกเจริญเติบโตช้าไม่เหมาะสมกับพื้นที่ของท่าน	.582
77	ไฟไหม้สวนป่าเป็นปัญหาที่ท่านประสบอยู่เป็นประจำ (Eigenvalue = 1.612 % of variance explain = 20.145)	.759
ปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุน		
72	ท่านปลูกต้นไม้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของโครงการแล้วแต่ไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ (Eigenvalue = 1.056 % of variance explain = 13.202)	.820

ตอนที่ 2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนของเกษตรกรเป็นการถามถึงระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัยที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู และผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นมาจัดระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ข้อคำถามเชิงบวก

เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่าคะแนน	4.21-5.00
เห็นด้วยมาก	มีค่าคะแนน	3.41-4.20
เห็นด้วยปานกลาง	มีค่าคะแนน	2.61-3.40
เห็นด้วยน้อย	มีค่าคะแนน	1.81-2.60
เห็นด้วยน้อยที่สุด	มีค่าคะแนน	1.00-1.80

2. ข้อคำถามเชิงนิเสธ

เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่าคะแนน	1.00-1.80
เห็นด้วยมาก	มีค่าคะแนน	1.21-2.60
เห็นด้วยปานกลาง	มีค่าคะแนน	2.61-3.40
เห็นด้วยน้อย	มีค่าคะแนน	3.41-4.20
เห็นด้วยน้อยที่สุด	มีค่าคะแนน	4.21-5.00
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.5- 4.24		

2.2.1 ปัจจัยสนับสนุนการผลิต

ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการผลิตในภาพรวม จากข้อคำถาม 4 ข้อ ในตารางที่ 4.5 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการผลิตไม่แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างในด้านความคิดเห็นของเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มต่อปัจจัยสนับสนุนการผลิต พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ ข้อคำถามที่ 1 การมีเงินทุนมีเพียงพอในการปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ ($F = 11.60$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 2 ปัญหาในเรื่องค่าจ้างแรงงานที่มีราคาแพง ($F = 12.24$ Sig = .000) และข้อคำถามที่ 3 การมีรายได้ไม่เพียงพอ ($F = 5.93$ Sig = .003) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละกลุ่มโดยวิธี LSD พบว่าในข้อคำถามที่ 1 กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนและกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนกับกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน มีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามในข้อที่ 1 ไม่แตกต่างกัน สำหรับข้อคำถามที่ 2 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อคำถามที่ 3 พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนกับกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน มีระดับความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกครบเต็มพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนกับกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน มีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อคำถามที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยสนับสนุนการผลิต

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ การออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูกและ ดูแลสวนป่าครบเต็ม พื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	ปัจจัยสนับสนุนการผลิต							
ข้อคำถามที่ 1 ก่อนที่ท่าน จะได้รับเงินสนับสนุนโครง การ ท่านมีเงินทุนเพียงพอที่ จะใช้ในการปลูกและบำรุง รักษาด้านไม้	2.27 ^b	1.30	3.12 ^a	1.31	2.73 ^b	1.33	11.60	.000 [*]
ข้อคำถามที่ 2 ในการดูแล รักษาสวนป่าของท่านมักจะมี ปัญหาในเรื่องค่าจ้างแรงงาน ที่มีราคาแพง	3.02 ^b	1.19	2.65 ^c	1.11	3.47 ^a	1.11	12.24	.000 [*]
ข้อคำถามที่ 3 รายได้ของ ครอบครัวท่านไม่เพียงพอที่ จะนำไปใช้จ่ายไปบำรุง รักษาด้านไม้ที่ปลูกตาม โครงการ	3.26 ^a	1.23	2.91 ^b	1.17	3.48 ^a	1.13	5.93	.003 [*]
ข้อคำถามที่ 4 ท่านมีที่ดิน ทำกินน้อยเมื่อนำที่ดินบาง ส่วนมาปลูกด้านไม้ ทำให้ ครอบครัวท่านขาดรายได้ หลักในการดำรงชีพ	3.25	1.19	3.09	1.16	3.08	1.19	.53	.584
เฉลี่ยรวม	2.95	.71	2.95	.63	3.15	.63	2.612	.075

2.2.2 ภาระการทำงาน

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภาระการทำงาน เมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมจากข้อคำถาม 3 ข้อ ในตารางที่ 4.6 พบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 3 กลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยภาระการทำงานไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความแตกต่างในด้านความคิดเห็นของเกษตรกร ทั้ง 3 กลุ่ม ต่อปัจจัยภาระการทำงาน พบว่ามีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ในด้านการไม่มีเวลา มาดูแลสวนป่า เนื่องจากมีงานหลักต้องรับผิดชอบมาก ปลูกและดูแลสวนป่าตรงกับปลูกพืชเกษตร อย่างอื่น และต้องรับผิดชอบหลายอย่างในครอบครัว

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยภาระการทำงาน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	ภาระการทำงาน							
ข้อคำถามที่ 5 ท่านมี งานหลักที่ต้องรับผิดชอบ มากจนทำให้ไม่มีเวลาไป ดูแลสวนป่า	3.02	1.22	3.24	1.16	3.09	1.17	.95	.387
ข้อคำถามที่ 6 ท่านปลูกและ ดูแลสวนป่าตรงกับฤดูเพาะ ปลูกพืชเกษตร อย่างอื่นจึงไม่ มีเวลามาดูแลต้นไม้ที่ปลูก	2.86	1.14	3.10	1.22	2.97	1.12	1.07	.343
คำถามที่ 7 ท่านต้อง รับผิดชอบงานหลายอย่าง ในครอบครัว ทำให้ไม่มี เวลามาดูแลต้นไม้ที่ปลูก	3.07	1.11	3.26	1.15	3.01	1.17	1.35	.260
เฉลี่ยรวม	2.98	1.08	3.20	.99	3.02	1.10	1.31	.271

2.2.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ในส่วนของความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ เมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมจากข้อคำถาม 3 ข้อในตารางที่ 4.7 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างในด้านความคิดเห็นของเกษตรกร ทั้ง 3 กลุ่ม ต่อบังคับความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในข้อคำถามที่ 9 ความเข้าใจเกี่ยวกับ กรรมสิทธิ์ ในต้นไม้ที่ปลูกตามโครงการ ($F = 4.04$ Sig = .018) ส่วนในข้อคำถามที่ 8 ความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ และข้อคำถามที่ 10 ความเข้าใจเกี่ยวกับ เอกสารสิทธิ์ทางที่ดินที่ เข้าร่วมโครงการ พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีระดับความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อที่ 9 ของแต่ละกลุ่มพบว่ากลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกร ที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ขกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน กับกลุ่มเกษตรกรที่ขกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีระดับความคิดเห็น ต่อประเด็นในข้อนี้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ
ความคิดเห็นต่อปัจจัยความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ								
ข้อคำถามที่ 8 ผู้มีสิทธิยื่น คำขอเข้าร่วมโครงการฯ ต้อง เป็นเจ้าของที่ดินหรือผู้เช่า มีสัญชาติไทยและไม่เคย ได้รับการสนับสนุนการปลูก จากโครงการอื่นมาก่อน	3.98	.92	4.03	.88	3.98	.69	.12	.881
ข้อคำถามที่ 9 ต้นไม้ที่ปลูก ตามโครงการนี้เป็น กรรมสิทธิ์ของเกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการฯ	3.96 ^b	.64	4.18 ^a	.58	4.10 ^b	.42	4.04	.018*
ข้อคำถามที่ 10 โครงการนี้ ส่งเสริมเฉพาะที่ดินที่มี เอกสารสิทธิ์ตามกฎหมาย คือ โฉนดที่ดิน นส.3 และที่ ดินที่มีสิทธิครอบครอง เช่น สปก. นค. และสทก. เท่านั้น	4.03	.68	4.21	.76	4.00	.59	2.78	.064
เฉลี่ยรวม	3.99	.59	4.14	.60	4.03	.47	2.04	.131

2.2.4 การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ

เมื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในภาพรวม จากข้อคำถาม 5 ข้อ ในตารางที่ 4.8 พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 44.07$ Sig = .000)

หากวิเคราะห์ความแตกต่างในด้านความคิดเห็นต่อปัจจัยการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อคำถามที่ 12 การปลูกต้นไม้นอกพื้นที่ขอเข้าร่วมโครงการ ($F = 42.59$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 13 การปลูกไม้ครบจำนวนต้น ($F = 12.05$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 14 การปลูกไม้ครบเต็มเนื้อที่ ($F = 14.58$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 15 การปลูกไม้ตรงรูปแบบ ($F = 32.32$ Sig = .000) ในข้อคำถามที่ 16 การนำไม้นอกชนิดตามบัญชีมาปลูก ($F = 11.93$ Sig = .000)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยวิธี LSD

พบว่า ข้อคำถามที่ 12 14 15 เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อคำถามที่ 13 กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ กับกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันมีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อ 13 ไม่แตกต่างกัน และข้อคำถามที่ 16 กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันกับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อคำถามนี้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยการ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของ โครงการ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ							
ข้อคำถามที่ 12 ท่านปลูก ต้นไม้ในพื้นที่ที่ขอเข้า ร่วมโครงการ	3.05 ^b	1.09	3.63 ^a	1.02	2.25 ^c	.96	42.59	.000*
ข้อคำถามที่ 13 โดยส่วน ใหญ่แล้วท่านปลูกต้นไม้ ไม่ครบ ไร่ละ 200 ต้น	3.25 ^a	1.00	3.32 ^a	1.16	2.57 ^b	1.22	12.05	.000*
ข้อคำถามที่ 14 ท่านปลูก ต้นไม้ไม่ครบเต็มเนื้อที่ที่ ขอเข้าร่วมโครงการฯ	3.16 ^b	1.08	3.66 ^a	1.11	2.78 ^c	1.29	14.58	.000*
ข้อคำถามที่ 15 ท่านปลูก ต้นไม้ไม่ตรงกับรูปแบบที่ ทางราชการกำหนด เช่น ปลูกไม้เศรษฐกิจสลับกับ ไม้ผลแถวเว้นแถวหรือต้น เว้นต้น ปลูกตามคันนา	2.90 ^b	1.05	3.53 ^a	1.14	2.28 ^c	1.03	32.32	.000*
ข้อคำถามที่ 16 ชนิด ไม้ที่ ท่านปลูก ไม่ตรงกับชนิด ตามบัญชีที่ทางราชการ กำหนด	2.97 ^b	1.10	3.48 ^a	1.21	2.79 ^b	1.24	11.93	.000*
เฉลี่ยรวม	3.03 ^b	.61	3.53 ^a	.78	2.53 ^c	.78	44.07	.000*

2.2.5 การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์โครงการ ในภาพรวมจากข้อคำถาม 2 ข้อ ในตารางที่ 4.9 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 15.61 Sig = .000)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ของโครงการพบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติในข้อคำถามที่ 17 การปลูกซ่อมตามเกณฑ์ที่โครงการกำหนด ($F = 15.61$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 18 การทำแนวกันไฟตามระยะเวลา ($F = 5.81$ Sig = .003)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละกลุ่มโดยวิธี LSD พบว่าใน ข้อคำถามที่ 17 กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่กับกลุ่มเกษตรกรที่ ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าเต็มพื้นที่กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบาง ส่วน มีระดับความคิดเห็นในประเด็นข้อคำถามที่ 17 ไม่แตกต่างกัน สำหรับข้อคำถามที่ 18 พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่แตกต่างจาก กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีระดับความคิดเห็นต่อ ข้อคำถามในข้อนี้ไม่แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแล สวนป่าครบเต็มพื้นที่

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความ คิดเห็นต่อปัจจัยการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่าบาง ส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ							
ข้อคำถามที่ 17 ในกรณีที่ ดิน ไม้ตายหรือเสียหาย ท่าน ได้ปลูกซ่อมตามเกณฑ์ที่ โครงการกำหนด	2.72 ^b	.99	3.56 ^a	1.13	3.37 ^a	1.09	15.61	.000*
ข้อคำถามที่ 18 ท่านได้จัด ทำแนวกันไฟตามระยะเวลา ที่กำหนดไว้ในโครงการ	3.29 ^b	1.03	3.76 ^a	.97	3.48	1.02	5.81	.003*
เฉลี่ยรวม	3.01 ^b	.79	3.66 ^a	.90	3.41 ^a	1.09	15.61	.000*

2.2.6 การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า

ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในภาพรวม ต่อการได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า จากข้อคำถาม 5 ข้อ ในตารางที่ 4.10 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับการได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 13.90$ Sig = .000)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อการได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า เป็นรายข้อ พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อคำถามที่ 19 ความรู้ด้านปลูกและดูแลสวนป่า ($F = 10.81$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 20 ความรู้ด้านการใช้ประโยชน์จากไม้ในสวนป่า ($F = 7.19$ Sig = .001) ข้อคำถามที่ 21 ความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพในสวนป่า ($F = 13.29$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 22 ความรู้ด้านธุรกิจของไม้ขนาดเล็ก ($F = 7.62$ Sig = .001) ข้อคำถามที่ 23 ความรู้ด้านนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกป่าภาคเอกชน ($F = 11.52$ Sig = .000)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละกลุ่มโดยวิธี LSD พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันมีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อคำถามที่ 20 21 22 แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีระดับความคิดเห็นในประเด็นข้อคำถามดังกล่าวไม่แตกต่างกัน สำหรับข้อคำถามที่ 19 นั้นพบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อคำถามที่ 23 พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่ากลุ่มครบเต็มพื้นที่แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน และกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนที่กับกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามที่ 23 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยการได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า							
ข้อคำถามที่ 19 ท่านเคยได้ รับความรู้ด้านการปลูกและ ดูแลสวนป่า เช่น การคัดเลือก ชนิดพันธุ์ไม้	2.70 ^c	1.22	3.45 ^a	1.12	3.09 ^b	1.16	10.81	.000*
ข้อคำถามที่ 20 ท่านเคยได้ รับความรู้ด้านการใช้ ประโยชน์ไม้จากสวนป่า เช่น การเผาถ่าน การทำ เฟอร์นิเจอร์ การทำของที่ ระลึกจาก ไม้ การทำไม้ปาร์เก้ และอื่นๆ	2.66 ^b	1.17	3.29 ^a	1.24	3.13 ^a	1.15	7.19	.001*
ข้อคำถามที่ 21 ท่านเคยได้ รับความรู้ด้านการพัฒนา อาชีพในสวนป่า เช่น การ เลี้ยงผึ้งในสวนป่า การขุด ล้อมต้นไม้ใหญ่ การเลี้ยงไก่ บ้านในสวนป่า การเลี้ยงไข มดแดง การปลูกพืชสมุนไพร เสริมในสวนป่า การจัดการ สวนป่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว และอื่นๆ	2.32 ^b	1.01	3.13 ^a	1.18	2.82 ^a	1.17	13.29	.000*

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่าบาง ส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	ข้อคำถามที่ 22 ท่านเคยได้ รับความรู้ด้านธุรกิจของไม้ จากสวนป่า เช่น การตลาด ของไม้ขนาดเล็กจากสวนป่า อุตสาหกรรม ไม้ขนาดเล็ก จากสวนป่า สินเชื่อเพื่อการ ปลูกป่า สินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรม ไม้ขนาดเล็กจากสวน ป่า และอื่นๆ	2.51 ^b	1.10	3.15 ^a	1.22	2.95 ^a		
ข้อคำถามที่ 23 ท่านเคยได้ รับความรู้ด้านนโยบาย และกฎหมายเกี่ยวกับการ ปลูกป่าภาคเอกชน เช่น พระราชบัญญัติปลูกป่า พ.ศ.2535, ระเบียบกรมป่า ไม่ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงิน โครงการส่งเสริมเกษตรกร ปลูกป่า พ.ศ.2537	2.84 ^b	1.15	3.57 ^a	1.07	3.12 ^b	1.16	11.52	.000*
เฉลี่ยรวม	2.60 ^c	.95	3.32 ^a	.94	3.04 ^b	1.02	13.90	.000*

2.2.7 การเตรียมพื้นที่และการหาไม้คุณภาพมาปลูก

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่และการหาไม้คุณภาพมาปลูกเมื่อพิจารณาในภาพรวม จากข้อคำถาม 2 ข้อ ในตารางที่ 4.11 พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันกับกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่และหาไม้คุณภาพมาปลูกไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 9.95$ Sig = .000)

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่าง ความคิดเห็นต่อการเตรียมพื้นที่ และหากกล้าไม้คุณภาพมาปลูก พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติในข้อคำถามที่ 24 การเตรียมพื้นที่ปลูกป่าไม้คั้นไม้จิงไม้เจริญเติบโต ($F = 6.21$ Sig = .001) ข้อคำถามที่ 26 การนำกล้าไม้ไม่สมบูรณ์มาปลูก ($F = 7.66$ Sig = .001)

เมื่อการเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละกลุ่ม โดยวิธี LSD พบว่า ข้อคำถามที่ 24 กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าเต็มพื้นที่แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันกับกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลครบเต็มพื้นที่มีระดับความคิดเห็นต่อข้อคำถามข้อนี้ ไม่แตกต่างกัน สำหรับข้อคำถามที่ 26 พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันกับกลุ่มที่ปลูกและกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีระดับความคิดเห็นในประเด็นปัญหาข้อนี้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยการเตรียมพื้นที่และการหาไม้คุณภาพมาปลูก

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	การเตรียมพื้นที่และการหาไม้คุณภาพมาปลูก							
ข้อคำถามที่ 24 ท่านเตรียม พื้นที่ปลูกป่าไม้คั้นไม้จิงทำให้ คั้นไม้ไม่เจริญเติบโต	3.37 ^a	1.08	3.36 ^a	1.06	2.83 ^b	1.13	6.71	.001*
ข้อคำถามที่ 26 ท่านนำกล้า ไม้ไม่สมบูรณ์มาปลูก คั้นไม้ ของท่านจิงไม่เจริญเติบโต	3.02 ^b	.96	3.37 ^a	.92	2.83 ^b	1.10	7.66	.001*
เฉลี่ยรวม	3.20 ^a	.76	3.36 ^a	.88	2.83 ^b	.79	9.95	.000*

2.2.8 ระยะเวลาในการปลูก

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยระยะเวลาในการปลูกจากข้อคำถาม 1 ข้อ พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อคำถามที่ 25 การปลูกต้นไม้ได้เหมาะสมกับฤดูกาล ($F = 5.48$ Sig = .005)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยวิธี LSD พบว่า ในข้อคำถามที่ 25 พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ขกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีระดับความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่ม เกษตรกรที่ปลูกและดูแลครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ขกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อคำถามข้อนี้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยระยะเวลาในการปลูก

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ขกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	ระยะเวลาในการปลูก							
ข้อคำถามที่ 25 ท่านปลูก ต้นไม้ได้เหมาะสมกับช่วง ระยะเวลาของการเจริญ เติบโตของต้นไม้	3.45 ^b	.82	3.84 ^a	.80	3.72 ^a	.92	5.48	.005*
เฉลี่ยรวม	3.45 ^b	.82	3.84 ^a	.80	3.72 ^a	.92	5.48	.005*

2.2.9 การปลูกและดูแลรักษาสวนป่า

เมื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการต่อปัจจัยการปลูกและดูแลรักษาสวนป่าในภาพรวม จากข้อคำถาม 5 ข้อ ในตารางที่ 4.13 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยการปลูกและดูแลรักษาสวนป่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 22.23$ Sig = .000)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัยการปลูกและดูแลสวนป่า พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อคำถามที่ 27 การ คัดเลือกพันธุ์ไม้ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ ($F = 10.80$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 28 การใส่ปุ๋ยให้กับต้นไม้ที่ปลูก ($F = 17.58$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 29 การกำจัดวัชพืชให้กับต้นไม้ที่ปลูกเป็นประจำ ($F = 15.59$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 30 การป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช ($F = 12.17$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 31 ความเอาใจใส่ดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูก ($F = 11.19$ Sig = .000)

หากเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยวิธี LSD พบว่า ข้อคำถามที่ 27 28 30 31 พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนและกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนและกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน มีระดับความคิดเห็น ต่อข้อคำถามดังกล่าวไม่แตกต่างกัน ข้อคำถามที่ 29 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีระดับความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ
ความคิดเห็นต่อปัจจัยการปลูกและดูแลรักษาสวนป่า

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	การปลูกและดูแลรักษาสวนป่า							
ข้อคำถามที่ 27 ในการคัด เลือกพันธุ์ไม้ไปปลูกท่าน ได้ทำตามคำแนะนำของ เจ้าหน้าที่	3.60 ^b	.71	3.96 ^a	.59	3.48 ^b	1.05	10.80	.000*
ข้อคำถามที่ 28 ท่านใส่ปุ๋ย ให้กับต้นไม้ที่ปลูกใน โครงการเป็นประจำทุกปี	2.91 ^b	.99	3.62 ^a	.92	2.92 ^b	1.17	17.58	.000*
ข้อคำถามที่ 29 ท่านกำจัด วัชพืชรอบต้นไม้ที่ปลูกใน โครงการเป็นประจำทุกปี	3.04 ^c	.94	3.79 ^a	.87	3.40 ^b	1.14	15.59	.000*
ข้อคำถามที่ 30 ท่านได้ป้อง กันและกำจัดโรคหรือแมลง ศัตรูพืชในสวนป่าของท่าน	2.80 ^b	.99	3.49 ^a	1.09	2.93 ^b	1.16	12.17	.000*
ข้อคำถามที่ 31 ท่านมีความ ขยันเอาใจใส่ดูแลต้นไม้ที่ ปลูกตามโครงการอยู่เสมอ	3.19 ^b	1.01	3.81 ^a	.90	3.56 ^b	.95	11.19	.000*
เฉลี่ยรวม	3.11^b	.69	3.73^a	.62	3.26^b	.88	22.23	.000*

2.2.10 วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ
เมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมจากข้อคำถาม 2 ข้อในตารางที่ 4.14 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีคะแนน
เฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($F = 25.68$ Sig = .000)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัย
วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในข้อคำถามที่ 32 ปลูกต้นไม้ไว้สร้างบ้าน ($F = 27.41$ Sig = .000)
ข้อคำถามที่ 33 ปลูกต้นไม้เพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลาน ($F = 7.20$ Sig = .001)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยวิธี LSD
พบว่า ข้อคำถามที่ 32 เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ในข้อคำถามที่ 33 พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ แตกต่างจากกลุ่ม
เกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน และกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน และกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลาง
คันมีความคิดเห็นต่อประเด็นข้อนี้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ
ความคิดเห็นต่อปัจจัยวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ							
ข้อคำถามที่ 32 ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการเพราะจะได้มีไม้ไว้สร้างบ้านในอนาคต	3.35 ^a	1.00	2.73 ^b	1.22	2.08 ^c	.87	27.41	.000*
ข้อคำถามที่ 33 ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการไว้เพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานในอนาคต	4.11 ^b	.36	4.32 ^a	.55	4.12 ^b	.33	7.20	.001*
เฉลี่ยรวม	3.73 ^a	.52	3.53 ^b	.66	3.08 ^c	.45	25.68	.000*

2.2.11 แรงจูงใจในการปลูกป่า

ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้าร่วม

โครงการต่อแรงจูงใจในการปลูกป่าในภาพรวม จากข้อคำถาม 5 ข้อ พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปลูกป่าแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกครบครบเต็มพื้นที่ และ กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 17.84$ Sig = .000)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็น

พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อคำถามที่ 35 การมีความรู้สึกว่างานปลูกป่าเป็นงานที่ทำยากที่จะทำให้สำเร็จ ($F = 6.03$ Sig = .003) ข้อคำถามที่ 36 แม้งานปลูกป่ามีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จค่อนข้างน้อย แต่ถ้าพยายามก็จะสำเร็จ ($F = 10.53$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 37 ปลูกป่าเพราะต้องการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้สมบูรณ์ ($F = 8.50$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 38 ปลูกป่าเพราะต้องการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ($F = 20.08$ Sig = .000) สำหรับข้อคำถามที่ 34 เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยวิธี LSD

พบว่า ข้อคำถามที่ 35 36 37 38 กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อคำถามที่ 35 36 37 38 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ
ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในการปลูกป่า

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	แรงจูงใจในการปลูกป่า							
ข้อคำถามที่ 34 ท่านปลูก ต้นไม้ตามโครงการไว้เพื่อให้ ชุมชนมีป่าเพิ่มขึ้น	3.86	.50	3.94	.57	3.95	.45	.74	.428
ข้อคำถามที่ 35 ท่านมี ความรู้ดีกว่าการปลูกสร้าง สวนป่าเป็นงานที่ทำหายที่ จะทำให้สำเร็จ	3.27 ^b	.81	3.63 ^a	.73	3.60 ^a	.73	6.03	.003*
ข้อคำถามที่ 36 แม้ว่าการ ปลูกสร้างสวนป่าของท่าน มีแนวโน้มว่าจะประสบ ความสำเร็จค่อนข้างน้อย แต่ท่านก็เชื่อว่าถ้าพยายามก็ จะประสบผลสำเร็จในที่สุด	3.23 ^b	.92	3.75 ^a	.85	3.70 ^a	.71	10.53	.000*
ข้อคำถามที่ 37 ท่านเข้า ร่วมโครงการเพราะชอบที่ จะปลูกต้นไม้และต้องการ ฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมให้กลับ คืนสู่สภาพที่สมบูรณ์	3.59 ^b	.74	3.94 ^a	.66	3.94 ^a	.57	8.50	.000*
ข้อคำถามที่ 38 ท่านทุ่มเท แรงกายแรงใจในหารปลูก ป่าเพราะอยากให้ท้องถิ่นมี สภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น	3.50 ^b	.76	3.97 ^a	.53	4.01 ^a	.46	20.08	.000*
เฉลี่ยรวม	3.49 ^b	.49	3.85 ^a	.44	3.84 ^a	.43	17.84	.000*

2.2.12 เงินสนับสนุนโครงการ

จากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการต่อเงินสนับสนุนโครงการในภาพรวม จากข้อคำถาม 1 ข้อ จากตารางที่ 4.16 พบว่าเกษตรกรที่ออกกลางคันกับกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับเงินสนับสนุนโครงการแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 29.83$ Sig = .000)

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัยเงินสนับสนุนโครงการ พบว่ามีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในข้อคำถามที่ 39 ปลูกต้นไม้เพราะจะได้รับเงินสนับสนุนไร่ละ 3,000 บาท ($F = 29.83$ Sig = .000) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธี LSD พบว่าเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีระดับความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ มีระดับความคิดเห็นต่อข้อคำถามนี้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยเงินสนับสนุนโครงการ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	เงินสนับสนุนโครงการ ข้อคำถามที่ 39 ท่านปลูก ต้นไม้เพราะจะได้รับเงิน สนับสนุนจากโครงการไร่ ละ 3,000 บาท	2.61 ^b	1.26	2.54 ^b	1.31	3.85 ^a		
เฉลี่ยรวม	2.61 ^b	1.26	2.54 ^b	1.31	3.85 ^a	1.01	29.83	.000*

2.2.13 ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า เมื่อพิจารณาในภาพรวมจากข้อคำถาม 3 ข้อ ในตารางที่ 4.17 พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 12.11$ Sig = .000)

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัย ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อคำถามที่ 41 การมุ่งหวังที่จะปลูกป่าให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้พบเห็น ($F = 17.20$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 42 มีความภูมิใจเมื่อได้รับคำชมเชย ($F = 8.59$ Sig = .000) สำหรับข้อคำถามที่ 44 การอยากให้สวนป่าของตนชนะการประกวด ($F = 5.92$ Sig = .003)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายกลุ่มโดยวิธี LSD พบว่า ในข้อคำถามที่ 41 42 กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีความคิดเห็นต่อข้อคำถามดังกล่าวไม่แตกต่างกัน สำหรับข้อคำถามที่ 44 พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามข้อนี้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็น
ต่อปัจจัยความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า							
ข้อคำถามที่ 41 ท่านมีความ มุ่งหวังที่จะปลูกป่าให้เป็น แบบอย่างแก่ผู้พบเห็น	3.39 ^b	.86	3.96 ^a	.66	3.90 ^a	.68	17.20	.000*
ข้อคำถามที่ 42 ท่านมีความ ภาคภูมิใจมากเมื่อมีคนมา ชื่นชมกับผลงานการปลูก ป่าของท่าน	3.55 ^b	.86	3.98 ^a	.66	3.85 ^a	.69	8.59	.000*
ข้อคำถามที่ 44 เมื่อเห็น แปลงปลูกป่าของเพื่อนบ้าน ขณะการประกวดท่านก็ อยากเป็นเช่นนั้น	3.39 ^b	.56	3.75 ^a	.83	3.36 ^b	1.04	5.92	.003
เฉลี่ยรวม	3.44^c	.84	3.90^a	.56	3.70^b	.61	12.11	.000*

2.2.14 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ

จากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้าร่วม

โครงการด้านปัจจัยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการในภาพรวมจาก
ข้อคำถาม 4 ข้อ ในตารางที่ 4.18 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้าน
ปัจจัยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($F = 99.47$ Sig = .000)

หากเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัย
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีระดับ
ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในข้อคำถามที่ 46 การคล้อยตามเพื่อนบ้าน
($F = 31.28$, Sig = .000) ข้อคำถามที่ 48 การคล้อยตามคนในครอบครัว ($F = 90.72$, Sig = .000)

ข้อคำถามที่ 49 การคัดลอกตามญาติพี่น้อง ($F = 86.27$ Sig = .000) และข้อคำถามที่ 50 การคัดลอกตาม
เกษตรกรผู้นำ ($F = 92.69$ Sig = .000)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายกลุ่มโดยวิธี LSD

พบว่า ในข้อคำถามที่ 48 49 และ 50 เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับข้อคำถามที่ 46 พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบ
เต็มพื้นที่ที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่
ปลูกป่าบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกร
ที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีระดับความคิดเห็นต่อคำถามในข้อนี้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็น
ต่อปัจจัยการคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	การคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ							
ข้อคำถามที่ 46 บ่อยครั้งที่ เพื่อนบ้านชักชวนให้ท่าน เลิกปลูกป่าตามโครงการ	2.76 ^b	1.07	3.65 ^a	1.09	2.47 ^b	1.21	31.28	.000*
ข้อคำถามที่ 48 บ่อยครั้งคน ในครอบครัวท่านแนะนำให้ ท่านล้มเลิกการปลูกป่าตาม โครงการ	3.26 ^b	1.06	3.97 ^a	.75	2.17 ^c	1.01	90.72	.000*
ข้อคำถามที่ 49 บ่อยครั้งที่ ญาติพี่น้องของท่านแนะนำ ให้ท่านยกเลิกการปลูกป่า ตามโครงการ	2.84 ^b	1.06	4.00 ^a	.81	2.24 ^c	1.09	86.27	.000*
ข้อคำถามที่ 50 บ่อยครั้งที่ เกษตรกรผู้นำแนะนำให้ ท่านยกเลิกการปลูกป่าตาม โครงการ	2.83 ^b	1.03	3.97 ^a	.84	2.21 ^c	1.01	92.69	.000*
เฉลี่ยรวม	2.91 ^b	.88	3.91 ^a	.71	2.25 ^c	.98	99.47	.000*

2.2.15 ทักษะคิดต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ

ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการต่อปัจจัยทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการในภาพรวม จากข้อคำถาม 3 ข้อ ในตารางที่ 4.19 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 6.51$ Sig = .002)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อคำถามที่ 53 โครงการทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ($F = 4.03$ Sig = .019) ข้อคำถามที่ 54 โครงการช่วยให้ครอบครัวเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ($F = 5.97$ Sig = .003) สำหรับข้อคำถามที่ 51 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

หากเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธี LSD พบว่า ในข้อคำถามที่ 53 กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่มีความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อคำถามดังกล่าวไม่แตกต่างกัน ในข้อคำถามที่ 54 กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อคำถามนี้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ
ความคิดเห็นต่อปัจจัยทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของ โครงการ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	ทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ							
ข้อคำถามที่ 51 โครงการ ส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของ ประเทศได้	3.90	.48	4.06	.65	4.08	.43	2.72	.067
ข้อคำถามที่ 53 โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.84 ^a	.52	4.00 ^a	.59	3.72 ^b	.96	4.03	.019*
ข้อคำถามที่ 54 โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจจะช่วยให้ครอบครัวท่านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในอนาคต	3.61 ^b	.63	3.92 ^a	.62	3.84 ^a	.66	5.97	.003*
เฉลี่ยรวม	3.78 ^b	.40	4.00 ^a	.41	3.89 ^b	.44	6.51	.002*

2.2.1c ความเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ในส่วนของ ความเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เมื่อพิจารณาในภาพรวม จากข้อคำถาม 6 ข้อ ในตารางที่ 4.20 พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันกับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 15.61$ Sig = .000)

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในข้อคำถามที่ 58 การติดต่อเจ้าหน้าที่ได้สะดวก ($F = 6.35$ Sig = .002) ข้อคำถามที่ 59 เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับโครงการ ($F = 11.90$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 60 เจ้าหน้าที่เป็นธุระติดต่อประสานงานเบิกจ่ายเงินให้ ($F = 4.83$ Sig = .009) ข้อคำถามที่ 61 เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ตรงกับความ

ต้องการของเกษตรกร ($F = 8.98$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 62 เจ้าหน้าที่ช่วยในการแก้ไขปัญหา ($F = 22.17$ Sig = .000) และข้อคำถามที่ 63 เจ้าหน้าที่รับฟังข้อเสนอแนะจากเกษตรกร ($F = 18.49$ Sig = .000)

เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายกลุ่ม โดยวิธี LSD พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันและกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีระดับความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในประเด็นข้อคำถามที่ 58 59 60 61 62 และ 63 โดยที่กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันกับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อคำถามดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับความคิดเห็น
ต่อปัจจัยความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่								
ข้อคำถามที่ 58 เมื่อท่าน มีปัญหาเกี่ยวกับการปลูก ต้นไม้สามารถติดต่อกับ เจ้าหน้าที่ได้สะดวก	3.22 ^b	.97	3.68 ^a	.95	3.33 ^b	1.10	6.35	.002*
ข้อคำถามที่ 59 เจ้าหน้าที่ส่ง เสริมป่าไม้มาให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับโครงการ อย่างสม่ำเสมอ	3.17 ^b	.98	3.74 ^a	.93	3.18 ^b	1.01	11.90	.000*
ข้อคำถามที่ 60 เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมป่าไม้เป็นรูปะติดต่อ ประสานงานในการเบิกจ่าย เงินให้กับท่านเป็นอย่างดี	3.20 ^b	.95	3.58 ^a	.98	3.78 ^b	.95	4.83	.009*
ข้อคำถามที่ 61 เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมป่าไม้ให้ความรู้ ด้านการปลูกป่าตรงกับ ความต้องการของท่าน	3.13 ^b	.94	3.67 ^a	.90	3.31 ^b	1.05	8.98	.000*
ข้อคำถามที่ 62 เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมป่าไม้มีส่วนช่วย ท่านในการแก้ไขปัญหาการ ปลูกป่าเป็นอย่างดี	3.07 ^b	.92	3.81 ^a	.79	3.17 ^b	.98	22.17	.000*
ข้อคำถามที่ 63 เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมป่าไม้ส่วนใหญ่รับ ฟังความคิดเห็น / ข้อเสนอ แนะจากท่าน	2.92 ^b	.86	3.64 ^a	.87	3.18 ^b	.87	18.49	.000*
เฉลี่ยรวม	3.14 ^b	.74	3.69 ^a	.71	3.33 ^b	.74	15.61	.000*

2.2.17 ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ

ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัย

สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในภาพรวม จากข้อคำถาม 7 ข้อ ในตารางที่ 4.21 พบว่าเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยสนับสนุน โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=29.87$ Sig = .000)

หากวิเคราะห์ความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัย

สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการพบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อคำถามที่ 64 ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ปลูกป่า ($F=26.51$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 65 การจัดหากกล้าไม้ได้ง่าย ($F=4.30$ Sig = .014) ข้อคำถามที่ 66 ความพร้อมของเครื่องมือการเกษตร ($F=16.51$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 67 การได้รับข่าวสารด้านการปลูกป่า ($F=14.48$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 68 การมีพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกป่า ($F=23.60$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 69 คนในครอบครัวให้การสนับสนุน ($F=17.48$ Sig = .000) และข้อคำถามที่ 70 การได้รับเงินสนับสนุนจากทางราชการตามกำหนดเวลา ($F=17.21$ Sig = .000)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายกลุ่มโดยวิธี LSD พบว่า

กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในประเด็นในข้อคำถามที่ 64 65 66 68 และ 69 โดยกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อคำถามดังกล่าวไม่แตกต่างกันสำหรับในข้อคำถามที่ 67 และ 70 พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นต่อประเด็นในข้อคำถามดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ
ความคิดเห็นต่อปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ							
ข้อคำถามที่ 64 พื้นที่ปลูกป่า ของท่านมีสภาพดินอุดม สมบูรณ์	2.77 ^b	1.07	3.71 ^a	.91	3.63 ^a	.95	26.51	.000*
ข้อคำถามที่ 65 ท่านจัดหาก กล้าไม้ได้ง่าย	2.91 ^b	1.30	3.19 ^a	1.29	3.50 ^a	1.08	4.30	.014*
ข้อคำถามที่ 66 เครื่องมือ การเกษตรที่ท่านมีอยู่ช่วยให้ ท่านปลูกและดูแลสวนป่าได้ ดียิ่งขึ้น	2.63 ^b	1.06	3.40 ^a	1.09	3.44 ^a	.98	16.51	.000*
ข้อคำถามที่ 67 ท่านได้รับ ข้อมูลข่าวสารด้านการ ปลูกป่าอยู่เป็นประจำ	2.69 ^c	1.00	3.43 ^a	1.00	3.09 ^b	.98	14.47	.000*
ข้อคำถามที่ 68 สภาพที่ดิน ของท่านเอื้ออำนวยต่อการ ปลูกสร้างสวนป่า	2.78 ^b	1.20	3.75 ^a	.88	3.50 ^a	.99	23.60	.000*
ข้อคำถามที่ 69 สมาชิกใน ครอบครัวท่านให้ความร่วม มือสนับสนุนในการดูแล สวนป่าเป็นอย่างดี	3.42 ^b	.95	3.94 ^a	.64	4.02 ^a	.52	17.48	.000*
ข้อคำถามที่ 70 การได้รับ เงินสนับสนุนจากทางราช การตามกำหนดเวลาที่แน่ นอนทำให้ท่านมีกำลังใจที่ จะปลูกป่าต่อไป	3.30 ^c	1.02	4.00 ^a	68.68	3.75 ^b	.93	17.21	.000*
เฉลี่ยรวม	2.93^b	.76	3.63^a	.61	3.56^a	.69	29.87	.000*

2.2.18 ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง

หากพิจารณาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
ต่อปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลงในภาพรวมจากข้อคำถาม 4 ข้อในตารางที่ 4.22 พบว่า
เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 43.11$ Sig = .000)

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัย
ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง พบว่า เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อคำถามที่ 73 ปัญหาหนอนเจาะลำต้นและแมลงกัดกินใบ ($F = 10.65$
Sig = .000) ข้อคำถามที่ 74 ปัญหาฝนแล้ง ($F = 7.43$ Sig = .000) ข้อคำถามที่ 75 ปัญหาน้ำท่วม
($F = 61.69$ Sig = .000) และข้อคำถามที่ 78 ปัญหาการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสม ($F = 18.61$
Sig = .000)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม โดยวิธี
LSD พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ
ข้อคำถามที่ 76 และ 78 สำหรับในข้อคำถามที่ 73 พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบ
เต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่
ปลูกป่าบางส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่
และกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคันมีความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาในข้อดังกล่าวไม่แตกต่างกัน
ในส่วนของข้อคำถามที่ 74 พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่มีความคิดเห็น
แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่
ปลูกป่าบางส่วนเกษตรกร ไม่มีความแตกต่างกันในด้านความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาในข้อคำถาม
ดังกล่าว

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ
ความคิดเห็นต่อปัจจัยปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง							
ข้อคำถามที่ 73 หนอนเงาะ ลำคั้นและแมลงกัดกินใบเป็น ปัญหาที่ท่านต้องล้มเลิก โครงการ	3.41 ^a	1.12	3.62 ^a	1.14	2.85 ^b	1.20	10.65	.000*
ข้อคำถามที่ 74 ปัญหาฝนทิ้ง ช่วงทำให้ต้นไม้ที่ปลูกได้รับ ความเสียหายเป็นจำนวนมาก	3.11 ^b	1.01	3.40 ^a	1.00	2.82 ^b	1.13	7.43	.000*
ข้อคำถามที่ 76 สวนป่าของ ท่านถูกน้ำท่วมเป็นประจำ ทุกปี	3.04 ^b	1.05	3.75 ^a	.82	2.25 ^c	.98	61.69	.000*
ข้อคำถามที่ 78 พื้นที่ที่ท่าน นำเข้าร่วมโครงการไม่ เหมาะสมกับการปลูกต้นไม้ เช่น เป็นพื้นที่นาที่มีน้ำท่วม ขัง พื้นที่ที่เป็นดินลูกรัง หน้าดินตื้น	3.01 ^b	1.15	3.47 ^a	1.14	2.48 ^c	1.05	18.61	.000*
เฉลี่ยรวม	3.14 ^b	.66	3.56 ^a	.69	2.60 ^c	.80	43.11	.000*

2.2.19 ปัญหาการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสมและไฟป่า

ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการต่อปัญหาการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสมและไฟป่า จากข้อคำถาม 3 ข้อในตารางที่ 4.23 พบว่าเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีคะแนนความคิดเห็นต่อปัญหาการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสมและไฟป่าไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ
ความคิดเห็นต่อปัจจัยปัญหาการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสมและไฟฟ้า

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	X	S.D	X	S.D	X	S.D		
	ปัญหาการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสมและไฟฟ้า							
ข้อความที่ 71 ถึงแม้ท่าน ได้ทำการดูแลรักษาต้นไม้ ตามคำแนะนำทุกขั้นตอน แล้วแต่ต้นไม้ไม่เจริญเติบโต	2.77	1.22	2.71	1.13	2.91	1.19	.700	.497
ข้อความที่ 75 ชนิดไม้ที่ นำมาปลูกเจริญเติบโตช้าไม่ เหมาะสมกับพื้นที่ของท่าน	3.14	1.15	2.83 ^b	.95	3.06	1.02	2.64	.073
ข้อความที่ 77 ไฟไหม้ สวนป่าเป็นปัญหาที่ท่าน ประสบอยู่เป็นประจำ	2.89	1.28	3.02	1.26	2.83	1.29	.569	.566
เฉลี่ยรวม	2.93	.95	2.85	.87	2.94	.74	.32	.720

2.2.20 ปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
ต่อปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ จากข้อความที่ 72 ในตารางที่ 4.24 พบว่า
เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ
ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ F จำแนกตามระดับ
ความคิดเห็นต่อปัจจัยปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ ออกกลางคัน ของเกษตรกร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูก และดูแลสวนป่า ครบเต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	ปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุน							
ข้อความที่ 72 ท่านปลูกต้นไม้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของโครงการแล้ว แต่ไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ	3.78	1.23	3.37	1.26	3.01	1.21	2.39	.093
เฉลี่ยรวม	3.78	1.23	3.37	1.26	3.01	1.21	2.39	.093

ตอนที่ 2.3 การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ผู้วิจัยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท (discriminant analysis) โดยใช้การวิเคราะห์แบบขั้นตอน (stepwise method) ตามเทคนิควิธีของ Wilks โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาว่า การเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งซึ่งได้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดบ้าง และต้องการหาสมการที่มีค่าน้ำหนักของตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการคาดประมาณการเป็นสมาชิกของกลุ่ม และต้องการทราบว่าตัวแปรในสมการสามารถจำแนกเกษตรกรออกเป็นกลุ่มได้ดีมากน้อยเพียงใด

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 290 คน โดยกำหนดตัวแปรอิสระที่ใช้เป็นตัวแปรในการจำแนกกลุ่ม คือ ข้อมูลที่เป็นลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร และข้อมูลที่เป็นระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร ส่วนตัวแปรตามคือการเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน โดยผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ของตัวแปรในการวิจัยดังนี้

- Y หมายถึง กลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำแนกเป็น 3 กลุ่มได้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน
- A₁ หมายถึง อายุ
- A₂ หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อปี
- A₃ หมายถึง จำนวนแรงในครัวเรือน
- A₄ หมายถึง จำนวนพื้นที่ถือครอง
- A₅ หมายถึง จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ
- A₆ หมายถึง ระดับการศึกษา
- X₁ หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนการผลิต
- X₂ หมายถึง ภาระการทำงาน
- X₃ หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ
- X₄ หมายถึง การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการฯ
- X₅ หมายถึง การปฏิบัติตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์ของโครงการฯ
- X₆ หมายถึง การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า
- X₇ หมายถึง การเตรียมพื้นที่และหาไม้คุณภาพมาปลูก
- X₈ หมายถึง ระยะเวลาในการปลูกป่า
- X₉ หมายถึง วิธีการปลูกและดูแลรักษาสวนป่า
- X₁₀ หมายถึง วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ
- X₁₁ หมายถึง แรงจูงใจในการปลูกป่า
- X₁₂ หมายถึง เงินสนับสนุนโครงการ
- X₁₃ หมายถึง ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า
- X₁₄ หมายถึง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ
- X₁₅ หมายถึง ทักษะติดต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ
- X₁₆ หมายถึง ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
- X₁₇ หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ
- X₁₈ หมายถึง ปัญหาด้านสถานะแวดล้อมและโรคแมลง
- X₁₉ หมายถึง ปัญหาการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสมและไฟป่า
- X₂₀ หมายถึง ปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ

สำหรับการใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทจำเป็นต้องมีการตรวจสอบเงื่อนไข 2 ข้อ คือ การตรวจสอบการแจกแจงปกติหลายตัวแปร (multivariate normal distribution) และการทดสอบความเท่ากัน variance - covariance matrix ของตัวแปรอิสระในแต่ละกลุ่มและผู้วิจัยได้ตรวจสอบเงื่อนไขการวิเคราะห์จำแนกประเภทดังนี้

2.3.1 การตรวจสอบเงื่อนไขการวิเคราะห์จำแนกประเภท

1) การตรวจสอบการแจกแจงปกติหลายตัวแปร (multivariate normal distribution) ในการตรวจสอบการแจกแจงปกติหลายตัวแปร ผู้วิจัยได้ตรวจสอบการแจกแจงปกติของตัวแปรที่ใช้ศึกษาโดยทดสอบทีละตัวแปร โดยใช้สถิติ Kolmogorov – Smirnov ใน boxplot ตรวจสอบ ผลการตรวจสอบพบว่า ค่า significance ของตัวแปรอิสระที่นำมาใช้วิเคราะห์จำแนกบางตัวมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (Sig < .05) จึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาไม่แจกแจงแบบ multivariate normal distribution (กัลยา วานิชบัญญัติ 2544 : 62) แต่อย่างไรก็ดี การแจกแจงแบบ multivariate normal distribution ไม่ใช่เงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้เทคนิค Discriminant analysis ไม่มีประสิทธิภาพ (กัลยา วานิชบัญญัติ 2544 : 196)

2) การตรวจสอบความเท่ากันของตาราง variance - covariance matrix ของตัวแปรอิสระในแต่ละกลุ่ม ในการตรวจสอบความเท่ากันของตาราง variance – covariance matrix ของเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม ผู้วิจัยใช้สถิติตรวจสอบ Box 's M ตรวจสอบ ผลการตรวจสอบพบว่าค่า Sig = .000 จึงปฏิเสธสมมติฐาน กล่าวคือ variance - covariance matrix กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และ กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์จำแนกประเภท

2.3.2 การแก้ไขการละเมิดเงื่อนไขของการวิเคราะห์จำแนกประเภท

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ละเมิดเงื่อนไขของเทคนิควิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภททั้ง 2 ประการ คือ การตรวจสอบการแจกแจงปกติหลายตัวแปร (multivariate normal distribution) และความเท่ากันของตาราง variance - covariance matrix ของตัวแปรอิสระในแต่ละกลุ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว, Morse และ Sawilosky, 1990 (อ้างถึงใน Sirisunyaluck R, 1998: 101) แนะนำว่าควรแปลงข้อมูลที่ละเมิดเงื่อนไขดังกล่าวให้เป็นข้อมูลลำดับที่ (Ranks) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Non-parametric ซึ่งวิธีการนี้ไม่ต้องคำนึงถึงการทดสอบแบบใช้พารามิเตอร์และการละเมิดเงื่อนไขของเทคนิควิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท

2.3.3 การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าจนครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน โดยวิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภทแบบขั้นคตอน (stepwise discriminant analysis) ตามเทคนิควิธีของ Wilks ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.25-4.30

1) การตรวจสอบความเท่ากันของค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่างๆระหว่างกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าจนครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน พบว่าตัวแปรที่ค่าเฉลี่ยต่างกันที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ .05 ได้แก่ อายุ ($F = 5.866$ Sig = .003) ระดับการศึกษา ($F = 11.539$ Sig = .000) รายได้เฉลี่ยต่อปี ($F = 11.710$ Sig = .000) จำนวนพื้นที่ถือครอง ($F = 10.488$ Sig = .000) จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ($F = 11.449$ Sig = .000) ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ($F = 3.567$ Sig = .030) การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ ($F = 36.027$ Sig = .000) การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ ($F = 16.762$ Sig = .000) การเตรียมพื้นที่และการนำไม้คุณภาพมาปลูก ($F = 10.106$ Sig = .000) ระยะเวลาในการปลูกป่า ($F = 7.714$ Sig = .001) การปลูกและดูแลรักษาสวนป่า ($F = 22.977$ Sig = .000) วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ ($F = 30.187$ Sig = .000) แรงจูงใจในการปลูกป่า ($F = 20.237$ Sig = .000) เงินสนับสนุนโครงการ ($F = 27.243$ Sig = .000) ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า ($F = 10.488$ Sig = .000) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ($F = 92.636$ Sig = .000) ทศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ ($F = 9.806$ Sig = .000) ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ($F = 19.964$ Sig = .000) ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ ($F = 26.550$ Sig = .000) ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง ($F = 41.252$ Sig = .000) จึงสรุปได้ว่าในบรรดาตัวแปรอิสระทั้ง 26 ตัวแปรนั้น มีตัวแปรที่คาดว่าจะแบ่งกลุ่มเกษตรกรได้ดี มีจำนวน 21 ตัวแปร รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 การทดสอบความเท่ากันของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่ใช้วิเคราะห์
ระหว่างกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวน
ป่าครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

ตัวแปร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูกและ ดูแลสวนป่าครบ เต็มพื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		Wilks' Lamda	สถิติ ทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D			
	1.อายุ	123.40	78.78	161.44	80.46	137.33			
2.ระดับการศึกษา	145.17	53.48	160.26	61.98	119.45	87.82	.925	11.539	.000
3.รายได้เฉลี่ยต่อปี	117.12	84.96	169.63	78.44	134.27	80.18	.924	11.710	.000
4.จำนวนแรงในครัวเรือน	130.27	78.31	152.74	82.96	145.24	77.25	.986	2.015	.135
5.จำนวนพื้นที่ถือครอง	131.02	86.10	169.19	77.96	119.72	55.09	.931	10.488	.000
6.จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วม โครงการ	118.97	78.34	169.45	81.00	131.99	81.04	.925	11.449	.000
7.ปัจจัยสนับสนุนการผลิต	137.08	88.40	140.43	82.28	164.79	76.41	.981	2.677	.071
8.ภาระการทำงาน	136.56	82.07	154.73	16.75	136.22	87.03	.987	1.824	.163
9.ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ	132.61	73.92	157.78	79.33	137.05	62.05	.975	3.567	.030
10.การไม่ปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ของโครงการ	136.68	65.76	182.19	81.75	90.91	69.00	.798	36.027	.000
11.การปฏิบัติตามเงื่อนไข หลักเกณฑ์ของโครงการ	107.04	69.56	168.69	82.36	149.87	72.85	.894	16.762	.000
12.การได้รับความรู้ด้าน การจัดการสวนป่า	108.05	74.44	170.46	80.00	148.31	82.44	.899	15.972	.000
13.การเตรียมพื้นที่และการ นำกล้าไม้คุณภาพมาปลูก	145.08	72.51	165.36	85.97	112.96	74.81	.934	10.106	.000
14.ระยะเวลาในการปลูกป่า	121.11	67.18	158.82	68.64	148.82	72.59	.948	7.714	.001
15.การปลูกและดูแลรักษา สวนป่า	107.30	76.48	178.32	74.01	132.96	84.02	.861	22.977	.000
16.วัตถุประสงค์ของการเข้า ร่วมโครงการ	181.40	67.40	153.59	80.87	92.58	61.63	.825	30.187	.000
17.แรงจูงใจในการปลูกป่า	100.98	77.77	168.27	79.37	155.27	72.36	.875	20.237	.000
18.เงินสนับสนุนโครงการ	130.40	74.62	124.51	77.96	200.22	61.84	.839	27.24	.000
19.ความพึงพอใจในอาชีพ ปลูกป่า	118.92	83.13	167.93	77.30	139.63	72.66	.931	10.488	.000

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ตัวแปร	เกษตรกรที่ลาออก กลางคัน		เกษตรกรที่ปลูกและ ดูแลสวนป่าครบเต็ม พื้นที่		เกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน		Wilks' Lamda	สถิติทดสอบ F	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D			
	20.การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ในการยกเลิกการเข้าร่วม โครงการ	119.16	66.67	200.06	62.20	78.43			
21.ทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ ของโครงการ	117.20	76.17	164.72	77.36	142.38	77.37	.935	9.806	.000
22.ความคิดเห็นต่อการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	108.99	72.43	176.17	81.03	132.93	80.88	.877	19.964	.000
23.ปัจจัยสนับสนุนการ ดำเนินงานตามโครงการ	94.41	78.24	170.57	74.19	159.86	81.23	.842	26.550	.000
24.ปัญหาด้านสถานะแวดล้อม และโรคแมลง	136.36	68.80	184.30	77.18	87.90	70.94	.715	41.252	.000
25.ปัญหาการปลูกในพื้นที่ ไม่เหมาะสมและไฟป่า	150.82	89.33	140.46	85.40	147.42	72.00	.997	.427	.653
26.ปัญหาการไม่ได้รับเงิน สนับสนุนโครงการ	151.59	78.91	150.50	80.15	128.20	76.60	.984	2.241	.108

2) ผลการวิเคราะห์จำแนกตามวิธีมีขั้นตอน (stepwise

discriminant analysis) จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวแปรอิสระ 11 ตัวแปร เข้าไปในสมการจำแนกโดยตัวแปรเหล่านี้ สามารถร่วมกันจำแนกกลุ่มเกษตรกรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยพิจารณาจากค่า Wilks' Lamda และสถิติทดสอบ F จากมากถึงน้อยตามลำดับได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วม โครงการ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการเงินสนับสนุนโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า ปัญหาสถานะแวดล้อมและโรคแมลง รายได้เฉลี่ยต่อปี จำนวนแรงงานในครัวเรือน ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ รายละเอียดตามตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มเกษตรกร 3 กลุ่ม โดยวิธีวิเคราะห์แบบมีขั้นตอน
(stepwise discriminant analysis)

Step	Entered	Wilks' Lamda	F Ratio	Sig
1	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิก การเข้าร่วมโครงการ	.605	92.636	.000
2	วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ	.513	56.022	.000
3	เงินสนับสนุนโครงการ	.418	51.519	.000
4	แรงจูงใจในการปลูกป่า	.358	47.078	.000
5	ปัญหาสถานะแวดล้อมและ โรคแมลง	.334	40.484	.000
6	รายได้เฉลี่ย/ปี	.319	35.810	.000
7	จำนวนแรงงานในครัวเรือน	.308	31.808	.000
8	ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ	.297	28.889	.000
9	ระดับการศึกษา	.289	26.417	.000
10	จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	.279	24.608	.000
11	ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ	.273	22.804	.000

จากการวิเคราะห์จำแนกแบบขั้นตอนทำให้ได้สมการจำแนก 2 สมการ ที่สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน Hair et al,1992 (อ้างถึงใน Sirisunyaluck R, 1998: 108) กล่าวว่าสมการแรกเป็นสมการที่จำแนกกลุ่มที่หนึ่งออกจากสองกลุ่มที่เหลือ ส่วนสมการที่สองจะจำแนกสองกลุ่มหลังออกจากกัน ดังนั้นในสมการที่ 1 จึงเป็นตัวจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันออกจาก กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ส่วนสมการที่ 2 ใช้จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

เมื่อพิจารณาค่า Eigenvalue $\left[\frac{\text{Between group sum square}}{\text{With in group sum square}} \right]$ ของ สมการที่ 1 มีค่าเท่ากับ 1.387 Norusis,1990 (อ้างถึงใน Sirisunyaluck R, 1998:108) กล่าวว่าสมการที่มีค่า Eigenvalue มากแสดงให้เห็นว่าสมการนั้นเป็นสมการจำแนกที่ดี และสมการที่ 1 มีอัตราส่วนร้อยละของการผันแปรเท่ากับ 72.1 สามารถอธิบายการผันแปรของข้อมูลได้ร้อยละ 72.1

เมื่อพิจารณาค่า เมื่อ Wilks' lambda และค่า Chi square ซึ่งเป็นสถิติทดสอบค่ากลาง (centriod) ของแต่ละกลุ่มพบว่า ค่ากลางของสมการที่ 1 และ 2 มีค่าเท่ากับ .273 และ Chi square มีค่าเท่ากับ 362.769 และ Sig มีค่าเท่ากับ .000 แสดงให้เห็นว่า ค่ากลางของสมการของทั้งสองสมการมีค่าไม่เท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม จึงสามารถใช้สมการที่ 1 อธิบายการจำแนกกลุ่มในครั้งนี้ได้ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คาโนนิกอล (canonical correlation) ของสมการที่ 1 ซึ่งมีค่าเท่ากับ .762 Hair et al, 1992 (อ้างถึงใน Sirisunyaluck R, 1998: 108) กล่าวว่าถ้านำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คาโนนิกอลมายกกำลังสอง($.762^2 = .5806$) จะสามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรในสมการที่ 1 อธิบายการความผันแปรของการเป็นสมาชิกของทั้ง 3 กลุ่ม ได้ร้อยละ 58.06

ในส่วนของสมการที่ 2 ถึงแม้ว่ามีค่า Eigenvalue ไม่สูงนักและสามารถอธิบายการผันแปรของข้อมูลได้เพียงร้อยละ 27.9 แต่เมื่อพิจารณาค่า Wilks' lambda ของสมการที่ 2 ที่ใช้ทดสอบค่ากลางของทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าค่ากลางของสมการที่ 2 มีค่าแตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม ($\chi^2 = 119.916$ Sig = .000) แสดงว่าสมการที่ 2 สามารถใช้จำแนกกลุ่มได้เช่นกัน โดยตัวแปรทั้งหมดในสมการที่ 2 สามารถอธิบายการผันแปรของการเป็นสมาชิกของทั้ง 3 กลุ่มได้ ร้อยละ 34.92 รายละเอียดตามตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับสมการจำแนกกลุ่ม เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
ส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจออกเป็น 3 กลุ่ม

Function	Eigenvalue	% of variance	Cummulative %	Canonical correlation	Test of Function (s)	Wilks' lambda	Chi-square	Df	Sig
1	1.387 ^a	72.1	72.1	.762	1 through 2	.273	362.687	22	.000
2	.537 ^a	27.9	100.0	.591	2	.651	119.916	10	.000

a = การวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ทั้งสมการที่ 1 และ 2.

3) การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม (กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน) ด้วยการวิเคราะห์จำแนกประเภท แบบมีขั้นตอน (stepwise discriminant analysis) พบว่า มีตัวแปรอิสระจำนวน 11 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนแรงงานใน

ครัวเรือน จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ และปัญหาด้านสถานะแวดล้อมและโรคแมลง สามารถร่วมกันจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจออกเป็น 3 กลุ่ม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งใช้สมการในการจำแนกจำนวน 2 สมการ ดังนี้

(1) สมการที่ 1 ใช้จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการที่มีอำนาจในการจำแนกโดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล ที่อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน (standardized canonical discriminant function coefficient) จะเห็นได้ว่าตัวแปรอิสระในสมการที่มีค่านำหนักในการจำแนกเรียงจากมากไปหาน้อยคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ เงินสนับสนุนโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า ปัญหาสถานะแวดล้อมและโรคแมลง วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ รายได้เฉลี่ย/ปี ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ และระดับการศึกษา รายละเอียดตามตารางที่ 4.28

(2) สมการที่ 2 ใช้จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน เมื่อพิจารณาจากตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการที่มีอำนาจในการจำแนกโดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลของสมการที่ 2 ที่อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน (standardized canonical discriminant function coefficient) จะเห็นได้ว่าตัวแปรอิสระในสมการที่มีค่านำหนักในการจำแนกเรียงจากมากไปหาน้อยคือ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ ระดับการศึกษา ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ เงินสนับสนุนโครงการ จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ จำนวนแรงงานในครัวเรือน แรงจูงใจในการปลูกป่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ รายได้เฉลี่ย/ปี และปัญหาสถานะแวดล้อมและโรคแมลง รายละเอียดตามตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและ ดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลที่อยู่ในรูปของ คะแนนมาตรฐาน (standardized canonical discriminant function coefficient)

ตัวแปรที่ใช้จำแนก Predictor Variable	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร		สถิติ F ที่ใช้ ทดสอบตัวแปร Univariate F	Sig
	แต่ละตัวกับสมการแต่ละสมการ			
	สมการ 1	สมการ 2		
ระดับการศึกษา	.015	-.376	26.417	.000
รายได้เฉลี่ย/ปี	.204	.128	35.810	.000
จำนวนแรงงานในครัวเรือน	.195	.220	31.808	.000
จำนวนพื้นที่เข้าร่วม โครงการ	.169	.264	24.608	.000
ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ	.065	.247	22.804	.000
วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ	.248	-.754	56.022	.000
แรงจูงใจในการปลูกป่า	.343	.280	47.078	.000
เงินสนับสนุนโครงการ	-.610	.353	51.313	.000
การคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิก การเข้าร่วมโครงการ	.618	.142	92.636	.000
ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ	.198	.365	28.889	.000
ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง	.324	.092	40.848	.000

5) การพิจารณาตัวแปรอิสระที่สำคัญในการจำแนกกลุ่มเกษตรกร ออกเป็น 3 กลุ่ม ในการพิจารณาเพื่อที่จะหาว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของเกษตรกร ซึ่ง ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และ กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนว่าขึ้นอยู่กับตัวแปรใดบ้าง ตามเทคนิควิธีวิเคราะห์ จำแนกประเภทแบบขั้นตอนนั้น Hair et al,1992 (อ้างถึงใน Sirisunyaluck R,1998:108) กล่าวว่า ควรพิจารณาจากค่า discriminant loading เนื่องจากค่า discriminant loading สามารถอธิบาย ความสำคัญของตัวแปรอิสระในการจำแนกกลุ่มได้ชัดเจนกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (standardized canonical discriminant function coefficient) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ค่า discriminant loading ในการพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญในการ จำแนกกลุ่มเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.29 ดังนี้

(1) ตัวแปรสำคัญในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออก

กลางคั่นออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน เมื่อพิจารณาจากสมการที่ 1 พบว่า ตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคั่นออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน โดยพิจารณาจากค่า discriminant loading ที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกเรียงจากมากตามลำดับ จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การเคลื่อนย้ายตามกลุ่มอ้างอิงในการขกเลิกการเข้าร่วม โครงการ ปัญหาสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่เข้าร่วมโครงการ และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ

(2) ตัวแปรสำคัญในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแล

สวนป่าครบเต็มพื้นที่ ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน เมื่อพิจารณาจากสมการที่ 2 พบว่า ตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน โดยพิจารณาจากค่า discriminant loading ที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ รายได้เฉลี่ย/ปี และจำนวนแรงงานในครัวเรือน

ตารางที่ 4.29 ค่าDiscriminant loading ตัวแปรสำคัญในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 3 กลุ่ม

ตัวแปรที่ใช้จำแนก Predictor Variable	ค่า Discriminant Loading		สถิติ F ที่ใช้ทดสอบ	Sig
			ตัวแปร	
	สมการ 1	สมการ 2	Univariate F	
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ	.686*	-.003	92.636	.000
ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง	.450*	-.132	40.849	.000
การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ ^a	.344*	-.041	36.427	.328
การเตรียมพื้นที่และการหาไม้คุณภาพมาปลูก ^a	.261*	-.040	10.106	.607
ระดับการศึกษา	.229*	-.124	26.417	.000
จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	.211*	.187	24.606	.000
ปัจจัยสนับสนุนการผลิต ^a	-.172*	.045	2.677	.246
ปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ ^a	.170*	-.103	2.241	.372
จำนวนพื้นที่ถือครอง ^a	.155*	.140	10.488	.282
ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ	.122*	.090	22.804	.000
อายุ ^a	.089*	.060	5.866	.460
ปัญหาการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสมและไฟป่า ^a	.082*	.030	.427	.172
ภาระการทำงาน ^a	.021*	-.005	1.824	.565
วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ	.184	-.556*	56.022	.000
ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ	.166	.526*	28.889	.000
แรงจูงใจในการปลูกป่า	.160	.447*	47.078	.000
วิธีการปลูกและดูแลรักษาสวนป่า ^a	.235	.368*	22.977	.612
เงินสนับสนุนโครงการ	-.297	.359*	51.319	.000
การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า ^a	.202	.348*	15.972	.930
ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ^a	.290	.345*	19.964	.649
ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า ^a	.121	.343*	10.488	.252
ทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ ^a	.263	.299*	9.806	.226
การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ ^a	.221	.283*	16.762	.440
ระยะเวลาในการปลูกป่า ^a	.100	.222*	7.714	.895
รายได้เฉลี่ย/ปี	.206	.210*	35.810	.000
จำนวนแรงงานในครัวเรือน	.062	.128*	31.808	.000

a = ตัวแปรที่ไม่ใช้ในการวิเคราะห์

6) ผลการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม ผลการวิเคราะห์จากตาราง 4.30 พบว่า เมื่อนำตัวแปรอิสระทั้ง 11 ตัวแปรที่อยู่ในสมการทั้ง 2 สมการมาใช้จำแนกกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ สามารถ จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ออกกลางคัน ได้ถูกต้องร้อยละ 77.4 จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ได้ถูกต้องร้อยละ 84.3 และ จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ขยเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ได้ถูกต้องร้อยละ 82.4 และเมื่อพิจารณาโดย ภาพรวมแล้ว มีอัตราส่วนร้อยละของการจำแนกได้ถูกต้องเท่ากับ 81.2

ตารางที่ 4.30 ผลการจำแนกกลุ่มประเภท

กลุ่ม	อัตราส่วนร้อยละ Percent Correct	จำนวนหน่วยที่จัดลงในแต่ละกลุ่ม		
		เกษตรกรที่ลา ออกกลางคัน	เกษตรกรที่ปลูกและดูแล สวนป่าครบเต็มพื้นที่	เกษตรกรที่ขยเลิก พื้นที่ปลูกป่า บางส่วน
เกษตรกรที่ออกกลางคัน	77.4	65	11	8
เกษตรกรที่ปลูกและดูแล สวนป่าครบเต็มพื้นที่	84.3	11	112	9
เกษตรกรที่ขยเลิกพื้นที่ ปลูกป่าบางส่วน	82.4	9	4	61
อัตราส่วนร้อยละที่จำแนกได้ ถูกต้อง	81.2			

7) สรุปผลการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน ของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.25-4.30 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ได้ดังนี้

(1) การหาสมการเชิงเส้นหรือฟังก์ชันจำแนกกลุ่มเกษตรกร

ผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูก ไม้เศรษฐกิจออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่ม เกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ขยเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน พบว่า มีสมการที่สามารถใช้ในการจำแนกกลุ่ม 2 สมการคือ

ก. สมการที่ 1 เป็นสมการที่ใช้จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออก กลางคันลาออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ กับกลุ่มเกษตรกรที่ขยเลิก พื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ได้สมการจำแนกกลุ่มเกษตรกร ดังนี้

$$Y_1 = .618X_{14} - .610X_{12} + .434X_{11} + .324X_{18} + .248X_{10} + .204A_2 \\ + .198X_{17} + .195A_3 + .169A_5 + .065X_3 + .015A_6$$

เมื่อพิจารณาจากสมการที่ 1 พบว่า ตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ กับกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิคัลที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (standardized canonical discriminant function) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยจำนวน 11 ตัวแปรได้แก่ การเคลื่อนย้ายตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ เงินสนับสนุนโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า ปัญหาสถานะแวดล้อมและโรคแมลง วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมโครงการ รายได้เฉลี่ย/ปี ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการและระดับการศึกษา

หากพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน โดยพิจารณาจากค่า discriminant loading พบว่ามีตัวแปรอิสระในสมการที่ 1 จำนวน 5 ตัวแปรที่มีอำนาจจำแนกเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ การเคลื่อนย้ายตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปัญหาสถานะแวดล้อมและโรคแมลง ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ

สมการจำแนกกลุ่มสมการที่ 2 เป็นสมการที่ใช้จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ได้สมการจำแนกกลุ่มเกษตรกร ดังนี้

$$Y_2 = -.754X_{10} - .376A_6 + .365X_{17} + .353X_{12} + .264A_5 \\ + .247X_3 + .220A_3 + .208X_{11} + .142X_{14} + .128A_2 \\ + .029X_{18}$$

เมื่อพิจารณาจากสมการที่ 2 พบว่า ตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คาโนนิคัล ที่อยู่ในรูป

คะแนนมาตรฐาน (standardized canonical discriminant function) พบว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลในการจำแนก กลุ่มเกษตรกรเรียงจากตัวแปรที่มีอิทธิพลมากไปหาน้อยตามลำดับได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมโครงการ ระดับการศึกษา ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ เงินสนับสนุนโครงการ จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ จำนวนแรงงานในครัวเรือน แรงจูงใจในการปลูกป่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ รายได้เฉลี่ย/ปี และปัญหาสถานะแวดล้อมและโรคแมลง

เมื่อพิจารณาความสำคัญของตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการที่มีอำนาจในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน โดยพิจารณาจากค่า Discriminant loading พบว่าตัวแปรที่มีอำนาจในการจำแนกเรียงจากมากไปหาน้อยมีจำนวน 6 ตัวแปรได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ รายได้เฉลี่ย/ปี และจำนวนแรงงานในครัวเรือน

(3) การประเมินความถูกต้องในการจำแนกกลุ่มเกษตรกร พบว่า โดยภาพรวมแล้วตัวแปรอิสระทั้ง 11 ตัวแปรในสมการ สามารถจำแนกกลุ่มต่างๆ ได้ถูกต้องร้อยละ 81.2

8) การพิสูจน์สมมติฐาน จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจำแนกประเภทแบบมีขั้นตอนในตารางที่ 4.25-4.30 พบว่ามีตัวแปร 11 ตัวแปร ในสมการที่สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 3 กลุ่มคือกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ และปัญหาด้านสถานะแวดล้อมและโรคแมลง ดังนั้น จึงพิสูจน์สมมติฐานได้ว่ามีปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาจำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู มีวัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย และผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

1.1.2 เพื่อศึกษาความแตกต่างด้านลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนความคิดเห็นต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันระหว่างเกษตรกร 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

1.1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู ในระหว่างปีงบประมาณ 2537-2539 จำนวน 290 คน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน

1.2.2 **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 290 ชุด

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ สัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 100

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Window สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด การวิเคราะห์ความผันแปร (ANOVA) และการวิเคราะห์จำแนกประเภท (discriminant analysis)

1.3 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.3.1 คุณลักษณะของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 52.80 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ทำนาเป็นอาชีพหลัก ทำไร่และเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม เกษตรกรส่วนใหญ่มีรถไถเดินตาม มีรายได้เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 41,121.03 บาท มีรายได้ต่ำสุดเท่ากับ 5,000 บาท มีรายได้สูงสุดเท่ากับ 560,000 บาท มีพื้นที่ถือครองไม่มาก (ต่ำกว่า 40 ไร่) โดยเฉลี่ยครอบครัวละ 40.20 ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนค่อนข้างมาก (3 คน ขึ้นไป) และนำพื้นที่เข้าร่วมโครงการโดยเฉลี่ยครอบครัวละ 13.14 ไร่

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะทั่วไประหว่างเกษตรกร 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน พบว่าทั้ง 3 กลุ่มมีอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย / ปี จำนวนพื้นที่ถือครอง และจำนวนพื้นที่เข้าร่วมโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

1.3.2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

1) การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) สามารถจัดหมวดหมู่ ข้อคำถาม ซึ่งเป็นองค์ประกอบของแต่ละปัจจัยหลัก ได้ จำนวน 20 ปัจจัย ซึ่งได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการผลิต การทำงาน ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ การปฏิบัติตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์ของโครงการ การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า การเตรียมพื้นที่และหาไม้คุณภาพมาปลูก ระยะเวลาในการปลูกป่า วิธีการปลูกและดูแลรักษาสวนป่า วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยสนับสนุน

การดำเนินงานตามโครงการ ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและ โรคแมลง ปัญหาการปลูกในพื้นที่
ไม่เหมาะสมและไฟป่า ปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ

2) การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรที่
เข้าร่วมโครงการทั้ง 3 กลุ่ม มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร จำนวน 14 ปัจจัย ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตาม
หลักเกณฑ์ของโครงการ การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ การได้รับความรู้ในการจัดการ
สวนป่า การเตรียมพื้นที่และหาไม้คุณภาพมาปลูก วิธีการปลูกและดูแลสวนป่า วัตถุประสงค์ของ
การเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ ความพึงพอใจในอาชีพ
ปลูกสวนป่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ทศนคติต่อวัตถุประสงค์
ของโครงการ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตาม
โครงการ และปัญหาสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธี LSD
(least significant difference) พบว่า

(1) เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ การได้รับความรู้ด้าน
การจัดการสวนป่า วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ ความพึงพอใจในอาชีพปลูกป่า การ
คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง

(2) กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น
แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่
ปลูกป่าบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ ระยะเวลาในการปลูก แรงจูงใจในการปลูกป่า
ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ

(3) กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่มีคะแนนเฉลี่ย
ความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน และกลุ่มเกษตรกรที่ลาออก
กลางคันอย่างมีนัยสำคัญได้แก่ วิธีการปลูกและดูแลสวนป่า ทศนคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ
ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

(4) กลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วนมีคะแนนความ
คิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลาง
คันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเตรียมพื้นที่และหาไม้คุณภาพมาปลูก เงินสนับสนุนโครง
การ

(5) เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการผลิต ภาระการทำงาน ปัญหาการปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมและไฟฟ้า ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ปัญหาการไม่ได้รับเงินสนับสนุนโครงการ

1.3.3 การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของ

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลาออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติวิเคราะห์จำแนกประเภท (discriminant analysis) พบว่ามีปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 3 กลุ่ม (กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน) จำนวน 11 ปัจจัย ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย/ปี จำนวนแรงงานในครัวเรือนจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ ปัญหาสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง ปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปัญหาสภาวะแวดล้อมและโรคแมลง ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ โดยที่ผู้ลาออกกลางคันมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อเกษตรกร มากกว่าผู้ที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่และผู้ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน เป็นกลุ่มบุคคลที่ประสบปัญหาสภาพแวดล้อมและโรคแมลงมากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน เป็นผู้นำพื้นที่เข้าร่วมโครงการ โดยไม่ได้พิจารณาถึงความเหมาะสมกับจำนวนพื้นที่ถือครอง มีระดับการศึกษาไม่สูงนัก และขาดความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ สำหรับปัจจัยสำคัญที่ใช้จำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน คือวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการรายได้เฉลี่ย/ปี และ จำนวนแรงงานในครัวเรือน โดยที่ผู้ที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการปลูกที่ชัดเจน ได้รับปัจจัยสนับสนุนตามโครงการ มีแรงจูงใจในการปลูกป่าสูง ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเงินสนับสนุนโครงการ มีรายได้เฉลี่ย/ปีก่อนข้างสูง และมีจำนวนแรงงานในการปลูกสวนป่าที่เพียงพอ

2. อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรแก่การอภิปราย ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 3 กลุ่ม (กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน) มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 14 ปัจจัย ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ การได้รับความรู้ในการจัดการสวนป่า การเตรียมพื้นที่และหาไม้คุณภาพมาปลูก วิธีการปลูกและดูแลสวนป่า วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ ความพึงพอใจในอาชีพปลูกสวนป่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ทักษะติดต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ และปัญหาสถานะแวดล้อมและโรคแมลงที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ ได้รับความรู้ในการจัดการสวนป่าน้อย เตรียมพื้นที่ปลูกป่าไม่ดี และนำกล้าไม้ที่ไม่สมบูรณ์มาปลูก เข้าร่วมโครงการเพราะสนใจเงินสนับสนุนโครงการ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่ปลูก และการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ จะมีผลต่อการพิจารณาเบิกจ่ายเงินสนับสนุนโครงการแก่เกษตรกรในปีต่อ ๆ ไป ซึ่งจะมีผลต่อการออกกลางคันของเกษตรกร

2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

การวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจออกเป็น 3 กลุ่ม (กลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน) ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย/ปี จำนวนแรงงานในครัวเรือนจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงิน

สนับสนุนโครงการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปักจัญสนับสนุน การดำเนินงานตามโครงการ ปัญหาสถานะแวดล้อมและโรคแมลง

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรทั้ง 11 ปัจจัย พบว่า มี 5 ปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ลาออกกลางคันออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแล สวนป่าครบเต็มพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิกพื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิงในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ปัญหาสถานะแวดล้อมและโรคแมลง ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ เกษตรกรที่ลาออกกลางคันมักจะยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ เพราะได้รับการแนะนำชักชวนจาก เพื่อนบ้าน บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้องและเกษตรกรผู้นำ สำหรับปัญหาสถานะแวดล้อมและ โรคแมลง มีอิทธิพลต่อการลาออกกลางคันของเกษตรกร เพราะเกษตรกรที่ลาออกกลางคัน ประสบปัญหาการนำพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกต้นไม้เข้าร่วมโครงการ เช่น พื้นที่น้ำท่วมขัง พื้นที่ที่เป็นหินลูกรัง นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากหนอนเจาะลำต้นและแมลงกัดกินใบ จึงทำ ให้เกษตรกรลาออกกลางคัน ในส่วนของระดับการศึกษานั้น มีส่วนสำคัญทำให้เกษตรกรลาออก กลางคัน อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่ได้รับการศึกษาน้อย ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ทำให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการไม่ถูกต้อง ซึ่งการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของ โครงการ อาจทำให้เกษตรกรกลุ่มนี้ขาดโอกาสได้รับเงินสนับสนุนโครงการ นอกจากนี้การนำพื้นที่ เข้าร่วมโครงการ โดยไม่พิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะต้องกันพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้ปลูกพืชเกษตร อย่างอื่น เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ในขณะที่รอผลผลิตจากการปลูกป่าทำให้เกษตรกรขาด รายได้ และรอผลผลิตจากการปลูกป่าไม่ไหวจึงต้องยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ ในส่วนของความ เข้าใจเกี่ยวกับโครงการมีส่วนสำคัญทำให้เกษตรกรลาออกกลางคันเพราะเกษตรกรที่ลาออกกลาง คันขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรรมสิทธิ ในต้นไม้ที่ปลูกและขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ นำหลักฐานทางที่ดินไปสมัครเข้าร่วมโครงการ จึงทำให้มีการนำหลักฐานที่ไม่ถูกต้องเข้าร่วมโครง การ เมื่อตรวจสอบภายหลังพบว่าเกษตรกรเหล่านี้ปฏิบัติไม่ถูกต้อง จึงต้องให้เกษตรกรลาออกกลาง คัน

สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่นั้นพบว่ามี 6 ปัจจัยที่ สามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ออกจากกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมโครงการ ปักจัญสนับสนุนการดำเนินงาน ตามโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ รายได้เฉลี่ย/ปี และจำนวนแรงงาน ในครัวเรือน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่มีวัตถุประสงค์ในการปลูกป่าที่ชัดเจน กล่าวคือ ปลูกไม้เพราะเพื่อต้องการไม้ใช้สอยในอนาคต และปลูก

ต้นไม้วัวเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลาน สำหรับปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ ก็มีส่วนทำให้เกษตรกรปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งได้แก่การที่เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกป่าที่อุดมสมบูรณ์ การได้รับเงินสนับสนุนจากทางราชการตามกำหนดเวลาที่แน่นอน และบุคคลในครอบครัวให้การสนับสนุน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อความสมบูรณ์ของต้นไม้วัว และมีผลต่อทางจิตใจของเกษตรกร จึงทำให้เกษตรกรปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ นอกจากนี้เกษตรกรที่มีแรงจูงใจในการปลูกป่าสูง มักจะเป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นที่จะปลูกป่าให้ประสบผลสำเร็จ แม้รู้ว่าการปลูกป่าของตนเองนั้นจะมีปัญหาและอุปสรรคมากก็ตาม และเป็นผู้ที่ปลูกป่าเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมและส่วนรวม จึงทำให้เกษตรกรในกลุ่มนี้ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ในส่วนของเงินสนับสนุนโครงการพบว่าเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเงินสนับสนุนโครงการ แต่จะให้ความสำคัญกับการที่จะได้ต้นไม้วัวมากกว่า เพราะสนใจเงินสนับสนุนโครงการ สำหรับรายได้เฉลี่ย/ปีก็นับว่ามีความสำคัญที่จะทำให้เกษตรกรปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ เพราะก่อนที่เกษตรกรจะได้รับเงินสนับสนุนโครงการต้องสำรองค่าใช้จ่ายในการปลูกและดูแลต้นไม้วัวที่ปลูกไปก่อน เกษตรกรที่มีรายได้สูงจึงไม่เดือดร้อนเรื่องค่าใช้จ่าย สำหรับจำนวนแรงงานในครัวเรือนก็นับว่าส่วนสำคัญที่ทำให้เกษตรกรปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่เพราะเกษตรกรที่มีแรงงานในครัวเรือนมากย่อมมีความพร้อมมากกว่าเกษตรกรที่มีแรงงานครัวเรือนน้อย

ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่าการปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่มีปัจจัยสาเหตุที่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนุช เลขาวีวัฒน์ (2541: 100) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ความเหมาะสมของชนิดไม้ รวมทั้งคุณภาพและความสมบูรณ์ของกล้าไม้ ความตั้งใจจริงในการปลูกและบำรุงสวนป่าตลอดจนความรู้ทางวิชาการป่าไม้ของเกษตรกร ความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ส่วนบุญชร แก้วส่อง และคณะ (2539: 10) พบว่า การสนับสนุนจากรัฐเป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้น ๆ ที่ทำให้การปลูกป่าประสบผลสำเร็จ

3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า การคัดเลือกตามกลุ่มอ้างอิง ปัญหาด้านสถานะแวดล้อมและโรคแมลง ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ วัตถุประสงค์

ของการเข้าร่วมโครงการ ปังจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ แรงจูงใจในการปลูกป่า เงินสนับสนุนโครงการ รายได้เฉลี่ย / ปีและจำนวนแรงงานในครัวเรือน สามารถร่วมกันจำแนก เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ ล่าออกกลางคัน กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าที่ครบเต็มพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่ยกเลิก พื้นที่ปลูกป่าบางส่วน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผล การวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจดังนี้

3.1.1 การป้องกันการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการก่อนครบกำหนดระยะเวลาของ โครงการ 5 ปี ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ล่าออกกลางคันมักจะมีลักษณะที่สำคัญคือ ยกเลิกการเข้าร่วมโครงการเพราะคล้อยตามบุคคลที่มีความสำคัญต่อเกษตรกรหรือกลุ่มอ้างอิง ทั้งนี้ เนื่องมาจากกลุ่มบุคคลเป้าหมายในการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเหล่านี้มีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อ อาชีพการปลูกสร้างสวนป่า จึงทำให้มีการยกเลิกโครงการก่อนกำหนด ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดัง กล่าวจึงควรมีการให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพการปลูกสร้างสวนป่าแก่กลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยการประชาสัมพันธ์โครงการอย่าง ทั่วถึง โดยมุ่งเน้นการใช้สื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ กลุ่มเป้าหมายเข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยสื่อเหล่านี้เป็นการให้ความรู้ในด้านการปลูก ดูแลรักษาสวนป่า การตลาดไม้ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปลูกป่า เป็นต้น

3.1.2 ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังพบว่า เกษตรกรที่ล่าออกกลางคันประสบปัญหา การนำพื้นที่ปลูกป่าไม่เหมาะสมเข้าร่วมโครงการ เพื่อป้องกันการล่าออกกลางคันที่ต้นเหตุ จึง เห็นควรมีการตรวจสอบพื้นที่ของเกษตรกรอย่างละเอียดรอบคอบ โดยคำนึงถึงสภาพที่ตั้งและความ เหมาะสมกับไม้ที่ปลูกแต่ละชนิด ก่อนที่จะรับเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

3.1.3 เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่ปลูกและดูแลสวนป่าครบเต็มพื้นที่ มีวัตถุประสงค์ของการปลูกป่าที่ชัดเจน คือ เพื่อต้องการมีไม้ใช้สอยในครัวเรือนและเป็นมรดกให้ ลูกหลานในอนาคต ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์เชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจแก่ เกษตรกรผู้ปลูกป่าทั้งด้านราคาและการตลาด จึงควรส่งเสริมการตลาดไม้และการใช้ประโยชน์จาก ไม้ขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจทำได้โดยการปรับปรุงระเบียบหลักเกณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องการขอรับ อนุญาตแปรรูปไม้ หรือการขอรับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ให้มีความสะดวกรวดเร็วและได้รับ การยกเว้นค่าทำเนียมในกรณีที่ใช้ไม้จากสวนป่าที่ปลูกขึ้นมาเป็นวัตถุดิบ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าการลาออกกลางคันของเกษตรกร เกิดจากการที่เกษตรกรได้รับการชักชวนแนะนำให้ยกเลิกการเข้าร่วมโครงการจากกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อเกษตรกร ซึ่ง ได้แก่ บุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง และเกษตรกรผู้นำ ดังนั้น ควรมีการศึกษาว่าเกษตรกรหรือผู้ที่อยู่ในบริเวณพื้นที่เป้าหมาย มีทัศนคติต่อโครงการอย่างไร เพื่อที่จะได้ให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นได้ถูกต้อง

3.2.2 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการมีผลต่อการลาออกกลางคันของเกษตรกร จึงควรมีการศึกษารูปแบบการปลูกป่าที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรในแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรที่มีที่ดินทำกินน้อยสามารถปลูกป่าเศรษฐกิจร่วมกับพืชเกษตรอย่างอื่นได้อย่างยั่งยืน

3.2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมแก่เกษตรกร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมป่าไม้ *สถานการณ์ป่าไม้ในประเทศไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักส่งเสริมการปลูกป่า
กรมป่าไม้ 2542ก
- กรมป่าไม้ *สถิติการป่าไม้ของประเทศไทย ปี 2541* กรุงเทพมหานคร ส่วนวิเคราะห์
ทรัพยากรป่าไม้ กรมป่าไม้ 2542ข
- กรมป่าไม้ *ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมการปลูกป่าเอกชน* กรุงเทพมหานคร
สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้ 2544ค
- กรมป่าไม้ *ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ*
พ.ศ. 2542 อุตรธานี ฝ่ายส่งเสริมการปลูกและบำรุงป่า สำนักงานป่าไม้เขตอุตรธานี
กรมป่าไม้ 2542ง
- กรมป่าไม้ *คู่มือส่งเสริมการปลูกป่า* กรุงเทพมหานคร ส่วนปลูกป่าภาคเอกชน สำนักส่งเสริม
การปลูกป่า กรมป่าไม้ 2543จ
- กรมป่าไม้ และ JICA *คู่มือส่งเสริมการปลูกป่า* กรุงเทพมหานคร โครงการส่งเสริมการเพาะชำ
กล้าไม้และปลูกป่าภาคตะวันออกเฉียง ขอนแก่นพับลีซซิง 2539
- กรมป่าไม้ *รายงานการประเมินผลโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ปี 2537 - 2541*
กรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้ 2541ฉ
- กัลยา วานิชบัญชา *การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วย SPSS for Windows* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544
- ทำนอง สิงคาลวณิช “หน่วยที่ 4 ความหมาย ปรัชญา นโยบายน และวัตถุประสงค์ของ
การส่งเสริมการเกษตร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการ
การส่งเสริมการเกษตร* นนทบุรี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2525
- ทิพวรรณ ลิ้มงูร *การส่งเสริมการเกษตรในยุค IMF* กรุงเทพมหานคร
สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2541
- ธนภณ สมหวัง “การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” *วารสารศรีประทุม 2*
(ก.ค. - ธ.ค. 2542) หน้า 21

- บัญญัติ แก้วส่อง และคณะ รายงานการวิจัยและประเมินผลโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ขอนแก่น สถาบันวิจัยและ
พัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น 2539
- บุญธรรม จิตต์อนันต์ “หน่วยที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชาการบริหารการส่งเสริมการเกษตร* หน้า 77 นนทบุรี
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- เบญจพร วิบูลย์พันธ์ “สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจของเกษตรกรจากโครงการส่งเสริมการเกษตรกร
ปลูกสร้างสวนป่าไม้สัก: กรณีศึกษาอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรป่าไม้)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2543
- ประชา ตั้งจิตธรรม “ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2542
- ปียชาติ เกสาทอง “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ
จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2543
- เปรมพิมล พิมพ์พันธุ์ “ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จังหวัดฉะเชิงเทรา
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2542
- พงษ์ศักดิ์ เข็นแสงจันทร์ และคณะ “ปัจจัยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ป่าชุมชน จังหวัดสกลนคร” โครงการกรณีศึกษาเพื่อพัฒนาป่าชุมชน สำนักงานป่าไม้
จังหวัดสกลนคร กรมป่าไม้ 2544
- ไพรัช เคนวิเศษ “การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2537
- มณจี โพธิ์ทัย *การปลูกสร้างสวนป่า* กรุงเทพมหานคร องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ 2536
- ลัทธிகาล ศรีวรรณย์ *องค์การและการจัดการ: ภาวะผู้นำ* กรุงเทพมหานคร วิสิทธิ์พัฒนา
2539
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์
และพฤติกรรมศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เลียงเชียง 2540

- สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ “ความต้องการฝึกอบรมด้านจัดการป่าไม้ของเกษตรกรปลูกป่าแปลงขนาดเล็ก
ในจังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
ทรัพยากรป่าไม้) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2544
- _____ “คุณค่าแห่งต้นไม้: คุณค่าที่เด่นชัดในธรรมชาติที่เลือนลางในจิตสำนึก
แห่งมวลมนุษยชาติ” วารสารวิเทศสหการ 5 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2543) หน้า 41-48
- สวัสดิ์ รัชฎาภรณ์ “การมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจของเกษตรกร
ในท้องที่อำเภอเขาชัยแดน จังหวัดเพชรบูรณ์” วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2543
- สำนักงานป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภู “บัญชีสรุปการตรวจสอบการยกเลิกโครงการส่งเสริม
ปลูกไม้เศรษฐกิจ (แปลงปลูกปี 2537 - 2542)” ท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู(อัครา) (อัครา)
สุนันท์ สีสังข์ “หน่วยที่ 11 การจัดการถ่ายทอดวิทยาการ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัย
เพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร* หน้า 44-45 นนทบุรี สาขาวิชาส่งเสริม
การเกษตรและ สหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- หฤทัย ภัทรดิกล และสิน พันธุ์พินิจ “หน่วยที่ 11 กระบวนการเปลี่ยนแปลงและการนำการ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์สัมพันธ์
และจิตวิทยาที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร* หน้า 485-486 นนทบุรี มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช 2533
- อนิรุทธ์ สุวรรณรงค์ “ความคาดหวังเชิงอาชีพและการออกกลางคันของนักเรียนโครงการปฏิรูป
การศึกษาเกษตรกรเพื่อชีวิต” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สังคมวิทยาการ พัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544
- อเนก ชื่นบาลเย็น “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับโครงการปลูกป่าระบบวนเกษตรของเกษตรกร
ในหมู่บ้านใกล้เคียงศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อำเภอสะแก จังหวัดเชียงใหม่”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2537
- อุทัย พรมนารี และคณะ “การบริหารโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า: กรณีศึกษาโครงการ
ส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าในเขตจังหวัดอุดรธานี” คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2542
- อนุช เลขวิวัฒน์ รายงานการประเมินผลโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ปี 2537-2541
กรุงเทพมหานคร ส่วนปลูกป่าภาคเอกชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้
2541

Evan, J *Plantation Forestry in the Tropics*. England oxford University Press, 1992

Sirisuntalyck, R. "Factors Related to Student Attrition in the two – year Bachelor's in Agricultural Extension at Sukhothai Thammathirat Open University in Thailand: An Application of Kember's Model" Unpublished doctoral dissertation, Mississippi state University 1998

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบสัมภาษณ์ โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริม
ปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

ชื่อหมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดหนองบัวลำภู
ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วัน / เดือน / ปีที่สัมภาษณ์.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ใช้สำหรับสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดหนองบัวลำภู

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรแต่ละคนถือว่าเป็นความลับ และจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เฉพาะการวิจัยประกอบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร

ตอนที่ 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของเกษตรกร ประกอบด้วย

2.1 สภาพทางเศรษฐกิจ

2.2 ภาระการทำงาน

2.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ

2.4 การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการฯ

2.5 การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า

2.6 การปฏิบัติในการปลูกและดูแลสวนป่า

2.7 แรงจูงใจภายในในการปลูกสวนป่า

2.8 แรงจูงใจภายนอกในการปลูกสวนป่า

2.9 การเคลื่อนย้ายตามกลุ่มอ้างอิงในการประกอบอาชีพปลูกสวนป่า

2.10 ทักษะคิดต่อโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ

2.11 ทักษะคิดต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

2.12 ปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ

2.13 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคอื่น ๆ

ลงชื่อ

ผู้สัมภาษณ์

(.....)

...../...../.....

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร

1. เพศ () 1.ชาย () 2.หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา
 - () 1. ต่ำกว่าประถมศึกษา ระบุ.....
 - () 2. ประถมศึกษา ป.....
 - () 3. มัธยมศึกษา ม..... ม.ศ.....
 - () 4. ปวช., ปวท., ปวส. ,อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ให้เลือกตอบ)
 - () 5. ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

ตอนที่ 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

1. รายได้เฉลี่ยต่อปีในระหว่างที่ท่านเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ
 - () 1. รายได้จากภาคเกษตร.....บาท /ปี
 - () 2. รายได้นอกภาคเกษตร.....บาท /ปี
 - รวมทั้งสิ้น.....บาท /ปี
2. ในระหว่างที่ท่านเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจครอบครัวท่านมีสมาชิกในวัยทำงาน จำนวน.....คน
3. ในระหว่างที่ท่านเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจครอบครัวท่านมีที่ดินถือครอง จำนวน.....ไร่
4. จำนวนพื้นที่ปลูกป่าที่ท่านเข้าร่วมโครงการ.....ไร่
5. อาชีพหลัก

() 1. ทำนา	() 2. ทำไร่
() 3. ทำสวน	() 4. ทำการประมง
() 5. เลี้ยงสัตว์	() 6. อื่น ๆ ระบุ.....
6. อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ทำนา	() 2. ทำไร่
-------------	--------------

() 3. ทำสวน

() 4. ทำการประมง

() 5. เลี้ยงสัตว์

() 6. อื่น ๆ ระบุ.....

7. ครอบครัวท่านมีสิ่งต่อไปนี้หรือไม่

มี

ไม่มี

1. รถไถเดินตาม

()

()

2. รถแทรกเตอร์ล้อยาง

()

()

3. รถยนต์บรรทุกเล็ก

()

()

4. เครื่องตัดหญ้า

()

()

5. เครื่องพ่นน้ำยาเคมี

()

()

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนของเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องข้อความเพียงหนึ่งช่องตามความเป็นจริง

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็นด้วยอย่าง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
<p>สภาพทางเศรษฐกิจ</p> <p>1. ก่อนที่ท่านจะได้รับเงินสนับสนุนโครงการท่านมีเงินทุนเพียงพอที่จะใช้ในการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้</p> <p>2. ในการดูแลรักษาสวนป่าของท่านมักจะมีปัญหาในเรื่องค่าจ้างแรงงานที่มีราคาแพง</p> <p>3. รายได้ของครอบครัวท่านไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้จ่ายไปบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกตามโครงการ</p> <p>4. ท่านมีที่ดินทำกินน้อยเมื่อนำที่ดินบางส่วนมาปลูกต้นไม้ทำให้ครอบครัวท่านขาดรายได้หลักในการดำรงชีพ</p>
<p>ภาระการทำงาน</p> <p>5. ท่านมีงานหลักที่ต้องรับผิดชอบมากจนทำให้ไม่มีเวลาไปดูแลสวนป่า</p> <p>6. ท่านปลูกและดูแลสวนป่าตรงกับฤดูเพาะปลูกพืชเกษตรอย่างอื่นจึงไม่มีเวลามาดูแลต้นไม้ที่ปลูก</p>

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็นด้วยอย่าง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. ท่านต้องรับผิดชอบงานหลายอย่างในครอบครัวทำให้ไม่มีเวลามาดูแลต้นไม้ที่ปลูก
ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ					
8. ผู้มีสิทธิ์ยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการฯ ต้องเป็นเจ้าของที่ดินหรือผู้เช่า มีสัญชาติไทย และไม่เคยได้รับการสนับสนุนการปลูกจากโครงการอื่นมาก่อน
9. ต้นไม้ที่ปลูกตามโครงการนี้เป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ
10. โครงการนี้ส่งเสริมเฉพาะที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมาย คือ โฉนดที่ดิน นส. 3 และที่ดินที่มีสิทธิครอบครอง เช่น สปก. นค. และสทก.เท่านั้น
11. เกษตรกรจะได้รับเงินสนับสนุนการเบิกจ่ายเงินแล้วเท่านั้น
การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการฯ					
12. ท่านปลูกต้นไม้นอกพื้นที่ที่ขอเข้าร่วมโครงการ
13. โดยส่วนใหญ่แล้วท่านปลูกต้นไม้ไม่ครบไร่ละ 200 ต้น
14. ท่านปลูกต้นไม้ไม่ครบเต็มเนื้อที่ ที่ขอเข้าร่วมโครงการฯ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็นด้วยอย่าง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
15. ท่านปลูกต้นไม้ไม่ตรงกับรูปแบบที่ทางราชการกำหนด เช่นปลูกไม้เศรษฐกิจ สลับกับไม้ผลแถวเว้นแถวหรือต้นเว้นต้น ปลูกตามคันทนา
16. ชนิดไม้ที่ท่านปลูกไม่ตรงกับชนิดตามบัญชีที่ทางราชการกำหนด
17. ในกรณีที่ต้นไม้ตายหรือเสียหาย ท่านได้ปลูกซ่อมตามเกณฑ์ที่โครงการกำหนด
18. ท่านได้จัดทำแนวกันไฟตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการ
การได้รับความรู้ด้านการจัดการสวนป่า					
19. ท่านเคยได้รับความรู้ด้านการปลูกและดูแลสวนป่า เช่น การคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ การเตรียมพื้นที่ก่อนปลูก เทคนิคการปลูกลงต้นไม้ การใส่ปุ๋ย การพรวนดิน การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในสวนป่า และอื่น ๆ
20. ท่านเคยได้รับความรู้ด้านการใช้ประโยชน์ไม้จากสวนป่า เช่น การเผาถ่าน การทำเฟอร์นิเจอร์ การทำของที่ระลึกจากไม้ การทำไม้ปาร์เก้ และอื่น ๆ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็นด้วยอย่าง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
21. ท่านเคยได้รับความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพในสวนป่า เช่น การเลี้ยงผึ้งในสวนป่า การขุดล้อมต้นไม้ใหญ่ การเลี้ยงไก่บ้านในสวนป่า การเลี้ยงไข่มดแดง การปลูกพืชสมุนไพรเสริมในสวนป่า การจัดสวนป่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวและอื่น
22. ท่านเคยได้รับความรู้ด้านธุรกิจของไม้จากสวนป่า เช่น การตลาดของไม้ขนาดเล็กจากสวนป่า อุตสาหกรรมไม้ขนาดเล็กจากสวนป่า สินเชื่อเพื่อการปลูกป่า สินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรมไม้ขนาดเล็กจากสวนป่า และอื่น ๆ
23. ท่านเคยได้รับความรู้ด้านนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกป่าภาคเอกชน เช่น พระราชบัญญัติปลูกป่า พ.ศ.2535, ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงิน โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า พ.ศ.2537
การปฏิบัติในการปลูกและดูแลสวนป่า					
24. ท่านเตรียมพื้นที่ปลูกป่าไม้ดีจึงทำให้ต้นไม้เจริญเติบโต
25. ท่านปลูกต้นไม้ได้เหมาะสมกับช่วงระยะเวลาของการเจริญเติบโตของต้นไม้
26. ท่านนำกล้าไม้ไม่สมบูรณ์มาปลูกต้นไม้ของท่านจึงไม่เจริญเติบโต
27. ในการคัดเลือกพันธุ์ไม้ไปปลูกท่านได้ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็นด้วยอย่าง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
28. ท่านใส่ปุ๋ยให้กับต้นไม้ที่ปลูกในโครงการเป็นประจำทุกปี
29. ท่านกำจัดวัชพืชรอบต้นไม้ที่ปลูกในโครงการเป็นประจำทุกปี
30. ท่านได้ป้องกันและกำจัด โรคหรือแมลงศัตรูพืชในสวนป่าของท่าน
31. ท่านมีความขยันเอาใจใส่ดูแลต้นไม้ที่ปลูกตามโครงการอยู่เสมอ
แรงจูงใจภายในในการปลูกป่า					
32. ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการเพราะจะได้มีไม้ไว้สร้างบ้านในอนาคต
33. ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการไว้เพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานในอนาคต
34. ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการไว้เพื่อให้ชุมชนมีป่าเพิ่มขึ้น
35. ท่านมีความรู้สึกว่าการปลูกสร้างสวนป่าเป็นงานที่ทำหายที่จะทำให้สำเร็จ
36. แม้ว่าการปลูกสร้างสวนป่าของท่านมีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จค่อนข้างน้อย แต่ท่านก็เชื่อว่าถ้าพยายามก็จะประสบความสำเร็จในที่สุด
37. ท่านเข้าร่วมโครงการเพราะชอบที่จะปลูกต้นไม้และต้องการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพที่สมบูรณ์

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็น ด้วย อย่าง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ใจ	เห็น ด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
38. ท่านทุ่มเทแรงกายแรงใจในการปลูกป่า เพราะอยากให้ท้องถิ่นมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น
แรงจูงใจภายนอกในการปลูกสวนป่า					
39. ท่านปลูกต้นไม้เพราะจะได้รับเงินสนับสนุน จากโครงการไร่ละ 3,000 บาท
40. ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการด้วยมองเห็น ประโยชน์จะทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น
41. ท่านมีความมุ่งหวังที่จะปลูกป่าให้เป็นแบบ อย่างแก่ผู้พบเห็น
42. ท่านมีความภาคภูมิใจมากเมื่อมีคนมาชื่นชม กับผลงานการปลูกป่าของท่าน
43. ท่านปลูกต้นไม้ตามโครงการเพราะเห็นว่า ราคาไม้ในวันจะยิ่งสูงขึ้นเรื่อย ๆ
44. เมื่อเห็นแปลงปลูกป่าของเพื่อนบ้านชนะการ ประกวดท่านก็อยากเป็นเช่นนั้น
45. ท่านปลูกต้นไม้เพราะจะได้มีไม้ไว้ใช้สอย ในชีวิตประจำวัน
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการประกอบอาชีพ ปลูกสวนป่า					
46. บ่อยครั้งที่เพื่อนบ้านชักชวนให้ท่านเลิกปลูก ป่าตามโครงการ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เห็น ด้วยอย่าง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
68. สภาพที่ดินของท่านเอื้ออำนวยต่อการปลูก สร้างสวนป่า
69. สมาชิกในครอบครัวท่านให้ความร่วมมือ สนับสนุนในการดูแลสวนป่าเป็นอย่างดี
70. การได้รับเงินสนับสนุนจากราชการตาม กำหนดเวลาที่แน่นอนทำให้ท่านมีกำลังใจที่จะ ปลูกป่าต่อไป
ปัญหาที่เป็นอุปสรรคอื่น ๆ					
71. ถึงแม้ท่านได้ทำการดูแลรักษาต้นไม้ตามคำ แนะนำทุกขั้นตอนแล้วแต่ต้นไม้ไม่เจริญเติบโต
72. ท่านปลูกต้นไม้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของ โครงการแล้วแต่ไม่ได้รับเงินสนับสนุน โครง การ
73. หนองเงาะลำต้นและแมลงกัดกินใบเป็น ปัญหาที่ท่านต้องล้มเลิกโครงการ
74. ปัญหาฝนทิ้งช่วงทำให้ต้นไม้ที่ปลูกได้รับ ความเสียหายเป็นจำนวนมาก
75. ชนิดไม้ที่นำมาปลูกเจริญเติบโตช้าไม่เหมาะ สมกับพื้นที่ของท่าน
76. สวนป่าของท่านถูกน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี
77. ไปไหม้สวนป่าเป็นปัญหาที่ท่านประสบอยู่ เป็นประจำ
78. พื้นที่ที่ท่านนำเข้าร่วมโครงการไม่เหมาะสม กับการปลูกต้นไม้ เช่น เป็น พื้นที่นาที่มีน้ำท่วม ขัง พื้นที่ที่เป็นดินลูกรังหน้าดินตื้น

ขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย	นายเกรียงไกร แก้วอุดม
วัน เดือน ปี เกิด	19 กันยายน พ.ศ. 2506
การศึกษา	ปริญญาตรี สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2541
ประวัติการทำงาน	เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 6 ฝ่ายส่งเสริมการปลูกและบำรุงป่า สำนักงานป่าไม้เขตอุดรธานี